ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

EERSTE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Regeeringsverklaring.

In de vergadering van den Volksraad heeft heden de heer Kiewiet de Jonge gepleit voor eischer: het gouvernement van Ned.-Indië.

Gedaagde, de P.N.I., komt aan het woord in de openbare vergaderingen van den Volksraad na het afdeelingsonderzoek, dus omstreeks 24 dezer.

Wij kiezen dezen vorm ter inleiding van enkele opmerkingen over de „regeeringsverklaring" van heden, dewijl zij ons, naar vorm en inhoud, bij voortduring moest herinneren aan een pleidooi. Zij kwam slechts zelden tot de hoogte van een betoog, en een „verklaring", dat wil zeggen een uiteenzetting en toelichting van feiten die de basis kunnen vormen van een discussie, máár zelf buiten discussie zijn, was zij stellig heelemaal niet.

Dit moet worden vastgesteld, niet omdat de waarde van hetgeen in deze „verklaring" werd medegedeeld wordt verminderd, maar wel omdat thans de indruk werd gevestigd, alsof de regeering meent dat haar beleid verdediging behoeft. Alsof zij dus zelve veronderstelt, dat men tegen haar optreden degelijk gefundeerde critiek zou kunnen laten hooren, die zij dan weliswaar niet deelt, maar waarvan zij de juistheid overigens niet zonder meer verwerpt. Deze houding tegenover de situatie nu lijkt ons niet juist, en niet in overeenstemming met het zelfbewust en beslist optreden, dat in de laatste dagen des jaars tot zoo algemeene voldoening van practisch de gehééle burgerij heeft plaats gegrepen.

Deze indruk is nog versterkt door de verklaring, dat de regeering die „deelen der P.N.I." die onmiskenbaar gericht zijn op het positieve, ook van vernietiging zal vrijwaren. Het is ons niet duidelijk, welke deelen dit zouden kunnen zijn; het ontgaat ons voorts, hoe men deze deelen kan scheiden van het geheel, dat een zoo scherpe, overwegend destructieve tendenz bezit. Het gaat hier tenslotte om de mentaliteit méér dan om de werkzaamheid op zich zelve: wie als nationalist wil arbeiden in het belang van zijn volk kan te kust en te keur gelegenheid vinden zijn streven in vereeniging met anderen te dienen. De practische zijde van deze mededeeling is klaarblijkelijk deze: dat niet te verwachten is het bevorderen van een vonnis om de P.N.I. tot verboden vereeniging te verklaren, hetgeen almee een reden is de vraag te stellen, of de regeering altemet zelve geschrokken is, toen zij met de vuist op tafel sloeg.

Wat de feitelijke inhoud der verklaring betreft: de heer Kiewiet de Jonge zette allereerst uiteen, hoe een „laatste waarschuwing" (die van Augustus j.l. bij het algemeen debat in den Volksraad) noodzakelijk moest worden gevolgd door daden, zoodra bleek dat die laatste waarschuwing niet had geholpen. De onmiddellijke aanleiding tot die daden waren intusschen de geruchten over gewapend verzet; van die geruchten is thans blijkbaar reeds in zooverre bevestiging gevonden als kan dienen tot volkomen rechtvaardiging van het justitieel ingrijpen. Op het zuiver politioneel-justitieel karakter van dit ingrijpen legde de regeeringsgemachtigde overigens den nadruk; wij moeten helaas opmerken: te véél nadruk. Het lijkt ons ook alweer niet volkomen in overeenstemming met de hoogheid der regeering, dat zij met het *Indische Volk* in polemiek trad over het karakter van haar daden. Natuurlijk heeft de regeering niet, gedreven door „reactionairen", het gezagsapparaat gebruikt voor een politiek doel. Dat is zóó vanzelfsprekend, dat het beneden de waardigheid der regeering moest zijn dit te verzekeren, en zeker tegenover de jongelui van de I.S.D.P.

Vervolgens zette de regeeringsgemachtigde uiteen, dat het optreden alléén tegen de P.N.I. gericht was, en dat slechts door toevallige omstandigheden en fouten bij de uitvoering van de regeeringsopdracht hier en daar de schijn van zekere uitbreiding harer maatregelen was gewekt. Ook deze vergissingen intusschen zijn der regeering geen reden haar waardeering van bestuur en politie te verminderen — een verklaring, die applaus uitlokte.

Tenslotte verklaarde mr. Kiewiet de Jonge, dat het standpunt der regeering tegenover „de volksbeweging" in het algemeen geenszins is veranderd. Applaus.

Van deze uiteenzetting — die wij goeddeels tekstueel publiceeren — bleek overigens de Volksraad niet heet of koud geworden te zijn. Maar of deze indruk juist is, zal eerst kunnen blijken bij de algemeene beschouwingen.

R.

NEDERLANDSCH - INDIE.

DE POSTVLUCHTEN.

Stamboel.

Het zesde K.L.M.-vliegtuig op retourvlucht is 9 dezer uit Aleppo te Stamboel (Constantinopel) aangekomen — seint Aneta.

Het kan dus Zondag in Amsterdam zijn.

Rotterdamsche-Lloyd-Rapide.

Het s.s. *Slamat* van den Rotterdamschen Lloyd, op 18 December 1929 van Priok vertrokken, is Donderdagmiddag 9 dezer te Marseille aangekomen. Passagiers en mail zijn per Rotterdam-Lloyd-Rapide doorgereisd, ten 4.15 n.m. van Marseille, aankomst heden 10 Januari ten 3 05 n.m. te Rotterdam, 3.33 n.m. te Den Haag en 4 49 n.m. te Amsterdam.

De P.N.I.

De *N. R. Crt.* bespreekt den brief van het partijbestuur der S.D.A.P. aan den ministerraad over het optreden van de Indische regeering tegen de P.N.I. Het blad constateert, dat de brief overhaast geschreven is en dat het partijbestuur zich daarmede onvoorwaardelijk aan de zijde van de volksbeweging tegenover de regeering schaart. (Aneta).

Hoofdbestuur I.E.V.

Naar wij vernemen is de heer Ch. A. E. Granpré Molière secretaris-penningmeester van het hoofdbestuur van het Indo-Europeesch Verbond, hedenmorgen naar Bandoeng vertrokken. Men weet, dat den heer Granpré Molière, gelijk de vorige maand in *Onze Stem* medegedeeld werd, verlof wegens ziekte verleend is. De bedoeling is hem in staat te stellen door een vertoef in Europa herstel van gezondheid te zoeken.

In afwachting van de beslissing van het a.s. congres hieromtrent blijft de heer Molière thans voorloopig bij zijn familie te Bandoeng. Het werk van den secretaris-penningmeester is nu voorloopig verdeeld over eenige andere leden van het hoofdbestuur, die het zullen blijven verrichten totdat het Congres een vervanger voor hem aangewezen zal hebben.

R.A.A. Soejono.

Naar wij vernemen zal R.A.A. Soejono, lid van het college van gedelegeerden van den Volksraad, in Mei van dit jaar met een studieopdracht naar Nederland vertrekken.

Invoerrecht op Radio-materiaal.

Tot de wijzigingen, welke de Regeering op de Indische Tariefwet voorgesteld heeft, behoort er een, die in breeden kring ontstemming zal wekken, nl. om radio-materiaal bij den invoer hier te lande voortaan te belasten met niet minder dan twaalf procent van de waarde.

Het *A.I.D.* heeft al dadelijk op het onwenschelijke van een dergelijke heffing gewezen.

Nu hebben zich, naar wij in hetzelfde blad lezen, de voorzitter en de secretaris van den Bond van Ned. Ind. Radio-Vereenigingen, vormende het dagelijksch bestuur van dien Bond, zich in een rekest tot den voorzitter en de leden van den Volksraad gewend, met o.m. de volgende opmerkingen:

> Wij meenen, in het belang van de ontwikkeling der radio in het algemeen en in het bijzonder ten bate van de Indische luisteraars, die toch al op zulke hooge lasten zittenen die door de bijzondere atmoferische toestanden hier te lande en het betrekkelijk gering aantal broadcasting-stations in niet zulk een benijdenswaardige positie verkeeren, ernstig een dergelijke heffing te moeten ontraden, waartoe wij de zeer gewaardeerde medewerking van uwen raad meenen te moeten inroepen.
>
> Er zou alles voor te zeggen zijn, onzes inziens, zoo bedoelde import geheel vrij van rechten geschiedde.

Adressanten spreken de hoop uit, dat vele leden van den Volksraad zich tegen de voorgestelde heffing zullen kanten.

Wij kunnen ons geheel bij dat standpunt aansluiten. — *Red. B.N.*

DE MAIL.

De „Indrapoera" morgen.

Het m.s. *Indrapoera* van den Rotterdamschen Lloyd wordt morgen, Zaterdag, ongeveer tien uur des ochtends te Tandjong Priok verwacht.

Bandoengsche Gemeentepolitiek.

Gisteravond heeft—naar onze correspondent te Bandoeng seint—in het Jaarbeursgebouw de aangekondigde vergadering plaats gehad van afgevaardigden van den Politiek-Economischen Bond, het Indo-Europeesch Verbond, de Indische Katholieke Partij, de Christelijk Staatkundige Partij en de Vaderlandsche Club ter bespreking van het verzoek van den kring Bandoeng der V.C. tot aansluiting bij en samenwerking met de verbonden partijen.

De besprekingen hadden, naar onze correspondent meldt, een gunstig verloop

De vergadering wordt voortgezet op 20 Januari a.s. Dan zullen vaster omlijnde voorstellen tot samenwerking ter sprake gebracht worden.

Tot zoover onze correspondent.

In het *A.I.D.* lazen wij omtrent de gehouden bijeenkomst het volgende:

> In een voorvergadering tusschen de bij het stembus acoord aangesloten partijen, konden deze het niet eens worden en toen de afgevaardigde van de V.C. kwam, was men nog niet tot een beslissing gekomen. Ten slotte stelde een aanwezigen voor, den opengevallen zetel van den N.I.V.B., door het vertrek van den heer Ostmeier, welke zetel wel onbezet zal blijven, af te staan aan de V.C.
>
> De afgevaardigde der V.C. achtte deze zetelverdeeling niet juist, moest echter nog de meening zijner afdeeling over deze kwestie hooren.
>
> Uitgemaakt werd, dat de V.C. de volgende week, Donderdag, alle aangesloten partijen bij het stembusaccoord zal schrijven, wat haar standpunt is inzake de zetelverdeeling in den gemeenteraad waarna door de verbonden partijen op Maandag, 20 Januari, te half 6 n.m., in het hoofdgebouw van de Jaarbeurs wederom een gecombineerde vergadering zal plaats hebben om de kwestie te bespreken. Anderhalf uur later zal de bijeenkomst ook bijgewoond worden door den gemachtigde der Vaderlandsche Club, die dan het standpunt dier partij zal uiteenzetten.

Onze correspondent seinde ons, dat bovenstaand verslag van het Bandoengsche blad niet juist is. Wij kunnen nochtans niet nalaten het hier curiositeitshalve te vermelden. — *Red. B.N.*

Gouverneur van de Molukken.

Ontslagen op verzoek, met ingang van 2 Mei 1930, eervol en met recht op pensioen J. Tideman, gouverneur der Molukken, onder dankbetuiging voor de langdurige en goede diensten, door hem aan den lande bewezen (Aneta).

Plaatselijke Verordeningen.

De Regeering heeft goedgekeurd:

de door den Plaatselijken Raad van het cultuur-gebied ter Oostkust van Sumatra vastgestelde verordening op het verhuren van motorrijtuigen en daarmede voortbewogen aanhangwagens ten gebruike op de openbare wegen gelegen binnen het cultuur-gebied ter Oostkust van Sumatra;

de door den Karangasem raad vastgestelde verordening op het gebruik van motorrijtuigen op de openbare wegen in het ressort Karangasem.

de door den Plaatselijken Raad van de onderafdeeling Angkolo en Sipirok vastgestelde verordening tot heffing en invordering van belasting op vermakelijkheden in de onderafdeelingen Angkola en Sipirok.

Radio-opbrengsten.

Het aandeel van Indië in de opbrengsten van het radio-station Malabar over 1929 bedraagt f 2 864 000. In 1928 was dit cijfer f 2 471 600,—. De opbrengst van radiogrammen voor Nederland en voor overig Europa via Amsterdam was respectievelijk f 2 072 200,— en f 1 847 200,—.

De dienst op Siam, die op 19 Februari 1929 werd geopend, bracht f 33 000, op; die op Japan, ingesteld op 5 October jl., f 46 000.—. (*Aneta*).

Ir. Nessel van Lissa.

Het personeel van de gemeente Palembang heeft gisterenavond met een fakkeloptocht en muziek burgemeester ir. R.C.A.F.J. Nessel van Lissa gehuldigd in verband met zijn verkiezing tot lid van den Volksraad. (*Aneta*).

Een Krankzinnige.

Aneta seint uit Soerabaia:

Vannacht drong een vermoedelijk krankzinnige Inlander binnen op het erf van de N. V. Meubelindustrie „Andriesse" op Toendjoengan. Hij mishandelde den waker. Op diens hulpgeroep kwam een Europeesch hoofdagent van politie, Pothof, toeloopen. Hij struikelde echter, waarop de indringer hem een pak ransel gaf. De hoofdagent trok toen zijn revolver en schoot daarmee op den indringer, die zwaar gewond werd.

Ons nummer van heden

(Drie bladen.)

BINNENLAND.

De voorzitter van den Volksraad heeft de 2e zitting heden geopend met een huldigend woord aan de heeren Djajadiningrat, Koesoemo Joedo, Moelia en Schmutzer, en een welkomstwoord aan het nieuwe lid Laoh.

Daarna heeft de regeering een verklaring afgelegd inzake het optreden tegen de P.N.I.

Vervolgens is de heer Koesoemo Oetoyo gekozen tot 1en plaatsv. voorzitter (vacature K. Joedo).

Aan den gouverneur van de Molukken is op verzoek eervol ontslag verleend.

Het zesde retourvliegtuig is te Constantinopel aangekomen.

NEDERLAND.

Het Haagsche gemeentebestuur bood den gedelegeerden een soirée aan.

De heer Nolens pleit te Genève voor een betaalde vacantie voor de mijnwerkers.

BUITENLAND.

Bessedovski tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Nadere bijzonderheden over den overval te Foochow.

Aardbeving in Frankrijk.

FOR OUR ENGLISH READERS.

Bessedovski sentenced to 10 years imprisonment.

Japanese delegation to naval-conference conferred with MacDonald.

Severe earthquake in Western France.

HET DERDE BLAD.

Het geheim van Beernem (van onzen bijzonderen correspondent). — Een nabeschouwing betreffende het congres van het Java-instituut. — Nederlandsch en Buitenlandsch nieuws. — Kunst en letteren. — Feuilleton.

Het Optreden der Regeering tegen de P.N.I.

De Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken doet mededeelingen over het optreden tegen de P.N.I. — Booze geruchten hebben ten deele reeds bevestiging gevonden. — Hulde aan bestuur en politie. — Fouten bij het onderzoek gemaakt. — De houding tegenover de Volksbeweging onveranderd.

Vanmorgen heeft in den Volksraad, onmiddellijk na de opening, de Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken de aangekondigde verklaring afgelegd inzake het optreden tegen de P.N.I.

De zaal was geheel gevuld: onder de aanwezigen bevond zich het nieuwe lid (vac. Moelia) de heer Laoh. Het zoo juist afgetreden lid, de heer Djajadiningrat, thans lid van den Raad van Indië, bevond zich onder de zeer talrijke toehoorders.

Aan de verklaring afgelegd door den heer Kiewiet de Jonge is het volgende ontleend:

Hoofdpunten.

Bij de hier volgende mededeelingen zal ik, (aldus de Reg. Gem.) mij tot de hoofdpunten bepalend, eerst uiteenzetten, welke overwegingen de regeering tot bedoelden maatregel hebben genoopt. Vervolgens moge ik een enkel woord wijden aan de openbaarmaking van de voorloopige resultaten. Tot slot stel ik mij voor de huidige situatie, voornamelijk in verband met het tot nu gevolgde en voortaan te volgen regeeringsbeleid jegens de volksbeweging, zeer kort in beschouwing te nemen. Inmiddels zal er ook gelegenheid wezen de door de heeren Fruin en Middendorp ingediende vragen voorzoover daarvoor vatbaar, te beantwoorden.

Spr. herinnerde vervolgens aan de waarschuwingen die de regeering bij meer dan een gelegenheid tot de P.N.I. heeft gericht, daarbij de „laatste waarschuwing" van Augustus j.l. citeerende. Hij gaat dan voort:

Na deze *laatste* waarschuwing, mijnheer de voorzitter, konden, ging men in verkeerde richting voort, slechts *daden* volgen.

Spanning.

Sedert het begin van Augustus jl., nu, waarin de zooeven door mij aangehaalde woorden werden gesproken, hebben sommig P.N.I.-leiders, inderdaad hunne volgers meermalen aangespoord den weg van geweld niet te betreden, en den strijd voor de doeleinden der vereeniging slechts met wettelijke middelen te voeren. Daarnaast echter hebben andere leiders, en soms ook dezelfde op andere momenten, of gezwegen, zelfs indien stemmen in andere richting opgingen, of op cursussen dan wel openbare vergaderingen de aanwezigen toegesproken in bewoordingen van duidelijk opruiende strekking, ook al vielen zij buiten het bereik van de strafwet. In die bewoordingen werd het wettelijk gezag over deze landen gekleineerd, de dienaar van dat gezag gehoond en overigens niet zelden getracht bij de hoorders den indruk te vestigen, als zoude het spoedig met dit gezag zijn gedaan.

Aldus werden, vooral in Midden-Priangan, stemmingen van ontevredenheid en fantastische verwachtingen opgewekt. Door die stemmingen ontstond op den duur een spanning, welke bij verdere toeneming, als een natuurkracht, ook zonder aanwijsbaren rechtstreekschen invloed van bepaalde personen, tot uitbarsting komen *moest*.

Geruchten.

Terwijl de regeering reeds overwoog op welke wijze aan dezen toestand, welke haar met bezorgdheid vervulde, een einde kon worden gemaakt, kwamen er, in de tweede helft der vorige maand, uit verschillende streken, berichten over zulk een dreigende uitbarsting bij het Hoofdparket, in. *Geruchten* rijzen er het gansche jaar door, sporadisch en zonder nauwkeurigen inhoud of onderling verband. Zoo werd in het afgeloopen jaar, over de verwachting van incidenten in 1930 meer dan eens gerapporteerd.

Dergelijke geruchten echter moeten, zonder overschatting, op hunne juiste beteekenis worden getoetst. In de maand December evenwel, namen zij in aantal voortdurend toe, en convergeerden steeds duidelijker naar bepaalde tijdstippen, op of omstreeks Nieuwjaar 1930. Het waren toen geen geruchten meer, maar behoorlijk gedocumenteerde berichten. In enkele weken tijds ontving het Hoofdparket, alleen uit West Java, niet minder dan een vijftigtal van zoodanige, meest los van elkaar staande berichten, elk opzichzelf voldoende ernstig om er aandacht aan te schenken. Bijna al die berichten wezen in de richting van de P.N.I.

Waarschuwingen tegen dreigende ongeregeldheden, vaak in die mate gepreciseerd dat zij van ingewijden afkomstig moesten zijn, werden van verschillende zijden ontvangen, evenals inlichtingen omtrent het voorspiegelen van allerlei aantrekkelijkheden, zooals belastingvrijdom, steenen woningen, contant geld, enz. voor het geval men zich bij de beweging aansloot. Waar men tot aansluiting niet bereid bleek, kwamen gevallen voor van pressie en intimidatie. Door dergelijke symptomen, welke ook aan de incidenten van 1926 vooraf gingen en dus thans vermoedelijk weer nieuwe incidenten aankondigden, werd een atmosfeer geschapen blijkbaar zoo dreigend aangevoeld, dat op enkele plaatsen verscheidene leden, niettegenstaande pogingen om hen terug te houden, de P.N.I. verlieten. Zij verwachtten van de actie dier vereeniging naar gebleken is gevolgen, waarvoor zij niet aansprakelijk wenschten te worden gesteld.

Geen risico!

Onder de hier aangeduide omstandigheden, mijnheer de voorzitter, zou het kortweg onverantwoord zijn geweest, indien de regeering verder in eene houding van waakzaam afwachten had volhard. Zij zou daarmede een harer eerste plichten, de verzekering van orde en rust onder de ingezetenen, hebben verzaakt. Er viel niet meer te aarzelen. Vóór alles moest de gespannen atmosfeer worden gezuiverd. Zelfs al werd de kans geloopen dat het te verzamelen materiaal deze berichten onvoldoende bevestigen zou. Hier mocht geen risico geloopen worden dat de aangekondigde ongeregeldheden ook werkelijk zouden uitbreken.

Voor een justitieel-politioneel ingrijpen was verder alle aanleiding, wegens het ernstig vermoeden, dat er reeds misdrijf *was* gepleegd. Namelijk zoowel het delict van artikel 108 van het Wetboek van Strafrecht, de samenspanning tot opstand, als dat van artikel 169, het deelnemen aan eene vereeniging, die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft. En evenals het der justitie en der politie wettelijk geboden is, ingeval van gegrond vermoeden van gepleegd strafbaar feit van anderen aard een onderzoek in te stellen, bestond ook hier hetzelfde gebod.

Dat daarin tevens de preventieve politietaak lag opgesloten, ligt in de rede. Immers zoowel de strafbaarstelling van de samenspanning tot opstand als die van het deelnemen aan eene vereeniging die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft, bevatten in zeer sterke mate een preventief element.

Het optreden der regeering was mitsdien niet alleen geheel overeenkomstig de wet, doch, gelijk reeds gezegd, tevens, ter voorkoming van eventueele herhaling der gebeurtenissen van 1926, *onvermijdelijk*.

De regeering vertrouwt dan ook, mijnheer de voorzitter, dat allen, die kritiek op de jongste huiszoekingen zouden willen uitoefenen zich ter dege zullen doordringen van de noodzaak, de gemeenschap te beschermen tegen eene dreigende agressie als waarvan hier sprake was. Zij zullen dan moeten beseffen en erkennen, dat afwachten niet alleen onverantwoord zoude zijn geweest, maar zelfs het karakter van provocatie van uitlokking, hadde gekregen. Hier bestond bij zoo vele betrouwbare, ernstige berichten, voor de regeering geen keuze, doch slechts *plicht*.

Diep beneden de hoogheid van dezen plicht, mijnheer de voorzitter, waardoor de regeering duidelijk werd geleid, staat de voorstelling van het Weekblad *Het Indische Volk*, waarnaar de laatste der vragen van den heer Middendorp verwijst. De voorstelling namelijk, alsof zij werd opgedreven door de rechtsche elementen binnen en buiten de bureaux en alsof thans die elementen haar, — al dan niet onder voorwendsel van een sluimerend complot — hebben weten mede te slepen.

Hier wordt, afgescheiden van de verdachtmaking in deze voorstelling besloten, het regeeringsoptreden tegen de P.N.I. als een *politieke* aangelegenheid voorgesteld. Die voorstelling is, blijkens het voorafgaande, door en door onzuiver en kan de gedachtenwisseling over dit optreden slechts vertroebelen en onvruchtbaar maken. De maatregelen tegen genoemde vereeniging waren *objectief noodzakelijk* teneinde de gemeenschap in haar geheel tegen misdadige aanslagen te beveiligen.

Het resultaat.

Was, mijnheer de voorzitter, de maatregel der huiszoekingen dus *bij voorbaat* gerechtvaardigd, wat het resultaat van dien maatregel betreft moet de regeering zich voorshands van mededeelingen onthouden.

Afgescheiden nog hiervan, dat het in weerwil van eene zoo hoog mogelijk opgevoerde activiteit in de korte spanne tijds welke sedert 29 December is verloopen, niet mogelijk is gebleken meer dan een deel van het verzamelde materiaal te schiften en te verwerken, valt in het oog te houden, dat het hier in de eerste plaats eene zaak van Justitie, van bescherming der gemeenschap tegen vooronderstelde misdadige aanranding geldt.

Aangaande op de voorloopige resultaten van het tot dusverre gehouden onderzoek kan dus, in verband met het voorafgaande, slechts worden medegedeeld, dat in diverse opzichten het vermoeden reeds bevestiging heeft gevonden, hetwelk tot het optreden aanleiding gaf. Het vermoeden dus, dat evengenoemde misdrijven van samenspanning tot opstand alsmede van deelneming aan een vereeniging die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft, zouden zijn gepleegd.

Ik behoef hieraan wel niet toe te voegen, mijnheer de voorzitter, dat, voorzoover het der regeering mogelijk blijkt te goeder tijd aan den Volksraad nadere inlichtingen te verschaffen, zij dit niet alleen niet zal nalaten, maar als steeds met groote openhartigheid het College, waar zij kan, op de hoogte houden zal.

Huidige situatie.

Tot slot, mijnheer de voorzitter, enkele woorden over de huidige situatie. Ik moge daarbij allereerst aandacht vragen voor de praestaties van Bestuur en Politie, vooral van den Recherchedienst, waardoor het mogelijk is gebleken de gemeenschap met zekerheid tegen verrassingen te waarborgen, en waardoor het door de regeering gelast ingrijpen, goed voorbereid, doeltreffend en zonder eenige stoornis of geweld verloopen kon (*applaus*). Doordrongen van de inspanning, welke de P.N.I.-actie, vooral in den laatsten tijd, op verscheidene plaatsen, van beide Bestuurscorpsen en van de Politie tot aan de hoogste leiders daarvan heeft gevergd, heeft de regeering mij opgedragen, hare hooge waardeering over den, door de betrokken landsdienaren gepraesteerden arbeid uit te spreken. Want dank zij zoodanigen arbeid harer orgaan, kan de gemeenschap in *al* hare geledingen zich veilig gevoelen.

Fouten.

Niettemin sluit de regeering geenszins de oogen voor hetgeen erbij dien arbeid geheel buiten haren wil om, mocht zijn geschied. Vooreerst betreurt zij ernstig, dat op sommige plaatsen, aan den regent niet het hem toekomend

aandeel in de voorbereiding en in de uitvoering van den spoedmaatregel,— voortgekomen uit de overweging, dat het geboden onderzoek niet tot een kleinen kring kon en mocht worden beperkt, daar dit slechts afdoende kon zijn, indien geen enkele kans tot het zoo volledig mogelijk verzamelen van materiaal verloren ging —, bovendien, zeide ik, heeft die omvang, mede in verband met den kort-beschikbaren tijd, in enkele gevallen wellicht geleid tot overschrijding van de grenzen der door den procureur-generaal gegeven instructie.

Deze instructie, mijnheer de voorzitter, betrof *uitsluitend* een onderzoek van de huizen en kantoren der voormannen van de P.N.I., alsmede van hunne persoon, benevens van de plaatsen waar geheime bergruimten konden worden vermoed in bij die vereeniging gedeeltelijk of geheel in gebruik zijnde gebouwen. *Geen woord*, in deze instructie, mijnheer de voorzitter, kon aanleiding geven tot het uitstrekken van de huiszoekingen of aanhoudingen ten aanzien van niet bij de P.N.I. aangesloten personen of niet bij haar in gebruik of medegebruik zijnde gebouwen.

Volgens dagbladberichten in de eerste dagen der maand evenwel, zouden ook personen of bezittingen van andere organisaties bij het onderzoek betrokken zijn. Het waren vermoedelijk deze berichten, mijnheer de voorzitter, welke aanleiding gaven in de motie-Oetoyo te spreken van het optreden der regeering tegen *eenige* nationalistische vereenigingen.

Van zulk een optreden nu is in de door de regeering verstrekte opdracht *geen sprake* geweest. Reeds de genoemde justitieel overwegingen, waarop deze opdracht berustte, sluiten te eenenmale uit, dat deze opdracht ook inheemsche vereenigingen zou *kunnen* betreffen, welke niet dergelijke vermoedens als de P.N.I. tegen zich hadden gewekt.

De regeering verklaart dan ook met den meesten nadruk, dat het geenszins hare bedoeling is geweest tegen vereenigingen als bijvoorbeeld Boedi Oetomo, Moehammadyah, Taman Siswo, Soerabajasche Studieclub, dan wel tegen personen die geen lid der P.N.I. waren, op te treden, en zij hoopt hiertoe ook nimmer te zullen worden genoodzaakt.

Dit, mijnheer de voorzitter, is in het algemeen ook niet geschied. Wel zijn bijvoorbeeld op enkele plaatsen, gebouwen, bij vereenigingen als evengenoemde in gebruik, door de Politie betreden. Echter, — voor zoover deze binnen de grenzen harer instructie bleef — geschiedde zulks alléén, wanneer zulk een gebouw bijvoorbeeld in mede-gebruik was van de P.N.I., gedeeltelijk door een P.N.I. lid werd bewoond, of op andere wijze met die partij in relatie stond. (Spr. haalt daarvan vervolgens een voorbeeld aan).

Hoe dit zij, de regeering betreurt het ten zeerste, wanneer de indruk mocht zijn gewekt, dat door haar ook tot een onderzoek van andere organisaties of personen dan die der P. N. I. opdracht gegeven zoude zijn.

Het regeeringsbeleid.

Zulk een opdracht, mijnheer de voorzitter, ware als consequentie van het thans ongeveer drie en een half jaar gevolgde regeeringsbeleid *ondenkbaar*. Bij hen, die niettemin geloof hechten aan de voorstelling dat zulk een opdracht inderdaad werd gegeven, moet derhalve het vermoeden gerezen zijn, dat dit beleid opeens en ten eenenmale van richting veranderd was. En welke andere gronden dan overhaast oordeel of onvoldoend vertrouwen kunnen voor zulk een vermoeden worden aangevoerd.

Het regeeringsbeleid jegens de volksbeweging — ik ben gemachtigd het uitdrukkelijk te verklaren —, *is en blijft onveranderd*.

Wat geschied is, is de duidelijke consequentie van dat beleid. Steeds is daarbij een grens getrokken tusschen evolutionnairen en revolutionnairen, tusschen maatschappelijk-nuttigen, opbouwenden arbeid eenerzijds, en maatschappelijk-afbrekend optreden anderzijds.

Steeds heeft de regeering gewaarschuwd, dat zij niet gedoogde, dat de revolutionnaire gezindheid tot bedenkelijke dreiging aanzwellen zou. Steeds is door haar vooropgesteld, als hooge plicht, de kiemen van gezonden groei in de Inheemsche maatschappij tegen beschadiging door volksgeweld te beveiligen.

Die duidelijke scheidingslijn tusschen wat, als sociaal productief aangemoedigd, althans veroorloofd moet worden, en wat als sociaal destructief dient te worden aangegrepen en vernietigd, heeft de regeering thans *wederom* duidelijk voortgetrokken.

Consequentie van hare nimmer verzaakte beginselen, heeft dit dus zelve weer tot consequentie, dat, — tenzij verdere ontwikkeling van het onderzoek of van de situatie tot andere gedragslijn nopen mocht —, van de P.N.I. niet die deelen vernietigd zullen worden, wier waarde voor reëele verbetering der Inheemsche samenleving aan geen redelijken twijfel onderhevig is.

Met deze laatste uiteenzetting zijn tevens de vragen van den heer Fruin in ontkennenden zin beantwoord.

De hiermede beëindigde mededeelingen der regeering, mijnheer de voorzitter, moge ik samenvatten in de verwachting, dat gebleken zal zijn, hoe de hier toegelichte regeeringsdaad onvermijdelijk was, en wel verre van een daad van politieke reactie of willekeur te wezen, een daad was justitie, van gemeenschapsbeveiling, van billijkheid en van recht. (*applaus*).

De vergadering werd vervolgens voor een half uur geschort.

Voor het verslag der verdere werkzaamheden zie men het 2e blad (Volksraad).

Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten*)

TJIANDJOER.

Voor het Indo-kind.

Op initiatief van den assistent-resident van Tjiandjoer, den heer Townsend zal te Tjiandjoer een kunstavond worden gegeven, waarvan de opbrengst zal strekken ten bate van het Indo-kind.

Naar wij vernemen zal de uitvoering plaats hebben ten huize van den promotor zelf op 18 Januari a.s. De bekende danseres Ghanda Soewasti uit Soekaboemi, de pianist P.W. van Leyen en de zangeres „Mevr. van Bockem Maas-Gout uit Tjiandjoer verleenen hun medewerking.

Wij wenschen den heer Townsend en medewerker(ster)s veel succes.

Het programma luidt, alsvolgt:

1. Piano, Fantasie Caprice, van Leyen.
2. Dans, Pastivne, Ranzate.
3. Zang, Litanei, Schubert. Prinzessin, Hinrichs
4. Dans, Menuet, Hummel.
5. Viool, Romance. Wynieawski.
6. Dane, Prelude No. 30 Chopin.

Pauze.

7. Piano Sonata No. 8 Beethoven. (Crave-Molto allegro con brio).
8. Dans, Danse Egyptienne Luigini. (Danse Esclave).
9. Zang, Addio, Tosti,
10. Dans, Pierrot joyeux et triste Godard-Naprawnik

BANDOENG.

Spoorbond.

In de gisteravond gehouden vergadering van de afd. Bandoeng van den Spoorbond is naar onze correspondent meldt, de heer G.L. Tousset tot voorzitter gekozen. Tot bestuursleden werden gekozen de heeren J.C. Staal sr., L.J. Lopulisa, L. Sanders, G. Makaree, Ch. Suykerbuik en L. Stolwijk.

Als afgevaardigde naar de algemeene vergadering van den Bond werd aangewezen de heer Tousset, en als plaatsvervangend afgevaardigde de heer Suykerbuik.

STADSNIEUWS.

Belastingadviezen.

Het Comité voor adviezen in belastingzaken aan on- en minvermogenden zal dit jaar weer zitting houden in het lokaal van de Chineesche handelsvereeniging Patekoan op 9 en 16 Januari, 13 en 27 Februari, 13 en 27 Maart, 10 en 24 April, 8 en 22 Mei en 5 en 19 Juni a.s.

Een Europeesch en een Chineesch lid zullen dan zitting hebben en aan de min- en onvermogenden van alle rassen, die meenen voorlichting in belastingzaken noodig te hebben, gratis adviezen vertrekken.

Receptie van Buttingha Wichers.

De derde groote receptie van deze week vond gisteravond plaats in de ruime woning Koningsplein Zuid no. 6, waar de president der Javasche Bank en mevrouw van Buttingha Wichers hun talrijke gasten ontvingen. Natuurlijk waren er ditmaal in de eerste plaats de vertegenwoordigers van bankwezen, handel en nijverheid, die bij den heer en mevrouw van Buttingha Wichers hun opwachting kwamen maken. Nevens hen was er het consulaire corps. Doch ook uit de ambtenarij waren verscheidenen ter receptie getogen, onder wie de vice-president en leden van den Raad van Indië, de gouvernementsdirecteuren e.a.

Nog tot zeer laat hield de stroom van gasten aan en de politie had het druk met de regeling van het verkeer, waaraan niets ontbrak.

Sir Josiah Crosby.

In aansluiting op een vroeger bericht kunnen wij thans melden dat de Britsche consul-generaal te Batavia, Sir Josiah Crosby, op 12 Februari a.s. per s.s. *Insulinde* naar Europa vertrekt.

Zooals men weet gaat Sir Josiah Crosby met negen maanden verlof.

Oratorium-uitvoering.

Men deelt ons mede:

Met de instudeering van het oratorium *Das Paradies und die Peri* van Schumann door het Bataviaasch Gemengd Koor loopt op een einde. De uitvoering is nu definitief vastgesteld op Maandag 20 Januari, in den Planten en Dierentuin.

Het geheel staat onder leiding van den heer J. de Ruyter Korver, terwijl de volledige Stafmuziek haar medewerking zal verleenen.

De soli worden gezongen door mevrouw de Waardt, sopraan, mevrouw van Bemmel, alt, den heer Frans van Dinter, tenor, en mr. de Jong, bas.

Museum van Beeldende Kunsten.

Benoemd in de commissie van beheer van de stichting Museum van Beeldende Kunsten te Batavia tot lid, tevens voorzitter Ch. J. N. Welter, vice-president van den Raad van Nederlandsch Indië, en tot lid Mr. W.A.H. Fuchter, wnd. secretaris van het Departement van Onderwijs en Eeredienst.

De 10de Verjaardag van den Volkenbond.

Het is heden 10 jaar geleden dat, uit den drang naar vrede na de ellenden van den laatsten grooten oorlog, de Volkenbond werd opgericht.

Al kan het jubileerende instituut nog niet wijzen op belangrijke feiten door haar gewrocht tot bestendiging van den wereldvrede, al zijn er staten die nog steeds afwijzend tegenover deze instelling staan omdat zij meenen dat zij te veel op Europeesche toestanden is ingeschoten, toch merkt men langzamerhand in de wereld een groeiende sympathie voor den Volkenbond.

Vooral is het verblijdend dat de volkeren zelf, en niet enkel hun diplomaten, het werk van den Volkenbond met grooter belangstelling gadeslaan en dat zij langzamerhand, zij het dan nog met eenige huivering voor het politiek gemarchandeer, vertrouwen krijgen in het instituut dat de naties bindt en met elkaar in contact brengt.

Amerika — hoewel geen lid van den Volkenbond — kan voor de wereld een voorbeeld wezen. Want de propaganda voor Genève wordt daar door het volk gevoerd, en het volk tracht het parlement te overreden zich bij den Volkenbond aan te sluiten. Wij hopen dat de Amerikaansche regeering zal reageeren op de gevoerde propaganda.

Ook in Indië, dat overigens tamelijk onverschillig staat tegenover de wereldpolitiek, groeit de belangstelling voor het Vredeswerk van Genève. Het heeft ons verwonderd dat gisteravond zoo velen zijn opgekomen naar de bijeenkomst, welke onder auspiciën van het comité voor Volkenbond en Vrede werd gehouden in het gebouw der Koninklijke natuurkundige vereeniging aan het Koningsplein.

In een kort openingswoord herinnerde prof. Baron van Asbeck aan de laatste bijeenkomst van het comité, waarop Albert Thomas als spreker optrad. Hij vroeg de aandacht voor de deployabele geldmiddelen van de vereeniging. Dan releveerde hij het 10-jarig bestaan van den Volkenbond op 10 Januari. Spr. gaf een kort overzicht van het ontstaan en het doel van den Volkenbond.

Hetgeen de drie sprekers verbindt, is niet het internationaal arbeidsbureau. Wat hen wel verbindt is dat zij als vertegenwoordigers van Nederland en Indië drie verschillende conferenties van den Volkenbond hebben meegemaakt. Wat hen scheidt, is het zeer onderscheiden karakter van die drie assemblées.

Rede van Mr. Schrieke.

Dan krijgt de heer mr. J. J. Schrieke het woord met als onderwerp „Iets over de Internationale Arbeids-conferentie".

Spr. wijst in de eerste plaats op het drievoudige karakter van Genève, het provinciestadje, het centrum van touristen en de internationale plaats van samenkomst voor den Volkenbond.

Het gebouw van het internationaal arbeidsbureau staat geheel apart van het Volkenbondspaleis. En ook de geest is anders.

In dat arbeidsbureau heerscht een zekere minachting voor den arbeid van den Volkenbond. Dat is het werk van diplomaten, terwijl het bureau de eenige ware arbeiders van alle landen tezamen brengt . . .

Spr. wijst dan op de zeer sterke mate van internationale solidariteit welke aanwezig is in de groep der werknemers en die der werkgevers. De derde groep, die der regeeringsvertegenwoordigers kent die solidariteit niet zoo zeer, al ondervindt die categorie wel eenigen invloed van de beide andere groepen.

De twee laatstbedoelde groepen wijzen als hare sprekers en vertegenwoordigers aan de beste mannen, zonder te letten op de nationaliteit. Spr. wijst in dit verband op het groote gezag dat mgr. Nolens in deze kringen heeft, vooral om bij scherpe tegenstellingen de tegenstanders bijeen te brengen.

Dit internationale lichaam heeft een aanzienlijke macht en invloed op zijn gebied weten te verkrijgen. Wel is waar geen directe macht op de verschillende landen, maar dan toch een zoodanig gezag dat zijn invloed op alle landen zeer groot is. Dit is democratische ontwikkeling, een antipode van . . . Rusland, met zijn dictatuur van het proletariaat. En dit wordt steeds meer in de arbeidskringen gevoeld.

Spr. komt dan tot den invloed van de conferentie op de landen buiten Europa, ook Ned. Indië, zooals blijkt uit de besprekingen over de heerendiensten.

In Genève wordt ook, wat den gedwongen arbeid betreft, hard gewerkt en gestudeerd.

Spr. wijst in dit verband op het omvangrijk rapport van wijlen prof. Grimshaw over dit onderwerp.

Prof. Grimshaw was helaas niet te vervangen, zoodat men de conferentie aangaande de andere onderwerpen na zijn overlijden heeft moeten uitstellen, waaruit tevens blijkt, dat Genève niet lichtvaardig of lichtzinnig wil ingrijpen in toestanden, welke men nog niet voldoende kent of overziet.

R.A.A.A. Djajadiningrat over Genève.

Vervolgens houdt R.A.A.A. Djajadiningrat zijn rede over: „Indrukken van de 10de Assemblée van den Volkenbond."

Een stroom van indrukken van allerlei aard ging te Genève en elders in Europa over hem heen. En hij had nog geen gelegenheid deze indrukken ten volle te verwerken. Spr. doet daaruit slechts enkele grepen.

Te Enschedé waar spr. een congres van Middenstanders bijwoonde, hoorde hij dat hij benoemd was tot plv. lid van de Nederlandsche delegatie van den Volkenbond, terwijl hij het betr. besluit nog niet eens had ontvangen.

Spr. spoedde zich naar Den Haag, waar hij op zijn schrijftafel een stapel stukken van den Volkenbond vond waarbij slechts een volstrekt onbelangrijk stuk betreffende Indië. Overigens bevatte de agenda 22 belangrijke punten, welke voor het grootste deel hem volkomen vreemde onderwerpen betroffen.

Gelukkig stelde men spr. op het departement van Buitenlandsche Zaken gerust aangaande zijn taak als afgevaardigde. Hij wendde zich vervolgens tot „Kolonien" waar men natuurlijk van den Volkenbond . . . niets afwist.

Aldus aanvaardde spr. zijn taak en vertrok naar Genève.

De vergaderzalen van den Volkenbond zijn niet zoo goed ingericht als die van het arbeidsbureau. In de eerste plaats heeft men er niet de telefoon, elk voor het afluisteren van een bepaalde taal, waaraan men de voorkeur geeft, zooals men die wel vindt in het arbeidsbureau.

Spr. geeft dan een relaas van een der zittingen, die hij bijwoonde, en van de Nederlandsche gedelegeerden, die haar bijwoonden.

De heer Djajadiningrat vertelde dan iets over de algemeene beschouwingen, waarbij vooral Briand als geweldig redenaar, kunstenaar en . . . . tooneelspeler grooten indruk op spr. maakte.

Alleen, hetgeen Briand zeide in zijn schitterende rede, was al zoo dikwijls door anderen vóór hem gezegd . . . .

Stresemann zei ongeveer hetzelfde. Dan MacDonald, ook een geweldig spreker, maar meer volksredenaar dan Briand. Hij sprak over tal van zaken, die. . . . niets met den Volkenbond te maken hadden.

Spr. heeft ook het congres van de Liga te Frankfurt am Main bijgewoond. Daar werd o.a. een debat gevoerd tusschen een Arabier en een Israëliet, die elkander verweten, de één dat de Joden door het kapitalisme in Palestina waren gebracht en de ander dat zij destijds door het imperialisme van de Arabieren dat land waren uitgedrongen. Het was voor spr. wel interessant later in de Assemblée van den Volkenbond het intusschen in Palestina uitgebroken conflict tusschen de twee naties te hooren bespreken.

Hierna geeft spr. een humoristisch relaas van het inspannende werk van de gedelegeerden, dat in verband met de talrijke diners en bals des morgens veel te vroeg aanvangt. . . .

Het nationalisme wordt door vele gedelegeerden te sterk op den voorgrond gedrongen. Spr. geeft hiervan enkele voorbeelden.

Wat de kwestie van den handel in vrouwen en kinderen betreft, heeft spr. heel leerzame bijeenkomsten meegemaakt.

Een afgevaardigde noemde bijv. Ned.-Indië een „markt voor vrouwen".

Spr. kwam daartegen op, langs een omweg op de bekende beleefde Javaansche manier. En het resultaat was, dat zijn tegenstander na afloop der vergadering hem aanklampte met de uitnoodiging: „Zullen wij straks samen gaan lunchen?"

Zoo wordt er buiten de Assemblée tusschen de gedelegeerden eigenlijk veel meer internationale vriendschap gesloten dan op de officiëele bijeenkomsten.

Als slot van zijn betoog wijst spr. er op, dat hij vroeger nooit aandacht heeft geschonken aan den Volkenbond.

De opdracht om zich naar Genève te begeven bracht daarin verandering.

Spr. ziet in den Volkenbond het ontstaan van een wereldmaatschappij, waarin een internationale geest groeiende is, welke — al heeft de Volkenbond nog niet zoo veel bereikt — een machtige invloed zal uitoefenen, ook op Ned.-Indië.

Rede van mr. Enthoven.

De heer mr. L. Enthoven spreekt dan over „Hoe het Institute of Pacific-Relations werkt tot bevordering van den Vrede."

Spr. gaat terug tot den Wereldoorlog, waaruit een aanzienlijke economische versterking van Amerika en een verarming van Europa voortvloeide. Amerika moest voor zijn productie nieuw afzetgebied vinden en dan uiteraard in Oost-Azië.

Amerika beging bij dat streven een ernstige fout: het emigratieverbod vooral gericht tegen de Japanners. Dit was ontactvol en veroorzaakte een gespannen verhouding tusschen Amerika en Japan.

Nu hebben Amerikanen van de Hawaï-eilanden den eersten stoot gegeven tot de oprichting van het instituut, een organisatie van *volken* — niet van staten — ter verbetering van de verhoudingen en het elkander beter leeren begrijpen.

Spr. geeft een korte beschrijving van de wijze van samenstelling om vervolgens over te gaan tot het jongste congres van het instituut, gehouden in October-November j.l. te Kioto.

Vooraanstaande personen dier volken kwamen daar tezamen, die na het nauwe contact op de conferentie bij hun terugkomst in hun land een heel anderen indruk zullen hebben meegebracht van de toestanden en verhoudingen dan op welke andere wijze ook zou kunnen worden verkregen.

De afwezigheid van de pers maakte die bijeenkomsten bovendien vertrouwelijker en gemoedelijker dan die van Genève.

Moties of resoluties werden niet aangenomen. En toch was een zeer gunstige invloed merkbaar op de publieke opinie in Japan, bijvoorbeeld ten aanzien van de Zuid-Mantsjoerijsche kwestie.

Ook de wijziging van de stemming in Amerika ten aanzien der toelating van Japanners en Chineezen, wijt Spr. aan den invloed van deze conferentie.

Spr. beschouwt conferenties als die van het instituut als een noodzakelijke voorbereiding voor de samenwerking te Genève. Wat baat het of men daar elkaar ontmoet en met elkaar vergadert, wanneer het hart, de geest van wederzijdsch begrijpen en waardeeren afwezig is?

Baron van Asbeck sluit dan de vergadering met een kort woord van dank aan de drie sprekers.

BIOSCOPEN.

Centrale Bioscoop.

In de Centrale Bioscoop te Meester Cornelis wordt van hedenavond af vertoond de United Artists-film: *De Betwiste Vrouw*, waarin Norma Talmadge en Gilbert Roland optreden. Het spel van deze beide artisten geeft de film bijzondere bekoring.

Zaterdag- en Zondagmiddag zijn wederom groote kindervoorstellingen gearrangeerd, waarbij vertoond zal worden „De Koning van de Rodeo" met Hoot Gibson in de hoofdrol.

Kalenders.

De firma Geelen te Soerabaja zendt ons een wekelijkschen momorandumkalender van de bekende Karel I sigaren, smaakvol en fraai van kleur gelijk de sigaren van dit merk.

Begeer, van Kempen en Vos, Hofjuweliers, zenden een Omega-kalender, het A.Z. of Alpha-Omega van een sierlijken kalender met een schoone afbeelding van een schoone dame.

De N.V. Piano- en Muziekhandel dir. W.J.P. Kok, die onder meer de Odeongramophoon vertegenwoordigt, schenkt ons een eenvoudigen, aantrekkelijken Odeonkalender. Er zit muziek in, zouden we bijna zeggen.

Dunlop en Co, de importeurs van vele smakelijke zaken, herinneren met hun kalender aan de champagne van Heidsieck, aan de Broeke-sigaretten, aan Gold Bottle bier en vele andere heerlijkheden.

Wekelijksch Epidemie-rapport.

1 Jan. t/m. 4 Jan.

Ziekten	Rest.	Bijgek.	Sterfgev.	Herst.
Pokken	1	2	2	—
Typh. Abd.	39	5	1	5
Para Typh. A.	3	1	—	1
Bac. Dys.	18	—	—	2
Dipht.	5	1	—	2
Totaal	66	9	3	10

GEMENGD NIEUWS.

Een Vliegtuig verongelukt.

De Bangkok-correspondent van de *Straits Times* schrijft:

Een zeer tragische omstandigheid bij den tocht van de Siameesche vliegtuigen naar Britsch-Indië was de dood van den leider, Luang Neramit. De drie vliegtuigen vertrokken om zeven uur Zondagmorgen en na een half uur vliegens had het ongeluk plaats. De motor stopte en de bestuurder deed pogingen om te landen doch hij vloog juist over een streek waar hiervoor geen gelegenheid was: slechts een onafzienbaar dicht bosch viel te bespeuren.

Het vliegtuig viel neer en Luang Neramit werd door den motor getroffen. De bestuurder werd in den rug verwond en trachtte nog twee uren lang zijn chef van onder den motor uit te halen, doch zijn pogingen waren tevergeefs en Neramit gaf den geest.

Daarna trachtte de bestuurder een menschelijke woonplaats te vinden. Hij wist zich door het woud te worstelen, doch het was reeds nacht alvorens hij een dorp aan den boschrand had bereikt. Daar gekomen was hij zoo uitgeput, ook door zijn wonden, dat hij verpleegd moest worden.

Ondertusschen was de gouverneur van het district, naar aanleiding van instructies uit Bangkok, reeds bezig een onderzoek in te stellen en Maandagmiddag trof hij den gewonden bestuurder aan.

Toen kon niets meer gedaan worden dan naar het lijk van den bestuurder zoeken, hetgeen nogal moeilijkheden opleverde daar de bestuurder niet zeker was van de plaats waar het ongeluk was gebeurd.

Ten slotte werd het stoffelijk overschot gevonden en naar Bangkok gezonden waar het 28 December aankwam.

De overige machines van waaruit men door den mist het ongeluk niet zag gebeuren, vlogen door tot zij het ontbreken van de leidende machine bemerkten, waarop zij naar Bangkok terugkeerden om rapport uit te brengen.

Dinsdag-morgen vlogen zij, onder nieuwe leiding, wederom van Bangkok af.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Globe Bioscoop: „De Gesluierde Vrouw."
Capitol: „Interference."
Deca-park: „Zwarte Kunst."
Universal Theatre: „De Duif„.
Centrale Bioscope: „De Betwiste Vrouw".
Kramat-theater: „Het vierde Alarm".

***

10 Jan. Kunstkring. Tweede Pianoconcert Robert Smitz.

Planten- en Dierentuin: Zaterdag: IJsbal.

BANDOENG.

Bioscopen.

Woensdag 8 Januari.

Concordia-Bioscoop: „Geschichten aus dem Wienerwald".
Luxor: „Rose Mary".

Osvia.

Zaterdag 11 dezer 7 uur nam. Herdenking 50 jarig bestaan der Middelbare Opleidingschool voor Inl. Ambtenaren in de Schouwburgzaal Concordia.

Zondag 12 dezer 9 uur voorm. aanvang der feesten op het schoolerf Tegallega-Zuid.

Societeit „Ons Genoegen".

11 Jan. Reprise „Gebroeders Kalkoen".
12 „ Matinee vanaf 11 uur 30 v.m.
18 „ Zaal verhuurd aan N.I.P.O.
19 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
25 „ Zaal verhuurd aan Black and White.
26 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

WEERBERICHT.

(*Van het Kon. Magn. en Met. Observ.*)

Geregistreerde regenval hedenmorgen 7 uur: nihil.

Geregistreerde temperatuur hedenmiddag 12 uur: 30,2° C.

PERSONALIA.

Per m.s. *Chr. Huygens*, 14 Januari 1930 uit Amsterdam vertrokken, wordt van verlof uit Nederland terugverwacht: J. F. P. Geels, laatstelijk hoofdopnemer 1ste klasse bij het Boschwezen;

J. F. Labohm, laatstelijk opperhoutvester bij het Boschwezen.

*

Provincie West Java.

Werkzaam gesteld:

a. als landbouwconsulent bij den Provincialen Landbouwvoorlichtingsdienst van West-Java, de ter beschikking van de provincie West-Java gestelde Landsdienaar ir. H A.A.M. Wirtz.

b. als landbouwconsulent 1e klasse bij den Provincialen Landbouwvoorlichtingsdienst van West-Java, de ter beschikking van de provincie West-Java gestelde landsdienaar A.H.A. Corts.

Ontheven:

Eervol van zijne werkzaamstelling in de betrekking van landbouwconsulent bij den Provincialen Landbouwvoorlichtingsdienst van West-Java de ter beschikking van de Provincie West-Java gestelde landsdienaar ir. L.H.D. Mulder.

*

Nieuwe ambtenaren.

Bij beschikking van den min. van kol. zijn ter beschikking gesteld de heer J. H. Veenhuysen, om te worden benoemd tot administratief ambtenaar bij het B.B.;

de heer J. Zorn om te worden benoemd tot (civiel) ingenieur 2de kl. bij dienst voor waterkracht en electriciteit;

de heer J.W.P. Groffen om te worden benoemd tot 4de werktuigkundige bij de gouvernements marine;

de heer dr. S.J. Wellensiek om in tijdelijken dienst voor den tijd van drie jaren te worden werkzaam gesteld als plantkundige bij het plantkundig laboratorium, afd. laboratoria van het algemeen proefstation voor den landbouw.

Een commissie heeft zich naar de plaats des onheils begeven om rapport uit te brengen aan het ministerie van Oorlog.

Z.M. de Koning van Siam heeft wijlen Luang Neramit met de Kroonorde van Siam 4e klasse begiftigd, terwijl aan de weduwe een pensioen van 266 ticals per maand is toegekend.

De Kwade Wesp.

Djojopawiro, *toekang* van de suikerfabriek Medarie is getrouwd, doch ook een goed Islamiet, zoo meldde men aan *Mat.* en hij had zich verleden maand een *bini moeda* aangemeten.

Tot zoolang ging het goed en voelde Djojo zich den koning te rijk. Maar *abis boelan*, toen het op „eerlijke" verdeeling van zijn loon aankwam, voelde hij dat theorie en praktijk toch niet altijd klopte. Van twee dingen is het dan toch het beste dat wat aangenaam is te kiezen, zoo dacht Djojo, en daarom keerde hij na zijn tractement getoucheerd te hebben rechtstreeks naar zijn *bini moeda* en herinnerde zich geen bini toewa.

Maar hij had buiten de *bini toewa* gerekend; toen deze een etmaal vergeefs wachtte op haar *laki* met de duitjes, besloot deze Kenau-Djojo krasse maatregelen te nemen. Zij haalde haar heer gemaal af en met een „hard" argument (een stuk hout) bracht zij Djojo aan het verstand dat ook zij nog bestond.

Hoe de geschiedenis afliep, wist men ons niet te vertellen, doch Djojo kwam den volgenden dag niet op het werk „omdat een kwade wesp hem in zijn nek en hoofd had gestoken".

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

E. KONING
Arts
en
GEORGINE M. C. VROLIJK

met hartelijken dank van de ondervonden belangstelling.

Weltevreden
————, 10 Januari 1930.
Buitenzorg 1997

De Heer en Mevrouw

MEYER RANNEFT-Twiss

zullen gaarne op DONDERDAG 16 dezer bezoeken ontvangen tusschen 7 en 9 uur 's avonds in het gebouw van den VOLKSRAAD.

Kleeding licht. 2007

De Heer en Mevrouw

LILIPALY-Rumahlaiselan

betuigen hierbij, ook namens hun wederzijdsche ouders, oprechten dank voor de belangstelling, bij hun huwelijk ondervonden.

Weltevreden, 10 Januari 1930. 1998

Langs dezen weg betuigen wij, ook namens familieleden, onzen hartelijken dank voor de talrijke blijken van deelneming in ons smartelijk verlies.

K. J. WEIJERMANS
C. A. E. SALTZMANN
2019 F. W. SALTZMANN.

DANKBETUIGING

aan allen, die hun deelneming hebben betoond bij de ziekte en het overlijden van mijn dierbaren echtgenoot. 2015

Mevr. de Wed. GOES-Cocheret.

Naamlooze Vennootschap
Javasche Cultuur Maatschappij
Gevestigd te Amsterdam

nieuwe mantels van Aandeelen en onder-aandeelen.

De Directie der N.V. Javasche Cultuur Mij. maakt bekend, dat in verband met de mogelijkheid van tenaamstelling der aandeelen en onderaandeelen in deze Vennootschap, het noodzakelijk geworden is om tot het vernieuwen der mantels over te gaan.

Mitsdien worden Aandeelhouders in Nederlandsch-Indië verzocht de mantels van de in hun bezit zijnde aandeelen en/of onderaandeelen als vorenbedoeld, ter fine van verzending naar Nederland te doen inleveren bij het Hoofdkantoor der Nederlandsch Indische Handelsbank te Batavia, die daarvoor reçu zal afgeven.

In het belang der houders wordt aanbevolen deze inlevering vóór 31 Januari e.k. te doen geschieden, om alsdan van spoedige ontvangst der nieuwe mantels verzekerd te zijn

1999 DE VERTEGENWOORDIGER.

Hiermede berichten wij, dat de kassen der bij de NEDERLANDSCH-INDISCHE BANKIERSVEREENIGING aangesloten Banken voortaan des ZATERDAGS ten 11.30 zullen worden **gesloten.**

Nederlandsch-Indische Bankiersvereeniging.

2016

REQUIRED.
STENO-TYPIST
Experienced English dictation for British Concern.
Apply No. 11199 N.V. Reclamebedrijf Aneta, Weltevreden, stating experience and salary required. 2020

Bij de N.V. HANDELSVEREENIGING „AMSTERDAM" bestaat voor campagne 1930 gelegenheid tot plaatsing van eenige

ASSISTENT-CHEMIKERS

met diploma A Suikerschool Soerabaia. 1972

Sollicitatiebrieven te adresseeren aan de N.V. Handelsvereeniging „Amsterdam" te Soerabaia.

ADMINISTRATEUR

gezocht voor spoedige indiensttreding op de Vezelonderneming SOEMOET (S.O.K.)

Sollicitaties met uitvoerige inlichtingen in te dienen bij den Vertegenwoordiger der N.V. Kota Pinang Cultuur Mij. Barboerapark 3 Medan. 1993

DE MOORDZAAK DRAKE VERWEKT EEN NERVEUSE SPANNING.

1994

HOTEL DAENDELS Koningsplein Oost 16
en
HOTEL BINNENHOF Kramat 21
Onze gasten worden GRATIS per HOTEL-AUTO van het station gehaald.
Ruime en luchtige kamers met vaste waschtafels.
Zeerbillijke tarieven. 1965

K N I L M

Verzendt Uw Post per Vliegtuig!
In Indië per K.N.I.L.M.; naar Europa per K.L.M.
TARIEF:
Ned.-Indië 10 cent,
Nederland 75 cent extra per 20 Gram.
VERGEET NIET DE LAATSTE
POSTVLUCHT JAVA — HOLLAND
op **15 JANUARI**
van Semarang Dinsdag 14 Januari
van Bandoeng Woensdag 15 „
van Batavia „ 15 „
STEUNT HET NEDERLANDSCH INITIATIEF!
1981

STADSSCHOUWBURG-BATAVIA
TOURNEE-ARTISTIQUE BATACLAN
onder leiding van ADOLPHE ENGERS
Intieme Kunstavonden
onder medewerking van
ELSE D'HEUREUSE-GRASSAU
de gevierde diva van het Rembrandtheater Amsterdam en de Staatsopera Berlijn.
MARGIE MORRIS
de beminnelijke componiste en diseuse van — The Hippodrome London. —
ADOLPHE ENGERS
de lieveling van het Berlijnsch publiek van de REINHARDT-BUHNEN en UFA-FILM
HANS BACH
de charmeur van het Lustspielhaus Berlijn

Eerste Voorstelling 12 Januari) Begin 9 uur 's avonds
Tweede Voorstelling 14 Januari)
Prijzen der plaatsen van 1 — 4 Gulden exclus. Sted. Belasting.
Plaatsbespreking vanaf Woensdag 8 Januari dagelijks van 8 - 12 uur v m
2017

DOEVE'S BANKETBAKKERIJ **„JULIANA"**
171 Oude Tamarindelaan. Tel. Welt. 1163
Taarten, ontbijtkoek, droog gebak, saucijsbroodjes, salades, ijs enz.
VRAAGT PRIJSCOURANT.
34v

VERF
Voor elk doel een passende soort
1979 *Lindesto.*

DANTESCHOOL.
Opgericht 1902
Vreemde talen voor Volwassenen.
— Gang Chaulan 29. —
ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH
Spreken, lezen, schrijven
Speciale cursus voor verlofgangers.
Inlichtingen bij de Directie.
1977

PRIOK-BAR
Grooteweg 22, Tel. Priok 200
Tandjong-Priok
Koele dranken — Eiken avond Muziek
SINDS 1 DECEMBER
onder nieuw beheer.
Beleefd aanbevelend
DE BEHEERDER.
158v

MILITAIRE SOCIETEIT „CONCORDIA"
PROGRAMMA WIJZIGING
Op ZATERDAG 11 JANUARI a.s. vervalt het Concert Stafmuziek in den na-avond.
Hiervoor in de plaats wordt gegeven een dansavond met
CABARET
„DE TREKVOGELS"
Tilly Bouwmeester en Piet Perin in hunne luimige en dwaze liedjes.
Aanvang 9.30 n.m.
Plaatsbespreking van 8 u. v.m. tot 12 u. m. ad f 0.50 per plaats, bij vooruitbetaling te voldoen.
2005

DECA-PARK.
JOSEPHINE DUNN en DOROTHY JORDAN
in
DE SCHITTERENDE FOX-PRODUCTIE
„ZWARTE KUNST" (Black Magic).
TOT DEN LAATSTEN CENT BESTOLEN.

Met Bershadsky orkest, Joop de Leeuwe aan den Vleugel.
Aanvang 7 uur en 9.45. Entrée f 2.— of 3 coupons.
1995

KRAMAT THEATER
onder dezelfde goede leiding als CAPITOL
Op Komst: DE PATRIOT!

offreert Vrijdag, Zaterdag en Zondag:
De Schitterende United Artists Productie:
HET VIERDE ALARM
2013
Een Machtig filmwerk, dat U de heldendaden der brandweer op aangrijpende wijze schildert, met CHARLES RAY & MAY McAVOY.
Aanvang 7 u. en 9.45. Entrée f 0.20 tot f 1.50.

CAPITOL
Het Theater voor het Betere Publiek
Aanvang 7 u. en 9.45
Entrée f 2.40 en f 1.80

offreert heden- en volgende avonden:
INTERFERENCE
Een der Machtigste Moord-Mysteries ooit op het Zilveren Doek gebracht.
In de Hoofdrol: **CLIVE BROOK**
Wie CLIVE BROOK in „FORGOTTEN FACES" heeft bewonderd, zal van zijn prachtig spel in deze film genieten.

Muzikale Illustratie door Aug. Hoedemakers' CAPITOL ORKEST.

OP KOMST! SPOEDIG! EEN GEWELDIGE ATTRACTIE!
MARIANI'S ITALIAN ART THEATRE in „GYPSY CARAVAN"
ZANG en DANS!! OPERA en VARIETE!!
Let op onze nadere aankondigingen in dit blad.
Menu: **Gekookte Kakap à la Joinville f 2.—**
2012

UNIVERSAL THEATRE, KREKOT.
HEDEN- en VOLGENDE AVONDEN: de UNITED ARTISTS PRODUCTIE:
NORMA TALMADGE en NOAH BEERY in:
DE DUIF (THE DOVE).
DE DUIF speelt zich af in COSTA ROJA, een streek van REVOLUTIE, Liefde en Haat. DE DUIF wint harten, breekt ze, want de werkelijke beteekenis van Liefde kent ze niet.
DE DUIF is NORMA'S meest sensationeele triomf. VOORAF EXTRA-FILM. 2008
OP KOMST:
Drie Kameraden. Wolga-Wolga. De Trots van de Renbaan. Woekerkruid.

CENTRALE BIOSCOPE MEESTER CORNELIS

Heden- en volg. avonden, VRIJDAG, ZATERDAG en ZONDAG
NORMA TALMADGE en GILBERT ROLAND
Twee kometen aan den sterrenhemel, het duo dat reeds met zooveel succes optrad in groote films en een enormen bijval oogstte, thans in hun beste creatie:
„DE BETWISTE VROUW"
(THE WOMAN DISPUTED)
Een liefdesdrama van buitengewone bekoring.
Een meesterwerk van spel en filmkunst.
Grootsch van opzet en schitterend van fotografie.
De Film, die in Europa en Amerika wordt gerangschikt onder de prijswinners.
't Is een United Artists Super-film.
ZATERDAG- en ZONDAGMIDDAG. Aanvang 5 uur. 2006
GROOTE KINDERVOORSTELLINGEN
met HOOT GIBSON in „DE KONING VAN DE RODEO"

Ontvangen:
Geheel nieuwe Collectie
VOILE-JAPONNEN
MIDDAG-JAPONNEN
AVOND-TOILETTEN
in Veloutine, Crèpe marocain, Crèpe satin, Moiré en Velours panne.
Verder nieuwe modellen dames-**WANDEL-** en **AVONDHOEDEN.**
Buitengewoon rijke keuze in **CORSAGE-BLOEMEN.**
ONDERLINGE HULP.
2009

GLOBE-BIOSCOPE (Passar Baroe)
Heden- en volgende avonden: **Aanvang 7 en 9 uur 45.**
Een Schitterende William Fox Productie:
„DE GESLUIERDE VROUW"
(The Veiled Woman)
met **LIA TORA** en **IVAN LEBEDOFF.**
LIA TORA de winster van schoonheidswedstrijd te Rio de Janeiro, die zich door haar gratie, bevalligheid en aanleg voor het tooneel een plaatsje wist te veroveren bij de Fox Film Corporation.
„THE VEILED WOMAN" is een brok uit het menschelijke leven, op natuurlijke wijze door de artiste vertolkt. Zij zullen U met de film doen meeleven door hun meesterlijk SPEL.
Een buitengewoon spannend Fox drama.
Met Muzikale Illustratie door ons ARTINI ORKEST. 2002
OP KOMST: **Janet Gaynor en Charles Farrell in: „DE GELUKSSTER".**

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

TWEEDE BLAD

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*)

	9 Jan.
H.V.A.	556
Kol. Bank	219
Handelsbank	158
Certif. N. H. Mij.	166
„ N. I. Escompto Mij.	87 1/2
Kon. Olie	399
6% Indië 1922	101 3/4
Ned. Scheepv. Unie	191
Lindeteves	148
K. P. M.	220
Deli Spoorweg Mij.	206
Java China Japan Lijn	99

Slotkoersen (*Aneta*).

	8 Jan.	9 Jan.
Javasche Bank	—	310
Amsterdamsche Bank	—	182
Twentsche Bank	—	—
Incasso Bank	117	—
N.I. Escompto Mij. cert.	86	87
Certif. N.H.M.	165	165
Handelsbank	158	157
Koloniale Bank	218	218
Scheepvaart Unie	191	190
Kon. Paketv. Mij.	217	220
Java China Japan Lijn	99	99
Holl. Amerika Lijn	—	41
Kon. Stoomboot Mij.	—	—
N.I. Spoorweg Mij.	219	222
Delispoor	204	—
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	151	148
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	—	159
Gas Mij.	—	—
Gas Mij. Nat. Bezit	—	239
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	—
Internatio	266	266
Lindeteves	147	147
Maintz en Co.	138	—
Philips	477	496
Margarine Unie	351	—
v. Berckels Patent	—	165
A. K. U.	—	—
Hollandsche kunstzijde	95	—
Koninklijke Olie	395	398
Tarakan	—	360
Alg. ExploratieMij.	169	—
Handelsverg. „Amsterd."	548	557
Cultuur Mij. „Vorstenl."	147	149
Suiker Cultuur	—	215
Suiker Unie	239	—
Poerworedjo	62	61
Java Cultuur Mij.	—	400
Amsterdam Rubber	151	155
Soerowinangoen	—	190
Basilam	82	—
Sumatra Rubber	—	129
Bandar Rubber	—	197
Deli Batavia Rubber	89	—
Kendeng Lemboe	—	—
Malabar	—	360
Geleh	—	—
Deli Maatschappij	—	336
Senembah	—	90
Deli Bat. Tabak Mij.	365	—
Cultuur Mij. de Oostkust	—	—
Simau	—	620
Redjang	118	125
Billiton B	—	—
Singkep Tin A	171	—
Boeton	—	150

*

Alle markten zijn beter gestemd met iets meer handel. Margarine Unie en Philips willig.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 9 Jan.

Handelsbank	158
N.-I. Spoor	220 1/2
Deli Spoor	208
Sem. Cher. Tr.	151 1/2
Aimem	469 1/2
Gebeo	210
A'dam Rubber	149

Afgedane Fondsen op 10 Jan.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
Javasche Bank	315	315	—	—
Escompto aand.	86 1/4	86 1/2	—	—
N.I. Spoor	222	223 1/4	223 1/4	223 1/4
Sem. Cher. Tr.	149 3/4	150	149 1/2	150
Sem. Joana Tr.	163	163	—	—
Redj. Lebong	122 1/2	122 1/2	122 1/2	123
Aimem	470	470	—	—
Kon. Olie	396	396	396 1/2	397
Cities Service Coy. (ex div.)	29 3/4	29 3/4	doll.	
Gas nat. bezit	233	233	—	—
4 1/2% Oblig. Ind. L. '26 A/B à 500	96	96	—	—
5 1/2% „ Gebeo	100 1/4	100 1/4	—	—
6% „ Hot. des Indes	101	101	—	—
5% „ Gem. Cred. Bank	98	98	—	—
5% „ Gem. Soer. '27	99	99	—	—
6% „ H. der Ned.	99	99	—	—
Lindeteves	—	—	147	147
Unie	—	—	192	192 1/2
Certif. N. H. Mij.	—	—	167	167
Holl.-Siam	—	—	100	100
4 1/2% Oblig. Ind. L. '29	—	—	96	96
6% Pbr. Java Hyp. Bank	—	—	103 1/2	103 1/2
Cult. Mij. Vorstenl.	—	—	148	148
Moeara Laboe pref.	—	—	97 1/2	97 1/2

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 10 Jan. '30.

	Vraag	aanbod
Cert. N. H. M.	165	168
Handelsbank	156	—
Escompto cert.	87 1/2	88 1/2
H.V.A.	555	600

Cult. Mij. Vorstenl.	147	—
Internatio	265	273
Lindeteves	146	148 1/2
Bandoeng Kinine gew.	295	320
Bandoeng Kinine pref.	143	150
Unie	192	193
Japanlijn	98	100
Rott. Lloyd	160	172
K. P. M.	220	—
Deli Spoor	206	—
Poerworedjo	60	63 1/2
Simau	630	640
Holl.-Siam	98	105
Expl. Mij. Ned. Indë	237 1/2	260
Tarakan (ex int.)	330	—
N. I. Gas Mij.	225	—
Gas Nat. bezit	215	—
Gebeo	210	—
Banjoemas Electr. Mij.	140	—
Sum. Electr. Mij.	—	117
Rembang Electr. Mij. n.e.	—	110
5% Oblig. Ind. Leen. '15	100	—
5% „ „ '16	100 3/4	—
5% „ „ 17	100 3/4	—
6% „ Doll. L. '22 A	101 1/2	102
6% „ Doll. L. '22 B/C	101 1/2	101 3/4
5% „ Ind. L. '28 A	100 1/2	101
5 1/2% „ Doll. L. '23 C	101 1/2	—
4 1/2% „ Ind. L. '26 A/B	96	96 1/4
4 1/2% „ id. '29	96	96 1/4
5% „ Gebeo	100	—
6% „ Pr. Hotel	—	101
6% „ San. Garoet	85	—
6% „ Triplexkistenfabriek	—	70
6% Pdbr. Java Hyp. Bank	103	104
6% Oblig. Java Hotel	94	—
5% „ Gem. Mr. Corn.	—	99
5% „ Gem. Batavia	99	—
6% „ id.	—	101 1/2
Sem. St. Pr. Veer	—	265
Vergde Pr. Veren	—	130
Java Veem	170	190
Preanger Hotel	—	120
Hotel des Indes	145	—
Java Sum. Hand. Mij.	93	—
Amsterd. Rubber	153	160
Ardjoena	—	150
Artana	—	290
Bagelen	—	185
Basilam	—	85
Moeara Laboe gew.	90	102 1/2
Moeara Laboe pref.	90	110
Moelia	20	25
Perbawatie	190	—
Sitiardja	150	—
Tjilentab	—	425

*

Onze beursmedewerker meldt:

Voor heden waren Redjangs weer in herstel, noteerden op 123. Ook Holland Siam bleef gezocht, pari werd betaald. Van sporen kon N.I.S. een paar punten verbeteren. Kon. Olie bleef tot afdoeningskoers gezocht. Rubbers hooger gevraagd. Semarang flauw. Leeningen prijshoudend. Exploratie deed 172 1/4.

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100 3/8	100 3/8	100 3/8
Zicht A'dam	100 1/8	100 1/8	100 1/8
2 m/d A'dam	99 7/8	—	—
3 m/d A'dam	99 1/2	—	—
4 m/d A'dam	99 1/8	—	—
6 m/d A'dam	98 1/2	—	—
T. T. Londen	12.13 3/4	12.13 3/4	12.13 3/4
Zicht Londen	12.11 1/4	12.11 1/4	12.11 1/4
30 d/z Londen	12.07 1/2	—	—
3 m/z Londen	11.98 3/4	—	—
T. T. Australië	11.98 3/4	11.98 3/4	11.98 3/4
Zicht Australië	11.96 1/4	11.96 1/4	11.96 1/4
T. T. Amerika	2.49 1/4	2.49	2.49 1/4
Zicht Amerika	2.48 3/4	2.48 1/2	2.48 3/4
T. T. Frankrijk	10 1/8	10 1/8	10 1/8
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59 7/8	59 7/8	59 7/8
Zicht Duitschl.	59 3/4	59 3/4	59 3/4
Zicht Zwitserl.	48 1/2	48 3/8	48 1/2
Zicht Italië	13 3/8	13 3/8	13 3/8
Zicht Stockholm	67 1/4	67	67 1/4
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67	67	67 1/8
T. T. Calcutta	91	—	—
T. T. Bombay	91	—	—
T. T. Madras	91	—	—
T. T. Colombo	91 1/8	—	—
T. T. Rangoon	91 1/8	—	—
T. T. Japan	1.23	1.22 3/4	1.23 1/4
Zicht Japan	1.23 3/4	1.22 1/2	1.23
Zicht Manilla	1.24 3/4	1.24 1/2	1.25
T. T. Hongkong	1.01	1.01	1.01
T. T. Shanghai	1.25	1.22	1.24
T. T. Amoy	97	—	90 1/4
T. T. Singapore	1.40 1/2	1.40 1/2	1.40 1/2
T. T. Br.-Indië	—	91	91

Batavia, 10 Jan. '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	8 Jan.	9 Jan.
Prolongatierente	3 1/4	3
A'dam-Java	99 1/8	99 3/16
A'dam-Londen	12.08 7/8	12.09
A'dam-New-York	2.48 1/4	2.48 1/16
A'dam-Parijs	9.75 3/8	9.75 5/8

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 9 Jan. '30 12.30 u. n. m. tot 10 Jan. '30 12.30 u. n. m.

	gedaan gisteren	gedaan heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per 1/2 K.G.) Java-Std.-Sheets Jan.	—	—	37 1/4	37 3/4
Java-Std.-Crepe Jan.	—	—	38 1/4	38 1/2
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat. Febr.	—		45 3/8	45 3/8	46 1/8
Mrt./April	—	46 1/8	45 3/8	46 1/8
Zwarte Lampong Peper.- (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan./Febr.	—	—	97 1/2	98 1/4
Jan./Maart.	—	—	97 1/8	98 3/4
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat. Jan.	—	—	143 1/4	145 7/4
Jan./Febr.	—	—	142 1/4	144 1/8
Jan./Maart	—	—	142 1/2	144 1/8

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 10 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f 11 5/8 vraag, f 11 3/4 aanb. Jan. idem Febr. f 11 3/4 vraag, f 11 7/8 aanb. Maart f 11 7/8 vraag, f 12,— aanb.

Hoofdsuiker ready f 10 7/8 vraag, f 11,— aanb. Markt prijshoudend.

Rubber Sheets f 37 1/2 nom. Markt flauw

Koffie ready f 41 Aug./Oct. f 39 nom.

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,37 1/2 vraag, f 0,37 3/4 aanb.

Palembang Robusta Febr./Mrt. f 28 ged.

Citronella-olie ready A f 2,90 ged.

Peper-Lampongs Jan./Maart f 60,— vraag, f 61,—aanbod.

Peper-Muntok Jan./Maart f 88,— vraag, f 89,— aanb.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	9 Jan. 10 u. v.m.	9 Jan. 5 u. n.m.	10 Jan. 10 u. v.m.
Sheets spot	24	—	24
Crêpe spot	24	—	24
Sheets Jan.	24 3/4	—	24 1/2
„ Apr/Juni	26 1/4	—	26
„ Juli/Sept.	27 1/2	—	27 1/4
Medium blankets Jan./Febr.	20 3/4	—	20 3/4
Remilled native rolled bark Jan./Febr.	13 1/4	—	13 1/4

Heden opende de markt kalm.

Londen.

		8 Jan. open. not.	8 Jan. slot not.	9 Jan. open. not.	9 Jan. slot not.
Sheet spot	koop.	7 1/2	7 3/8	7 5/16	7 5/16
	verk.	—	7 7/16	—	7 7/16
„ Jan./Mrt.	koop.	—	7 9/16	—	7 1/2
	verk.	—	7 5/8	—	7 9/16
„ Juli/Sept.	koop.	—	7 3/4	—	7 11/16
	verk.	—	7 13/16	—	7 3/4
Crêpe spot	koop.	—	7 5/16	—	7 1/4
	verk.	—	—	—	7 3/8

De markt opende willig en sloot kalm.

New-York.

		8 Jan. 4 u. n.m.	9 Jan. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	17 1/2	15 1/4
Sheet spot	koop.	15	14 5/8
	verk.	15 1/4	14 7/8
„ Jan./Mrt.	koop.	15 1/8	14 7/8
„ Apr./Juni	koop.	15 1/2	15 3/8
	verk.	15 3/4	15 5/8

Markt kalm en willig.

Slotnoteeringen.

		8 Jan.	9 Jan.
Sheet spot	koop.	14 3/4	14 3/4
	verk.	15	15
Apr./Juni	koop.	15 1/2	15 3/8
	verk.	15 3/4	15 5/8

De markt sloot flauw.

Peper-Noteeringen.

Londen.

	8 Jan.	9 Jan.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	11 gen.	11 1/4 gen.
Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt.	15 1/2 ged.	15 7/8 ged.
Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt.	10 3/4 verk.	11 verk.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	8 Jan.	9 Jan.
Verkocht	—	—
Prijs (per picol)	—	—

Londen.

9 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

	9 Jan.
Ready per ton (standard)	176 5/8 pd.st.
3 mds. levering	180 pd.st.

Markt gesloten.

New-York.

8 Jan.	9 Jan.
39 3/8 doll.	39 1/4 doll.

Markt prijshoudend.

Copra.

Londen.

9 Jan.

Jan./Febr. 22 pd.st. 7 sh. 6 d. nom.

De Ondernemersraad en de Suiker.

AMSTERDAM, 9 Jan. (*Aneta*). De Algemeene bestuursvergadering van den Ondernemersraad nam met algemeene stemmen op twee blanco-stemmen na een motie aan, waarin de Raad, gehoord de debatten over het conflict dat leidde tot het uittreden van de Suiker uit den Raad en uit den Ondernemersbond, dit uittreden betreurt, zijn vertrouwen uitspreekt in den voorzitter en hoopt, dat de ontstane breuk te eeniger tijd zal worden geheeld (Aneta).

Theeveiling Amsterdam.

AMSTERDAM, 9 Jan. (*Aneta*). Op de alhier gehouden theeveiling werden aangeboden 10712 kisten Java- en 5334 Sumatra-thee. De handel was kalm. De prijzen waren over het algemeen 1/3 cent lager. Alleen de betere Java-soorten waren zeer gevraagd.

Koninklijke Ned. Edelmetaalbedrijven.

(*Per Luchtpost.*)

Aan het verslag over 1928/29 der N. V. Koninklijke Nederlandsche Edelmetaal Bedrijven Van Kempen, Begeer & Vos, te 's-Gravenhage, ontleenen wij het volgende:

Omtrent den gang van zaken gedurende dit boekjaar zijn geen bijzondere mededeelingen te doen. In het handelsbedrijf, in Nederland zoowel als in Indië, was de gang van zaken overeenkomstig den algemeenen oeconomischen toestand iets minder gunstig.

De fabrieksbedrijven waren, evenals het vorige jaar, voldoende belast; zijn konden deels door de verbeterde werkwijze, deels door vergrooting van den afzet betere resultaten behalen. Voor het Zilfa-Pleet bleek zoowel bij de juweliers, als bij het publiek belangstelling te bestaan.

De Dutch Chain Works (Nederlandsche Kettingfabriek) kon haren omzet aanmerkelijk vergrooten. Het vroeger gehuurde winkelpand Toendjoengan 31 te Soerabaia ging per 30 Juni d. j. in ons eigendom over.

In den loop van dit jaar werden besprekingen gevoerd, welke kort geleden geleid hebben tot de vereeniging van drie Berlijnsche juwelierszaken. Onze vennootschap verkreeg een groot belang bij deze onderneming.

Deze uitbreiding harer zakenbelangen achten wij, aldus het verslag, voor de vennootschap in vele opzichten van beteekenis. Wij wijzen slechts op het belang van een zoo groot mogelijken inkoop, de beschikking over groote voorraden, de mogelijkheid om voortdurend magazijnvoorraden te wijzigen en daardoor de keuze te vernieuwen, het belang voor onze fabrieksbedrijven van een zeker afzetgbied.

De voordeelen kunnen niet onmiddellijk, doch eerst in de toekomst verwacht worden; het is immers volkomen begrijpelijk, dat deze aaneensluiting mede een gevolg is van de economische crisis, welke het Duitsche zakenleven teistert.

Andere besprekiegen hebben tot het besluit geleid om de inkooporganisatie onzer vennootschap als afzonderlijke vennootschap te constitueeren, teneinde de gezamenlijke inkoop met andere firma's te vergemakkelijkken.

De nieuwe vennootschap zal de bij den inkoop betrokken belangen van 26 detailzaken behartigen; de uitbreiding van dit aantal is waarschijnlijk.

Het voordeelig saldo der bedrijfsrekening, verminderd met de algemeene en bijzondere kosten en renten bedraagt f 341,023, waarbij valt te vermelden, dat wederom de voor de verdere installatie der pleet-fabricage gemaakte kosten, benevens het verlies door daling van den zilverprijs in dit boekjaar geleden, ten laste der bedrijfsrekening werden gebracht.

Ter voldoening aan de statutaire bepalingen van een onzer sub-vennootschappen werd een bedrag ad f 18.014 gereserveerd.

Voorgesteld wordt om f 173.065 en tevens het door de omwisseling van preferente aandeelen tegen obligaties en den aankoop van 250 preferente aandeelen verkregen batig saldo ad f 122,894, dat niet in de winst en verliesrekening werd opgenomen, voor afschrijving aan te wenden, waardoor de post „Fabrieksgebouwen en Terreinen" thans ook pro memorie in de balans kan worden opgenomen.

Het overblijvende ad f 149.943 laat toe de uitkeering van een dividend ad 5 pct. op de preferente aandeelen.

Het uitgegeven aandeelenkapitaal geeft thans een totaal aan van f 3.551.000.

Door verwisseling van preferente aandeelen in obligaties werd het in de vorige balans vermelde uitstaande preferente kapitaal met f 400.000 verminderd. Tevens werd binnenslijns in mindering gebracht de nominale waarde van 260 preferente aandeelen, welke voorloopig in portefeuille zullen blijven.

De obligatieleeningen 1919 en 1925 ad f 194.999, werden per 30 Juni d.j. afgelost. Van de obligatieleening 1929 ad f 720.000 waren per 30 Juni d.j. door de verwisseling tegen preferente aandeelen en door onderhandsche plaatsing 523 stukken ad f 800 uitgegeven.

De verlies- en winstrekening vermeldt een bedrijfswinst van f 438.529 (f 418.129). In mindering komen algemeene kosten f 69.836 (f 72.826), bijzondere kosten f 10.418 (f 19.325), interestrekening f 17.250 (f 11.618).

De afschrijvingen bedragen 173.065 (f 203.128.) Naar de reserve gaat f 18.014 (nihil). Voor 5 pct. div. pref. aandeelen. (v.j. 3 pct.) is vereischt f 137.500 (f 102.000.)

In -en Uitvoer Buitengewesten,

(*Van het Centraal Kant. v. d. Statistiek.*)

Gedurende de maand Oct. '29 werden door particulieren in de Buitengewesten ingevoerd 123.695 ton (bruto) goederen, ter waarde van f 32.889.000,— uitgevoerd 532.690 ton (bruto) goederen, ter waarde van f 58.169.000,—.

Voor de afzonderlijke gewesten gelden de cijfers en cumulaties in den hieronder volgenden staat, waarin ter vergelijking tevens de In- en Uitvoercijfers over dezelfde periode(n) van 1928 zijn opgenomen.

I. Invoer.

Gewesten	Bruto gew. in 1000-tall. K.G. Nov. '29	Nov. '28	Jan./Nov. '29	Jan./Nov. '28	Waarde in 1000-tallen guldens. Nov. '29	Nov. '28	Jan./Nov. '29	Jan./Nov. '28
Sum.'s Oostkust	44733	47619	460640	458558	11579	9776	113510	105161
Atjeh en Onderh.	2972	3555	33321	35318	888	901	11223	10458
Tapanoeli	1014	1077	10977	12170	360	357	3738	3832
Sum. Westkust	4594	4615	46089	47507	2070	1972	21688	21209
Riouw en Onderh.	2044	1855	20708	21173	445	441	4935	5105
Djambi	2577	2220	26668	27718	596	482	7004	7033
Palembang	17077	9418	190608	95270	5907	3162	56747	33795
Lampongsche Distr.	1123	432	8712	5804	199	191	2636	1683
Benkoelen	640	518	7597	6103	266	245	3008	2589
Banka	3982	3314	40857	36857	901	854	9622	8733
Billiton	1578	2462	21664	24822	382	605	6405	6863
West. afd. v. Borneo	5622	6949	66149	72774	1497	1768	17973	19493
Z. en O. afd. v. Borneo	26287	11589	243078	123825	3756	3680	41174	32562
Celebes en Onderh.	3035	3650	45876	44390	2258	2166	26258	24812
Menado	4108	6434	47585	50950	1108	1629	12850	13412
Amboina	1234	684	12690	11188	277	209	2993	2590
Ternate	664	609	6249	6513	113	133	1319	1375
Timor en Onderh.	57	102	922	1542	29	37	338	326
Bali en Lombok	354	324	6063	5159	258	353	3345	3129
Totaal	123695	102426	1296453	1087641	32889	28964	346766	304161

II. Uitvoer.

Gewesten	Bruto gew. in 1000-tallen Kg. Nov. '29	Nov. '28	Jan./Nov. '29	Jan./Nov. '28	Waarde in 1000-tallen guldens. Nov. '29	Nov. '28	Jan./Nov. '29	Jan./Nov. '28
Sum. Oostk.	74765	55374	781924	570455	19799	20061	205995	212393
Atjeh en Onderh.	2634	3815	52728	61717	747	845	12562	14523
Tapanoeli	839	1061	11068	10482	717	888	8760	10296
Sum. Westk.	9015	12870	187754	169878	1653	2335	30069	29708
Riouw en Onderh.	16664	14425	167408	148502	1302	1183	14346	14539
Djambi	4157	2765	40313	38481	1564	1070	17414	16399
Palembang	73935	72900	760339	672885	6022	5006	69743	65650
Lampongsche Distr.	1471	794	21502	16959	1610	669	22734	19009
Benkoelen	391	424	8381	10263	411	300	7659	7723
Bangka	1150	1279	12198	13090	1972	2430	21097	25780
Biliton	1951	1995	20692	19344	2614	2952	29439	32944
Westerafd. v. Borneo	9275	9532	107026	102437	2794	3076	34497	36205
Z. en O. afd. v. Borneo	302725	207413	2824336	2331956	10469	7907	117843	105479
Celebes en Onderh.	16611	16873	214998	193561	2579	3780	39010	39408
Menado	11653	13244	107675	97827	2449	3156	23923	24175
Amboina	387	285	3754	3328	219	161	2238	2032
Ternate	1646	1438	13599	10437	351	346	3140	2624
Timor en Onderh.	18	454	711	547	8	18	113	69
Bali en Lombok	3103	4738	32018	35936	889	1341	9496	10683
Totaal	532690	421179	5368424	4508085	58169	57524	669978	669639

Overzicht van de totaalcijfers van Java en Madoera en van de Buitengewesten.

Invoer.

Java en Madoera	158264	122817	1797033	1473393	51973	50764	631682	578247
Buitengewesten	123695	102426	1296453	1087642	32889	28964	346766	304162
Ned.-Indië	281959	225243	3093486	2561035	84862	79728	978448	882409

Uitvoer.

Java en Madoera	313969	530985	3967553	4185353	51716	85280	656696	768459
Buitengewesten	532690	421179	5368424	4508085	58169	57524	669978	669640
Ned.-Indië	846659	952164	9335977	8693438	109885	142804	1326674	1438099

Graan-Oogsten in Canada.

(*Van den Canadeeschen handelsagent te Batavia*).

Ottawa, Ont. Het voorloopig verslag van de voornaamste graan-oogsten in Canada voor 1929 is uitgegeven door het Canadeesch statistiek-bureau.

Behoudens nadere wijziging wordt hierin de gezamenlijke tarwe-oogst gedurende de lente en de herfst bepaald op 293.899.000 bushels waartegenover de record-oogst van 1928 566.726.000 bushels bedroeg.

De herfst-oogst was iets grooter dan in 1928 nl. 20.143.000 bushels tegen 20.054.000, doch de lente-oogst was nauwelijks de helft van dien van het vorige jaar.

De cijfers voor den tarwe-oogst gedurende de lente zijn:

1929 : 273.756.000 bushels.
1928 : 542.672.000 bushels.

De gevolgen van de droogte welke gedurende den groei-tijd in de landbouwprovincies heerschte, komen ook tot uiting in de oogsten van andere graansoorten.

De 1929-oogst van haver wordt voor geheel Canada vastgesteld op 280 270 000 bushels tegen 452 153 000 in het vorige jaar; de cijfers voor gerst zijn resp. 100 467 000 en 136 391 400 bushels; voor rogge 12 919 000 en 14 617 000 bushels, voor boekweit 10 899 000 en 10 899 300; voor diverse graan-soorten 33 820 000 en 39 130 000 bushels; voor lijnzaad 2 007 000 en 3 614 400 bushels.

Voor de drie landbouw-provincies alleen zijn de voorloopige cijfers voor vijf voornaamste graan-oogsten, in bushels als volgt (de eind-cijfers der oogsten van het vorige jaar tusschen haakjes): tarwe 271 607 000 (544 598 000); haver 137 574 000 (297 676 000); gerst 78 428 000 (112 684 000); rogge 11 688 000 (13 158 000); lijn-zaad 1 909 000 (3 519 400).

Deze cijfers toonen voldoende aan hoe ernstig de vermindering der graan-producties in de landbouw-provincies is geweest in vergelijking met het jaar 1928.

Natuurlijk vertoonen de voorloopige cijfers voor de andere provincies, waar de graan-productie niet zoo op den voorgrond treedt, een kleinere vermindering.

In de provincie aan zee in Quebec zijn de producties voornamelijk grooter terwijl in Ontario tarwe, boonen en boekweit een hooger opbrengst aantoonen, doch de oogsten der andere graansoorten onder die van 1928 blijven.

De voorloopige taxaties voor Britsch-Columbia geven een geringe vermindering aan voor tarwe, gerst, rogge en een grooter opbrengst voor boonen, erwten en diverse granen.

De Rubber-, Thee- en Koffieproductie in 1929.

Het Centraal Kantoor voor de Statistiek geeft op 7 Januari 1930 op grond van de reeds beschikbare gegevens de volgende raming van de rubber-, thee- en koffieproductie in 1929.

Rubber. De productie van ondernemingshevearubber wordt geschat op 156.149 ton voor geheel Nederlandsch Indië, waarvan 67.050 ton voor Java en 89.099 ton voor de Buitengewesten, vergeleken met eene productie van 140.928 ton in 1928 voor geheel Nederlandsch Indië.

Thee. De ondernemingsproductie inclusief opkoopthee wordt geraamd op 77.345 ton voor geheel Nederlandsch Indië en wel 66.125 ton voor Java en 11.220 ton voor de Buitengewesten, tegen een productie in 1928 van 72.862 ton voor geheel Nederlandsch Indië, waarvan 63.614 ton voor Java en 9.248 ton voor de Buitengewesten.

Vergeleken met 1928 geeft 1929 voor Java slechts een geringe stijging in de productie aan nl. 2.511 ton tegen een belangrijke productievermeerdering in 1927—1928 nl. van 65.078 ton tot 72.862 ton.

De lang aanhoudende droogte in 1929 was zoo niet geheel, dan toch voor een belangrijk deel oorzaak dat de productie niet zoo sterk opliep als in 1928.

Koffie. De koffieproductie wordt geschat op 899.936 picol (557.960 quintalen), waarvan 747.617 pic. (463.522 quintalen) voor Java en 152.319 pic. (94.438 quintalen) voor de Buitengewesten, terwijl in 1928 de totale productie in Ned. Indië 895.640 pic. (553.140 quintalen) bedroeg, zoodat de productie over de laatste 2 jaren vrijwel constant is gebleven,

Radio-Nieuws.

De Phohi-zender.

's-GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Aneta*). De proefuitzendingen van den Phohi-zender zullen worden voortgezet op 13, 15, 16, 17, 18 en 19 dezer telkens van 7 uur 50 tot 9 uur 50 n.m. (Midden-Java-tijd).

Programma's.

Bat. Radio Vereeniging.

(*Korte golf 75 M.*)

Vrijdag 10 Jan.

6.45–7.30 Fam. Keuvelaar.
7.30–8 Autopraatje en Rapporten.
8–9 Muziek van Hotel der Nederlanden.
9–10 Mevr. M. Ruiter, zang.

1. O cessate di piargarmi. Scarlatti.
2. Sopraanaria uit „Rinaldo". Händel.
3. Hoffnung. Grieg.
4. Ständchen. Strauss.
5. Mariawiegenlied. Reger.
6. Madonnakindje. Gath. v. Rennes.
7. Air de Mimi. uit „la Boheme" Puccini.
8. Air de Butterfly. Puccini.

Deze zangnummers worden afgewisseld door de pianosolo's:

1. Impromptu. Schubert.
2. Dance Espagnol. Granado's.

Zondag 12 Jan.

11.30–1.30 Muziek van Hotel der Nederlanden.
7–9 Muziek van Hotel der Nederlanden.
9–10 Beethoven Sonates door M. Coronel.

De Rubberuitvoer.

Blijkens bericht van het Centraal Kantoor voor de Statistiek zijn de voorloopige uitvoer-cijfers van rubber over de maand December 1929 voor Java en Madoera totaal 5.335 tons van 1000 kg., waarvan uit Priok 2.041 tons en uit Soerabaja 1.781 tons.

Bataafsche Petrol. Mij.

Bij Gouv.-besluit is aan de te 's Gravenhage gevestigde N.V. „De B.P.M." vergunning verleend tot den aanleg en het gebruik van leidingen in en nabij de onderafdeelingshoofdplaats Balikpapan (residentie Z/O. afd. v. Borneo):

a. voor het overbrengen en verdeelen van electrischen arbeid voor eigen gebruik en voor de voorziening van hare woningen van eigen personeel,

b. voor het overbrengen van electrischen arbeid bestemd voor levering aan openbare electriciteitsbedrijven.

SCHOOL EN KERK.

De Missie in den Congo.

's-GRAVENHAGE, 7 Jan. (*Aneta.*) De kruisheer pater F. Blessing, geboortig uit Amsterdam, is benoemd tot apostolisch prefect te Bondo in den Belgischen Congo.

Lycea.

Bij Gouvernements-besluit is bepaald, dat gymnasiumafdeelingen van bijzondere lycea, welke volgens de terzake geldende regelen subsidie genieten uit 's Lands kas door den dir. O. E. kunnen worden aangewezen als bevoegd om getuigschriften uit te reiken, die in N.I. gelijkwaardig zijn met het einddiploma der openbare gymnasia in Nederland en is vastgesteld een Reglement voor de eindexamens van bedoelde gymnasium-afdeelingen.

Alg. Middelbare Scholen.

Bij Gouvernements besluit is bepaald, dat bijzondere Voorbereidend Hooger Onderwijsafdeelingen B. der A. M. S. welke volgens de terzake geldende regelen subsidie genieten uit 's Lands kas door den dir. O. E. kunnen worden aangewezen als bevoegd tot het uitreiken van getuigschriften, welke in N. I. gelijkwaardig zijn met het einddiploma van de openbare V. H. O. afdeelingen B. der A. M. S. en is gewijzigd en aangevuld het „Reglement voor de eindexamens voor de Voorbereidend Hooger Onderwijsafdeelingen B. der A. M. S. (Stbl. 1922 No. 175)".

Bijzondere H. B. Scholen.

Bij Gouvernements besluit is bepaald dat bijzondere hoogere burgerscholen met 5 jarigen cursus (w.o. begrepen H.B.S. afdeelingen van lycea), welke volgens de terzake geldende regelen subsidie genieten uit 's Lands kas, door den dir. O.E. kunnen worden aangewezen als bevoegd tot het uitreiken van getuigschriften, welke in N.I. gelijkwaardig zijn met de einddiploma's van de openbare H.B.S. met 5 jarigen leergang en is nader gewijzigd en aangevuld het „Reglement voor de eindexamens der Hoogere Burgerscholen met 5-jarigen leergang in N. I. (Stbl. 1921 No. 105.)"

VOLKSRAAD.

2e GEWONE ZITTING 1929/1930.

Vergadering van 10 Januari 1930.

Voorzitter: J. W. Meyer Ranneft.

De opening.

Hedenmorgen werd de 2e zitting van den Volksraad in het zittingsjaar 1929–1930 geopend.

Met het oog op de hoogst belangwekkende verklaring van de regeering inzake de P.N.I., welke werd verwacht, was de belangstelling enorm.

Ten ruime half negen opent de voorzitter, de heer Meijer Ranneft, de vergadering, met een zeer korte rede, waarin hij een woord van voldoening uitspreekt namens den V. R. voor de benoeming van twee van zijn beste leden tot lid van den Raad van Indië. Spr. uit woorden van lof aan het adres dezer leden en tevens ten aanzien van de afgetreden leden Moelia en dr. Schmutzer.

Spr. geeft dan een kort overzicht van de belangrijke punten, welke in deze zitting zullen worden behandeld.

Hiermede verklaart spr. de zitting voor geopend.

Onder diepe, stilte neemt vervolgens de Regeeringsgemachtigde voor algemeenezaken het woord tot het afleggen van een verklaring.

Die verklaring vindt men elders in ons blad.

Na de regeeringsverklaring wordt de vergadering voor een half uur geschorst.

Na heropening deelt de voorzitter mede, dat binnengekomen is een verzoek van de heeren Van der Weyden c.s. om voorbehoud voor den Volksraad ten aanzien van onderwerp 88, (de positie van de onderluitenants).

De ingekomen stukken gaan onder den hamer door.

Aan de orde is de verkiezing van een 1sten plv. voorzitter van den Volksraad, vacature ontstaan door het aftreden van den heer Koesoemo Joedo.

44 Geldige stemmen worden uitgebracht. Gekozen wordt de heer Koesoemo Oetoyo met 23 stemmen, die de verkiezing onder applaus aanvaardt.

Vervolgens wordt tot voorzitter van de 4de afdeeling gekozen de heer Kan met 38 van 45 stemmen.

De heer Kan neemt zijn verkiezing aan.

Aan de orde is de trekking der afdeelingen, welke op de gewone wijze verloopt.

Het voorstel tot voorbehoud van het onderwerp, betreffende de positie der onderluitenants, wordt z.h.s. *aangenomen.*

De regeling der werkzaamheden wordt dan zonder discussies *goedgekeurd.*

Hierna sluit — om 10 uur 10 min. — de voorzitter de openbare vergadering en gaat de Volksraad in de Afdeelingen.

De Mijnordonnantie.

Den Volksraad is aangeboden een nota van wijzigingen op het reeds eerder (nl. bij Regeeringsschrijven van 30 Juli 1929) ingediende ontwerp eener nieuwe Mijnordonnantie.

Het meerendeel dier wijzigingen — zegt de Regeering — is in overleg met de voorbereidingscommissie uit den Volksraad aangebracht.

De Indische Tariefwet.

Bij den Volksraad is ingediend een ontwerp-ordonnantie ter nadere wijziging en aanvulling van de Indische Tariefwet (Nederlandsch Staatsblad 1924 No 421, Indisch Staatsblad 1924 No 487).

Vrijstellingen.

O.m. wordt voorgesteld, dat art. 2 wordt gelezen alsvolgt:

Behalve de goederen, bij het tarief zelf van invoerrecht vrijgesteld, worden daarvan ontheven:

1o. alle voortbrengselen van die gedeelten van Nederlandsch-Indië, waar in- en uitvoerrechten worden geheven, met uitzondering van:

a. die, welke — geheel of gedeeltelijk vervaardigd zijnde uit van buiten dat gebied afkomstige, aan invoerrecht onderworpen doch voor het ondergaan van eenige bewerking, verwerking of herstelling op voorwaarde van wederuitvoer vrij van invoerrecht toegelaten goederen — na daarop ter voldoening aan die voorwaarde gevolgden uitvoer weder in dat gebied worden aangebracht;

b. zout, niet uit de Gouvernementszoutpakhuizen afkomstig;

c. gedistilleerd, niet door accijns getroffen en niet overeenkomstig de daaromtrent bestaande wettelijke bepalingen voor inwendig gebruik ongeschikt gemaakt, ingevoerd wordende in de gewesten buiten Java en Madoera;

d. katoenen goederen, tabak en sigaren, niet voorzien van een bewijs van uitvoer uit dat gebied;

2o. de boschproducten en ruwe delfstoffen, afkomstig van die gedeelten van Nederlandsch-Indië, waar geen in- en uitvoerrechten worden geheven, alsmede voortbrengselen verkregen door aldaar uitgeoefende jacht en visscherij en voortbrengselen van aldaar gedreven landbouw, veeteelt, boschen tuinbouw, alle voor zoover zij geene of slechts eene ruwe voorbewerking hebben ondergaan; zoomede door de inheemsche bevolking in die gebieden uit aldaar gewonnen vlechtmateriaal vervaardigd matwerk, touwwerk en dakbedekkingsmateriaal.

De Gouverneur-generaal kan bij regeeringsverordening nadere regelen vaststellen met betrekking tot hetgeen onder ruwe voorbewerking moet worden verstaan.

Van de vrijstelling zijn uitgezonderd gambir, zout en tabak, in welken staat van bewerking ook verkeerende;

3o. alle goederen, waarvan bij een Nederlandsch-Indisch tolkantoor invoerrecht is geheven.

Is echter ter plaatse van tweeden aanvoer een hooger recht verschuldigd, dan worden de goederen niet toegelaten, dan na bijbetaling van het verschil;

4o. lijfsbenoodigheden van reizigers en regalen door hen aangebracht.

Chemicaliën, enz.

Het eerste lid van art. 3 wordt gelezen alsvolgt:

De Gouverneur-generaal kan bij regeeringsverordening, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, vrijstelling van invoerrecht verleenen voor chemicaliën, verfstoffen en andere zelfstandigheden van dien aard, benoodigd als hulpmiddel bij de werkzaamheden in fabrieken en andere bedrijven, zoomede voor ruwe delfstoffen, in fabrieken en bedrijven benoodigd voor de vervaardiging van ten verkoop bestemde producten.

Andere artikelen.

Voorgesteld wordt verder ook vrijstelling te verleenen voor:

Caseïne, los (gestort) in zakken, per zak van 50 kg. netto of meer wegende.

Triplexkisten en afgepaste houten onderdeelen daarvan, zoomede splitpennen en andere dergelijke bevestigingsmiddelen, metalen versterkingen en binnenbekleedingen, welke, voor al dan niet in elkander gezette triplexkisten benoodigd, gelijktijdig daarmede, in geen grootere hoeveelheid dan voor het doel vereischt, worden ingevoerd.

In verband hiermede wordt een bijzondere bepaling ingelascht, luidende:

De Gouverneur-generaal kan, onder de noodige voorzieningen, vrijstelling van invoerrecht verleenen voor ijzeren splitpennen en andere tot dezen post behoorende artikelen, dienende ten behoeve van de vervaardiging van triplexkisten.

Films.

Verder wordt voorgesteld een recht van 6 cent per meter te heffen van:

Films, belichte, voor projectiedoeleinden, zoowel positieve als negatieve, al dan niet ontwikkeld, gebruikte en nog niet gebruikte, met een bandbreedte van meer dan 30 milimeter.

De Gouverneur-generaal kan vrijdom van invoerrecht verleenen voor films van wetenschappelijke of opvoedkundigen aard, ingevoerd wordende door of ten behoeve van onderwijsinrichtingen of wetenschappelijke vereenigingen.

En een recht van 12 pct. der waarde van films, niet afzonderlijk genoemd.

In de toelichting lezen wij:

Bij de toepassing van het thans bestaande waarderecht op films (post 21a. van het tarief van invoerrechten) worden moeilijkheden ondervonden als gevolg van de bijzondere wijze, waarop de handel in dat artikel veelal plaats heeft. Verschillende films worden namelijk geleverd tegen betaling van hetzij een som, gelijk aan de kosten van het vervaardigen der films als technisch product („industrieele waarde"), dan wel van een gedeelte van hetgeen de verhuur of vertooning der films in Nederlandsch Indië zal opbrengen („exploitatiewaarde"). Het is hierom niet steeds doenlijk, een betrouwbare invoerwaarde voor de berekening der rechten vast te stellen, zoodat geen zekerheid bestaat, dat voor de film ook maar een redelijk te achten gedeelte van het invoerrecht wordt voldaan.

In verband hiermede wordt voor de bioscoopfilms een omzetting noodzakelijk geacht van het bestaande waarderecht ad 12 pct. in een specifiek recht van 6 cents per meter, van welke wijziging eene jaarlijksche hoogere tariefsopbrengst van f 20.000 tevens het gevolg zal zijn. Voor andere dan de gewone bioscoopfilms wordt in den nieuwen post 21b. het huidige tarief gehandhaafd, in verband waarmede in den post 72 eene verwijzing naar post 21b. moet worden aangebracht.

Fototoestellen.

Dan wordt voorgesteld met een recht van 12 pct. der waarde te belasten:

Photographie-toestellen en onderdeelen daarvan, alsmede photographiebenoodigdheden.

Radiotoestellen.

Tenslotte wordt voorgesteld met een recht van 12 pct. te belasten:

Radio-telefrafische en -telefonische toestellen, zoomede onderdeelen en toebehooren.

In de toelichting hierop zegt de regeering:

In verband met de sedert jaren gevolgde interpretatie met betrekking tot den post 41 van het tarief van invoerrechten („Instrumenten, mathematische, physische, chirurgische en optische"), waarbij o. m. telegraaf- en telefoontoestellen als physische instrumenten worden beschouwd en derhalve vrij van recht ten invoer worden toegelaten, werden naar analogie aanvankelijk alle radio-artikelen rechtenvrij ingevoerd. Later is daarvan in zooverre teruggekomen, dat van de amateur-radiotoestellen, als vallende onder de slotrubriek van het tarief van invoerrechten „Alle andere goederen enz", een recht van 6 pct. der waarde werd geheven, zoodat de vrijstelling beperkt werd tot het radio-materiaal ten behoeve van het land of het particulier bedrijf.

Het komt den minister echter principieel gewenscht voor om bij de rechtenheffing ieder onderscheid tusschen amateur- en andere toestellen te doen vervallen en een nieuwen tariefpost voor radioartikelen op te nemen. Het recht ware daarbij te stellen op 12 pct. van de waarde, welk recht niet alleen in overeenstemming is te achten met den aard der goederen, doch ook het voordeel biedt, dat bijv. bij afzonderlijken invoer van metalen onderdeelen geen twijfel kan rijzen omtrent het toe te passen tarief. Van dezen maatregel is een inkomstenvermeerdering van f 38.000 's jaars te verwachten.

SPORT EN SPEL.

VOETBAL TE BATAVIA.

De competitie.

Voor deze week staan de volgende wedstrijden op het programma:

Zaterdag 11 Jan.

2de klasse.

Spart II — Oliveo II
B.V.V. — Vios II (Terrein U.M.S.)

3de klasse A.

V.V.M. II — B.V.C. III

4de klasse B.

H.S.H III — Sparta V
S.V.B.B. IV — V.V.M. IV
D.O.O. II — U.M.S. IV (Terrein Manggaraikade).

Zondag 12 Jan.

1ste klasse.

B.V.C. — Vios. (Scheidr.: Hermanus).
S.V.B.B. — Sparta („ F. Sommer).
U.M.S. — Oliveo („ Geis).

2de klasse.

H.S.H. — Hercules II.

3de klasse B.

Vios III — V.V.M. III.

4de klasse A.

Sparta IV — D.O.O.

Het Bataviaasch Bondselftal.

Het was gisteren weer een droevige vertooning in het Deca-Park, de oefenwedstrijd tusschen de proefelftallen van den V. B. O., waaruit het Bataviaasch Bondselftal zou worden samengesteld. Van de opgeroepen 33 spelers waren er slechts 17 aanwezig, zoodat nog niet eens twee elftallen konden worden gevormd. Bij elftal B stond Tjo Davies, die zich daartoe sportief beschikbaar had gesteld, gemoedelijk in *toetoepje* te keepen.

De opmerking op de tribune gemaakt, dat er een stel veteranen bezig was, was dan ook meer waar dan vriendelijk.

De wedstrijd eindigde in een 4 — 2 overwinning voor het B. elftal. Het lust ons niet van deze ontmoeting een geregeld verslag te geven, temeer niet omdat aan beide zijden gedurende den geheelen wedstrijd, slechts met 9 man werd gespeeld.

Wij begrijpen, dat de Elftal Commissie in verband met het beperkte aantal goede spelers waarover de V.B.O. de beschikking heeft voor een moeilijke taak staat, doch de wijze waarop thans tewerk wordt gegaan, is o.i. verkeerd. Het systeem van „proefelftallen tegen elkander te laten spelen" heeft in den loop der jaren bewezen niet te voldoen, niet alleen te Batavia, doch ook elders op Java.

De beste methode lijkt ons dan ook, direct een z.g. „standard"-elftal met een kern van de beste spelers samen te stellen en dit team, om de spelers onderling aan elkander te laten gewennen en tevens om de zwakke plekken daarin te ontdekken, zooveel mogelijk in dezelfde samenstelling, tegen combinaties van de sterkste clubs te laten uitkomen. Blijkt dan, dat er onder de uitverkorenen spelers zijn, die niet in het elftal thuis behooren dan kunnen die alsnog worden vervangen.

Dit aantal zal echter niet zoo groot zijn, zoodat het der E.C. weinig moeite zal kosten in hun plaatsen te voorzien.

Men zal moeten toegeven, dat dit systeem meer aanbeveling verdient dan dat, hetwelk thans wordt gevolgd en waarbij het allerminst uitgesloten is, dat door niet opkomen van spelers, tenslotte de vreemdste combinaties tegenover elkaar komen te staan, waardoor beoordeeling der spelers niet mogelijk is.

Met alle respect voor de E.C., zouden wij haar nochtans in overweging willen geven eens een proef te nemen met het ondervolgend elftal.

Apituley (V.V.M.)
Denkelaar (Oliveo) Scholte (Hercules)
Lasso, (S.V.B.B.) Hoekstra, (Hercules) Brugman (Hercules)
Onong, (S.V.B.B.) Tan Kok Liang, (U.M.S.) Abidin, (V.V.M.) Rehatta, (Oliveo) R. Pesch (Hercules)

ZWEMMEN.

De wedstrijden van Zaterdag en Zondag a.s.

Den laatsten tijd is in het zwembad druk geoefend; verwacht mag dus worden, dat er behoorlijke prestaties geleverd worden.

Er zal een halve competitie gespeeld worden tusschen de verschillende polozeventallen van Batavia en Bandoeng, terwijl er ook nog twee dames polowedstrijden op het programma staan.

In het Bataviaasch Zevental, dat zich weer met een Bandoengsch vertegenwoordigend team zal meten, zal behoudens een nieuwe mid-voor, waarschijnlijk Denny Wilkinson en een nieuwe achterspeler, Van Kleef, vermoedelijk geen verandering komen.

Wanneer Denny meer beheerscht gaat spelen en er vooral aan denken zal, dat hij nog medespelers heeft, zal hij wel een goed figuur slaan en een productieve kracht blijken; Van Kleef is de oude Bandoeng-keeper, ook van hem heeft men goede verwachtingen.

Ook in de Bandoengsche teams zal waarschijnlijk geen verandering komen. Het „kanon" Van Haselen zal zich wel weer doen gelden.

De heeren-estafette zal bestaan uit 4×50 M. wisselslag gevolgd door 200 M. vrije slag. Waar van iedere vereeniging de beste zwemmers zullen uitkomen, zal er door de club heftig gekampt moeten worden.

De dames-estafette zal na een 4×50 M. wisselslag gevolgd worden door 100 M. vrije slag..

Aan het springen voor dames zal deelnemen o.a. Corrie d'Arnaud, bekerhoudster van verleden jaar, terwijl aan het nummer schoonspringen voor heeren de bekende sportfiguur Lansdorp zal meedoen.

Aan de start voor het snelzwemmen zullen verschijnen o.a. Dick Hallegraef, Wilkinson, de twee Hampels en de Bandoengers Emile Hallegraeff, v. Kuyk allen oud bekenden, alsmede de dames Tilly Hallegraeff, Tien Bol, de Bandoengsche sterren J. en T Boxman, v. Outgaarden en nog vele anderen.

Ons rest nog mede te deelen, dat vele fraaie prijzen beschikbaar zijn gesteld.

ATHLETIEK.

Dr. Peltzer.

De bekende Duitsche looper dr. O. Peltzer heeft aan zijne reis naar Tokio, waar hij deel uitmaakte van de Duitsche athletiekploeg, die de Japansche vertegenwoordigers met een klein verschil wist te verslaan, een studiereis verbonden.

Zijne oorspronkelijke plannen, om na China en de Philippijnen, ook Java te bezoeken, waar hij begin Januari zou aankomen, heeft hij in zooverre gewijzigd, dat hij eerst naar Australië is vertrokken en van daar einde Februari a.s. te Soerabaia denkt te arriveeren.

Het is niet zijne bedoeling hier op wedstrijden uit te komen, doch hij is wel bereid voordrachten te houden op sport- of wetenschappelijk gebied. Ook wil hij korte trainingscursussen geven voor onze Indische athleten, die elk een middag in beslag zullen nemen.

Het ligt in de bedoeling dr. Peltser te verzoeken te Soerabaja, te Bandoeng en te Batavia een voordracht en een korte cursus te geven en te Djokja alleen een cursus. De data konden nog niet worden vastgesteld.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den heer F. H. A. Claessen, inspecteur van de Lichamelijke Opvoeding te Weltevreden.

RECHTZAKEN.

P.N.I.-er veroordeeld.

De landraad te Bandoeng heeft naar Aneta seint den beklaagde Soeroso Wirjo Dipojono wegens een spreekdelict ter openbare vergadering van de P.N.I. op 15 September van het vorige jaar, veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf met aftrek van preventief.

De landraad achtte niet bewezen, dat zijn woorden de strekking hadden tot een gewelddaad op te zetten, wel echter dat zij een opruiende strekking hadden.

In het uitvoerig verslag van het *A.I.D.* lezen wij, dat het ging om de woorden *poetoes leher*, die beklaagde in een rede gebezigd had, waarop de politie ingegrepen had.

O.a. werd als getuige gehoord de heer H. W. M. de Haas, redacteur van het *A.I.D.* Deze heeft uit het gezegde van den beklaagde opgemaakt, dat deze bedoelde dat men eventueel z'n leven moest durven offeren.

De voorzitter wees dezen getuige, die een en ander uit het zinsverband meende op te maken, op het feit, dat grammaticaal de woorden meer de beteekenis hebben van „hals afsnijden". Volgens de aanteekening der politie is niet gezegd of hij eventueel zich zelf den hals zou willen afsnijden of anderen.

Getuige rd. Moelkan, mantri-politie, deelde de opvatting van den vorigen getuige dat de woorden beteekenen moeten „het afsnijden van eigen hals" (zich zelf tot slachtoffer maken).

De voorzitter vroeg getuige nl. naar de meening die hij zich omtrent de uiting gevormd had.

Hoe hij tot deze meening kwam, kon getuige slechts als volgt verklaren: „Dat was de opvatting die ik kreeg".

Volgende getuige, mas Arga, medewerker van de *Bintang Timoer*, verklaarde dat hij begrepen had dat de woorden de beteekenis hadden: „het afsnijden van den hals", welke woorden ter verduidelijking met een greep naar den hals gepaard gingen.

Op de vraag van den voorzitter, of de woorden de beteekenis hadden: anderer hals" dan wel „eigen hals" afsnijden, antwoordde getuige, te hebben begrepen: „anderer hals".

Getuige Gatot Mankoepradja verklaarde, na als spreker te zijn opgetreden naar buiten te zijn gegaan. Hij stond bij den ingang toen hij de woorden van Dipojono „poetoes lèhèr" opving, terwijl hij een gebaar maakte met de hand naar de keel, „maar aangezien ik zijn woorden daarvóór niet gehoord had", aldus getuige, „kan ik de strekking van deze laatste woorden niet verklaren".

Gatot zèlf had gesproken over het clubhuis.

Raden Soedjono, commies ter Contrôle van de Staatsspoor en tramwegen, secretaris van „Pasoendan", kwam hierop als getuige voor. Deze wist niet dat de delinquent Dipojono heette; bij zat achter den voorzitter en kon den spreker niet zien.

De landraad achtte het niet noodig, nog meerdere getuigen te hooren.

Beklaagde persisteerde desgevraagd, dat hij niet bedoeld had, menschen den hals af te snijden, doch dat andere menschen hem kwaad zouden kunnen doen. Dit wilde hij de vergadering slechts in herinnering brengen.

Hierna volgde raadkamer en uitspraak.

Dipojono berustte in het vonnis en zal gratie vragen.

LAATSTE BERICHTEN.

Fruytier.

'S GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Aneta*). In een interview deelde de minister van Arbeid, Handel en Nijverheid mr. T. J. Verschuur aan *de Maasbode* mede, dat aan den heer Fruytier bij de aanvaarding van het ambt van gouverneur van Curaçao indertijd is toegezegd, dat hij bij zijn terugkeer desgewenscht wederom zou worden benoemd tot hoofdinspecteur van den Arbeid, welke functie hij indertijd bekleedde. Bovendien eischt de dienst een vermeerdering van het aantal hoofdinspecteurs. De heer Fruytier, die de meeste dienstjaren heeft, is daarom in 's-Gravenhage geplaatst.

Het Complot tegen de Sovjet.

BERLIJN, 10 Jan. (*Aneta-Reuter*). Tijdens het proces dat in Berlijn aan den gang is tegen de personen die een complot hadden gesmeed om de Sovjet ten val te brengen door Rusland met millioenen valsche bankbiljetten te overstroomen, is een merkwaardig feit aan het licht gekomen, namelijk dat men getracht heeft de steun van Engeland voor het plan te krijgen.

Deze getuigenis werd afgelegd door een der beklaagden, Dr. Weber, een boekhandelaar uit Frankfort; die een extreem nationalist is.

Hij deelde mede dat, hoewel hij geen aandeel had in de vervalsching van de bankbiljetten, hij en zijn vrienden hun medewerking verleenden in de pogingen om de Sovjet ten val te brengen.

Als resultaat van zijn besprekingen over deze kwestie met generaal Hoffman, de Duitsche opperbevelhebber aan het Russische front tijdens den oorlog, werd een plan ontworpen dat voor de uitvoering nog slechts de handteekening behoefde van „officiëel Engeland en zijn economische leiders."

Hoffman en zijn vrienden hadden relaties met de economische en financiëele kringen, waaronder een bekende petroleummagnaat. Zij stelden deze groepen voor aandeelen te nemen in een olieveld in den Kaukasus, teneinde zoodoende aan het noodige geld te komen om Georgia van Sovjet-Rusland af te scheiden.

Het plan echter mislukte als gevolg van „indiscretie" en doordat een en ander was uitgelekt.

Onze Marine.

Aneta seint uit 's-Gravenhage dat de *Cortenaer* op 14 dezer uit Nieuwediep zal vertrekken. De reis gaat via Gibraltar, Alexandrië, Aden, Colombo, Sabang, Olehleh en Belawan naar Tandjong Priok.

De *Van Galen* vertrekt 22 dezer naar Curaçoa.

Assistent-Residents-benoemingen.

Tot ass. resident van Gorontalo is benoemd de heer Th. W. Grondijs.

Tot idem van Donggala de heer W. Bakker.

Tot idem van Poso de heer M J. Ruichaver, van buitenlandsch verlof terugverwacht.

Filmbrand te Bandoeng.

Gisteravond werd het centrum van Bandoeng opgeschrikt door de alarmeerende schellen der brandweer-auto's: er heette brand te zijn in de „Oriëntal"-bioscoop. Het publiek stroomde onmiddellijk toe, in de meening, een dergelijke catastrophe mee te maken, als de Elita-bioscoop eenige maanden terug trof.

Gelukkig bleek het geval heelemaal niet zoo ernstig te zijn. In het begin der voorstelling, toen de film juist afgedraaid werd vloog plotseling het eerste deel der rolprent in brand.

Ter voorkoming van een ramp werd onmiddellijk de brandweer gewaarschuwd, die ook vrij spoedig ter plaatse was, doch alleen om te constateeren, dat het vuur reeds door eigen middelen gebluscht was. Men kon onverrichter zake huistoe gaan. De verbrande film werd door de politie in beslag genomen.

Wij vernamen — zegt het *A.I.D.* dat dit de tweede maal is, dat in genoemde bioscoop een film tijdens het draaien in brand vloog; een week geleden gebeurde nl. precies het zelfde. Wanneer de directie geen maatregelen treft, zien wij op een goeden (kwaden) dag ook deze bioscoop nog in de vlammen verdwijnen.

Moord-aanslag.

Gisteravond, tegen 11 uur werd in de buurt van Kebajoran de Inlander Batong door een Inlander uit een andere kampong, Lihi, aangevallen, en zoo met een kapmes toegetakeld, dat hij in elkaar zakte.

De reden van dezen lafhartigen aanval was een geldkwestie. Na zijn daad te hebben volvoerd ging Lihi er van door. Men heeft hem nog niet kunnen opsporen.

Het gebeurde verwekte in de kampong veel consternatie.

De wedana van Kebajoran was er met den commandant van het detachement veldpolitie spoedig bij om het onderzoek in de zaak te leiden.

Het slachtoffer werd door de zorg van de veldpolitie met spoed naar de C.B.Z. overgebracht.

Gepakt.

Gisteravond werd bij een politieinval in Djambatanlima, Weltevreden, de beruchte bendeleider Anwar, die zich in Krawang, de buitenwijken van Meester Cornelis en elders op de meest brutale wijze meermalen rampok heeft gepleegd gearresteerd.

Zij werd in het bezit bevonden van een Browning pistool en 32 patronen.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

De Vliegtocht naar de West.

s'-GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Aneta*). Luit. vlieger Van Onlangs, die den vliegtocht naar West-Indië zal ondernemen, antwoordde op een desbetreffende vraag, dat bij de pessimistische meening van het Comité niet deelt. Hij verklaarde hoopvol gestemd te zijn ten aanzien van de vlucht, waarvoor hij tezamen met den vlieger Van Weerden Poelman de route heeft geprojecteerd. Generaal Snijders zal, naar luit. Van Onlangs verwacht, het noodige geld wel bij elkaar kunnen krijgen.

(Een telegram van gisteren meldde, dat het Comité Vliegtocht Nederland-West-Indië pessimistisch was gestemd ten aanzien van het doorgaan van de tocht, omdat de fondsen niet toereikend zijn. *Red. B.N.*)

Fijngevoelig.

'S GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Het eeuwfeest van de onafhankelijkheid heeft te Gent een eigenaardigen inzet gehad. Men heeft het tweede bedrijf van de opera *La Muette de Portici* opgevoerd, dat zooals men weet in 1830 het sein is geweest tot het uitbreken van den opstand.

De voorstelling was georganiseerd door annexionistische en facistische elementen. Een strenge politiemacht was aanwezig om incidenten te voorkomen.

De ontvluchte Psychopathen.

AMSTERDAM, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Eén van de twee psychopathen, die uit het asyl te Leiden zijn ontvlucht, zooals we gisteren meldden, is te Amsterdam achterhaald.

Conversie-leening Rotterdam.

ROTTERDAM, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De gemeente Rotterdam zal een conversieleening uitgeven, groot 25 millioen, tegen een rente van $4^1/_2$ pct.

Auto in de Vaart.

SLOTEN, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Een vrachtauto is hier in de vaart gereden. Twee der inzittenden zijn verdroken; de derde werd gered.

Raad van Defensie.

'S GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Aneta*). Mr. W.L. baron de Vos van Steenwijk is als lid van den Raad van Defensie op zijn verzoek eervol ontslagen. Tot leden zijn benoemd het lid van de Eerste Kamer jhr. mr. B.C. de Savornin Lohman en de burgemeester van Rotterdam mr. P. Droogleever Fortuijn.

AUSTRALIE.

De Onrust op Samoa.

WELLINGTON, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Uit Apia wordt gemeld dat de 58 Samoeezen, leden van de Mau, die bevel hebben gekregen zich te melden, een brief hebben gezonden waarin zij bepaalde redenen aangeven waarom zij niet voor den bestuursambtenaar kunnen verschijnen.

De leden van de Mau hebben, zooals bevolen werd, de districten Falgata en Vaimauga verlaten, doch zijn in Leavivaa en Solosolo bijeengekomen.

In Apia heeft men vandaag geen personen gezien die de dracht van de Mau droegen.

De toestand is kalm.

HET CHINEESCHE RIJK.

Tragisch Geval.

SHANGHAI, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Een tragisch geval heeft zich voorgedaan in verband met de sterke daling van de zilverprijzen.

Sze Chun Yu, een neef van den Chineeschen gezant te Londen, pleegde gisteravond zelfmoord, omdat hij door speculatie met baar goud 200.000 dollars had verloren.

Uit Nanking wordt gemeld dat, volgens de meening van de financiëele experts der regeering, de regeering door de daling van den zilverprijs een onmiddellijk verlies van meer dan 10 millioen dollar heeft geleden.

De Overval te Foochow.

NANKING, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). De overval tijdens het officiëel diner dat te Foochow werd gegeven was niet het werk van communisten, zooals eerst werd gemeld, maar een *coup d'état*.

Generaal Lu Sin Pan, commandant van de onlangs samengestelde tweede Fukien-divisie, heeft de hand in deze overval.

Yang Shu Chuan seinde aan de regeering dat hij te Nantai, tien mijn van Foochow gelegen, heeft weten te ontsnappen. Maar Lu Hsin Pan houdt de vier leden van het provinciaal bestuur nog steeds gevangen.

De nationale regeering heeft een oorlogsschip naar Foochow gedirigeerd.

Chiang Kai Shek heeft Lu Hsin Pan telegrafisch bevolen de gevangen onmiddellijk vrij te laten.

FRANKRIJK.

Aardbeving.

NANTES, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). Een hevige aardbeving heeft over geheel West-Frankrijk plaats gehad. Hier duurden de schokken verscheidene seconden. Te Vannes, waar schoorsteenen werden omgeworpen, duurde de aardbeving meer dan een minuut.

LORIENT, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). Om 19 uur 45 werd hier een aardschok waargenomen, waarschijnlijk uit Noord-Oostelijke richting of uit de richting van den Atlantischen Oceaan. De Aardschok ging vergezeld van onderaardsch gerommel, en duurde drie minuten.

De bevolking vluchtte uit de huizen, daar men vreesde dat zij in zouden storten.

Kort na de aardbeving had over geheel Bretagne een hevige sneeuwstorm plaats.

's Avonds meldden de zeelieden en kustwachters dat zij op zee eigenaardige sissende geluiden hadden gehoord.

De a.s. Marineconferentie.

Binnen enkele dagen zal te Londen de vijf mogendheden-conferentie worden gehouden over de beperking der bewapening ter zee. De conferentie vergadert in het St. James' Paleis, dat men hierboven ziet. In de hoeken: links boven de premier Ramsay MacDonald, rechts Henderson, de minister van buitenlandsche zaken. Beneden: links de eerste lord der admiraliteit, Alexander en rechts Wedgwood Ben, de minister van Indië. Deze heeren zijn de voornaamste Engelsche gedelegeerden ter conferentie.

ITALIË.

De Huwelijksfeesten.

ROME, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De stad was al vroeg op de been, gewekt door de tonen van de militaire muziekcorpsen der contingenten, die alle wapens van Italië vertegenwoordigden.

Men marcheerde naar het paradeplein Parioli, waar een groote wapenschouw werd gehouden, bijgewoond door alle vorstelijke personen die op het oogenblik te Rome vertoeven.

Vooral de populaire *berzaglieri*, die, met hanenveeren op hun hoeden, in galop voorbijtrokken, oogstten veel bijval. Ook de fascistische zwarthemden deden aan de parade mee. Zij marcheerden in hun typische opstelling van drieën naast elkaar.

De grootste attractie echter waren de koloniale troepen, bestaande uit stamlieden van alle deelen van Noord Afrika.

Groot gejuich steeg op toen het 92ste regiment infanterie, gecommandeerd door kroonprins Umberto, voorbijtrok.

De marine werd vertegenwoordigd door 2500 matrozen.

300 vliegtuigen van verschillende typen manoeuvreerden tijdens de parade boven het veld.

SOVJET-RUSLAND.

Bessedovski veroordeeld.

MOSKOU, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Bessedovski de vroegere Russische gezantschapsraad te Parijs, is op grond van verduistering van ambassadegelden veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf.

Bessedovski.

De beschuldiging van hoogverraad zal nader worden onderzocht.

NOORD-AMERIKA.

De Prohibitie.

WASHINGTON, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). Het prohibitiepotje is in het Huis van Afgevaardigden aan het koken gegaan.

Laguardia, een vurig Italiaan, vertegenwoordiger van New-York, noemde de uitvoering van de prohibitie-wetten een mislukking.

Hij veroordeelde de handelwijze van de kustwachters om de menschen dood te schieten.

De „drogen" verdedigden de kustwachters en vroegen den steun van het Congres voor hun pogingen om het smokkelen van dranken tegen te gaan.

De beambten van de kustwachten betuigen hun leedwezen over de schietpartijen, doch zij verklaren vast besloten te zijn hun plicht te doen.

Ondertusschen verkneutert men zich te Washington over *le bon mot* van een der senatoren die, doelend op zijn collega's, zeide: *„Let him, that is without gin amongst you, cast the first stone!"*

WASHINGTON, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). De commissie ingesteld voor de behandeling van het wetsvoorstel van Hoover ter strengere toepassing van de prohibitiewetten, heeft de bijeenkomst afgebroken en de vergadering werd verdaagd tot 2 Februari.

Naar verluidt zijn de besprekingen over het prohibitie-vraagstuk op het doode punt gekomen.

Reusachtige Staalfabriek.

NEW-YORK, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De National Steel Corporation zal bij Gary, in Indiana, een staalfabriek bouwen waarvan de kosten 40 of 50 millioen dollar zullen bedragen.

Als Vrouwen vliegen.

NEW-YORK, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). Mevrouw Eva Paris, een bekende verschijning in de New-Yorksche society-kringen, werd bij een val van haar vliegtuig in Georgia gedood.

Zij vloog alleen naar een luchtvaartcongres te Miami.

Zij was de gescheiden vrouw van Rex Lee Paris, een zoon van John W. Paris, de bankier en millionnair.

Een nieuwe Kruiser.

MARE ISLAND 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Het Californische ministerie van marine heeft machtiging verleend om alhier op 4 April de nieuwe kruiser *Chicago*, metende 10.000 ton, te water te laten.

Nieuwe Gezanten.

WASHINGTON, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). President Hoover heeft Gilchrist Baker Stockton benoemd tot gezant in Oostenrijk en Abraham Ratshesky tot gezant in Tschecho Slowakije. Stockton is onder Hoover na den oorlog werkzaam geweest bij de American Relief Administration in Europa.

Ratshesky, een makelaar uit Boston, is een vooraanstaande figuur uit de Joodsche gemeenschap.

DE VOLKENBOND.

De Steenkolenconferentie.

GENÈVE, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Op de steenkolenconferentie bepleitte Mgr. Nolens om zoo spoedig mogelijk de betaalde vacantie voor de mijnwerkers in te voeren,

DE HERSTELCONFERENTIE.

De woorden van Tardieu.

BORDEAUX, 9 Jan. (*Aneta-Radio*). Uit Den Haag wordt gemeld dat verscheidene Duitsche persoonlijkheden en bladen verwarring trachten te stichten over de hoffelijke, maar krachtige woorden van den Franschen premier Tardieu.

Een officieus berichtje toont aan dat men wil doen voorkomen alsof Tardieu de capaciteiten der Duitsche gedelegeerden om te onderhandelen in tijfel heeft willen trekken.

De Duitsche gedelegeerden voelen zich echter geenzins geraakt, want er heeft zich tijdens de zitting geen enkel incident voorgedaan.

Tardieu en Briand hebben een bezoek gebracht aan Curtius en Wirth en zij bespraken de sanctiekwestie. Deze bespreking heeft echter geen resultaat opgeleverd. De Duitschers betoogen steeds dat bij de in werking treden van het Youngplan de mogelijkheid van her-bezetting, voorzien in artikel 430 van het verdrag van Versailles, voorgoed van de baan moet wezen.

***

De commissie voor de Duitsche herstelbetalingen houdt zich bezig met de definitieve redactie der artikels van het eindprotocol betreffende de toepassing van het Young-plan, waarin vastgelegd wordt dat de mogendheden bereid zijn de definitieve regeling der herstelbetalingen te aanvaarden en waarin Duitschland plechtig belooft zijn verplichtingen volgens het Young-plan na te komen.

Een lange discussie werd gevoerd over de datum waarop de betalingen moeten geschieden. Chéron drong er op aan dendatum op de 15den van elke maand vast te stellen.

's-GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Aneta-Reuter*). Tardieu, Briand en Curtius hebben geconfereerd over de mogelijkheid dat de Duitsche regeering het Young-plan zou laten varen.

De Fransche achten deze mogelijkheid niet uitgesloten. De Duitschers echter achten een dergelijke handelwijze beneden hun waardigheid.

Besloten werd dat dit punt behandeld zal worden in uit te wisselen nota's, waarvan het resultaat zal opgenomen worden in het slotprotocol van de Haagsche conferentie.

's-GRAVENHAGE, 9 Jan. (*Aneta*). In de Duitsche conferentiekringen acht men de door Havas gisteravond uitgegeven rechtzetting van Tardieu's woorden weliswaar slechts ten deele afdoende, maar het incident is hiermede toch beeindigd.

ALGEMEEN NIEUWS.

Edward Willem Bok †

DEN HAAG, 9 Jan. (*Aneta*). Te Lakewale, in Florida, is overleden de bekende Amerikaan van Hollandsche origine, Edward Willem Bok.

Een merkwaardige carrière.

Wij ontvingen van Aneta de volgende levensbeschrijving van dezen overleden publicist.

Edward Willem Bok kwam als jongen van zeven jaar met zijn ouders van Holland naar Amerika.

Zijn vader, iemand van goede Hollandsche familie, wien het echter niet naar den vleeze was gegaan, vestigde zich in Brooklijn.

Reeds spoedig bleek de jonge Edward een knaap te zijn van vasten wil.

Zoo weigerde hij als kind op school de schrijf-voorbeelden te copieeren, daar volgens zijn meening dit geen nut had.

De oude Bok had nogal met moeilijkheden te kampen waardoor het in den huize-Bok niet altijd rozengeur en maneschijn was. De jonge Edwar trachtte daarom de zorgen van zijn moeder te verlichten en vond bezigheid: het rond-brengen van de *South Brooklyn Advocate*, hetgeen hem $2^1/_2$ dollar per week opbracht. Tegelijk opende hij een kraampje waar hij ijs-water verkocht.

Zijn handels-geest vond echter nog meer nieuwe openingen: zoo liep hij alle kinder-partijtjes af en verkocht daar limonde *à raison* van drie dollar cent per glas.

Zijn baantje als kranten-jongen had hem in aanraking met een dagblad gebracht en al heel gauw openbaarde zich bij Edward een journalistiek instinct: hij maakte van alle kinder-partijtjes een nauwkeurig verslag waarin vooral alle namen van de kleine gasten werden vermeld en bood deze verslagen aan den redacteur van de *South Brooklyn Advocate*, nadat hij dezen had overtuigd dat ieder wiens naam werd genoemd zeker een exemplaar zou koopen.

Dit was Edward's eerste schrede op het pad der journalistiek.

Op dertienjarigen leeftijd verliet hij de school en trad in dienst van de *Western Union Telegraph*.

Hij las alle boeken welke hij maar in handen kon krijgen en verdiepte zich bij voorkeur in de levensbeschrijving van groote mannen. Het kwam plotseling bij hem op dat ook hij wel in aanraking kon komen met deze beroemde menschen, schreef aan één van hen, Generaal James A. Garfield, een brief en ontving, tot zijn groote verwondering een zeer vriendelijk antwoord.

Dit moedigde hem aan, hij schreef naar meerdere bekende persoonlijkheden en kreeg bijna zonder uitzondering brieven terug. Weer begon zijn journalistiek gevoel te werken en hij verkocht de brieven ter publicatie voor een goeden prijs.

Op deze wijze kweekte hij een groot aantal zeer goede relaties, zoowel met bekende personen, als met de Pers.

Al spoedig had hij zijn weg als publicist gevonden en begon met de uitgifte van een maand-blad *The Brooklyn Magazine*, dat al heel gauw een groote oplage had. Hij wist zijn invloedrijke kennissen te bewegen in zijn blad mede te werken, waardoor de aandacht van eigenaren van groote periodieken op hem viel.

Dit bracht hem er toe die artikelen ook aan andere bladen af te staan en zoo ontstond *Bok's Syndicate Press* dat voor speciale bijdragen zorgde.

Hij bracht verschillende nieuwigheden als een *Woman's Page*, een serie wekelijksche artikelen, speciaal voor dames bestemd, beoordeelingen van nieuwe boekwerken enz., enz.

Ook was hij de „uitvinder" van het thans zoo bekende enquête-systeem. Hij vroeg b.v. aan een tiental vooraanstaande Amerikanen een bepaald onderwerp te behandelen, als: Mogen vrouwen rooken? e.d.

In 1889 ging Bok over in den dienst van den heer Curtis als redacteur van *The Ladies Home Journal*, waarvan mevrouw Curtis tevoren de redactie had gevoerd.

Dit tijdschrift wist hij, voornamelijk door de keuze van de medewerksters tot grooten bloei te brengen. Zoo schreef b.v. de vrouw van den bekenden minister Gladstone en later president Roosevelt artikelen voor dit blad.

Hij huwde met een dochter van den heer Curtis en werd opgenomen in de directie van de intusschen opgerichte *Curtis Publishing Coy*, welk lichaam hij maakte tot het grootste uitgevers-concern van de Vereenigde Staten.

In 1918 maakte Bok een reis naar Europa en bracht onder meer een bezoek aan de slagvelden.

Hij bereikte een leeftijd van 67 jaar.

De Marineconferentie.

NEW-YORK, 9 Jan (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De National Broadcasting Company heeft maatregelen getroffen om de openingsrede van den Engelschen koning voor de marineconferentie, over de Vereenigde Staten uit te zenden.

De Amerikaansche delegatie.

NEW-YORK, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De delegatie naar de marineconferentie te Londen is vertrokken.

Stimson.

Stimson verklaarde: Wij hopen vast dat de conferentie goede resultaten moge opleveren.

De kade en het schip waarmede de delegatie vertrok zagen zwart van vrienden en vertegenwoordigers der verschillende vredesorganisaties.

Senator Reed verklaarde dat hij overtuigd is dat de conferentie zal slagen omdat er minder „diplomatie" op ten toon gespreid zal worden dan op elke andere internationale bijeenkomst.

De Japansche delegatie bij MacDonald.

LONDEN, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Japansche delegatie naar de marine conferentie heeft in de Downingstreet haar eerste onderhoud gehad met MacDonald, na diens terugkeer van zijn vacantie in Scotland.

Er zal niets over de besprekingen worden gepubliceead.

De Engelsche delegatie

LONDEN, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De voornaamste Engelsche gedelegeerden ter herstelconferentie zijn MacDonald, Arthur Henderson, Wedgwood Benn eu Lord Alexander. Hun worden toegevoegd dertig experts van het ministerie van buitenlandsche zaken en van de admiraliteit, benevens adviseurs van het departement van de dominions en van het departement van financiën en andere personen uit de marinekringen, onder wie Sir Charles Madden, de Schouten-bij-Nacht William Fisher, Roger Backhouse en Sir Marice Hankey, chef van het secretariaat der delegatie.

De Fransche Italiaansche pariteit.

ROME, 9 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Alhier is een Fransche nota overhandigd waarin het voorstel van Italië voor pariteit van zijn vloot met Frankrijk van de hand wordt gewezen.

In de nota wordt betoogd dat de beperking gebaseerd moet wezen op een mededeeling van elke mogendheid, in welke mededeeling de constructie-programma's uiteengezet moeten worden voor een periode welke op de conferentie te Londen overeengekomen kan worden.

Italie is van meening dat het Fransche voorstel onvermijdelijk zal leiden tot vermeerdering en niet tot vermindering van de bewapening ter zee. Maar het hoopt dat zijn voorstellen op de conferentie te Londen meer succes zullen hebben.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 9 Jan.

N.I. ss. „v. Lansberge" gez. Janssen, van Palembang, agt. K.P.M.
Ned. ss. „Blitar" gez. de Vries, van New-York en Bel. Deli, agt. R/L.
N.I. ss. „Lematang" gez. Kruysse, van Padang, agt. K.P.M.
Eng. ms. „Silverbeech" gez. Lauritson, van Manilla en Semarang, agt. Hadden Co.
N.I. ss. „Kidoel" gez. Venema, van Pelaboean Ratoe, agt. K.P.M.
Eng. ss. „Gascoyne" gez. Johnson, van Fremantle en Cheribon, agt. M/Watson.

Vertrokken 9 Jan.

N.I. ss. Speelman" gez. de Roos, naar Semarang.
Eng. ss. „Giang Seng" gez. Stewart, naar Singapore.
N.I. ss. „Tjikembang" gez. Duit, naar Cheribon, Tegal, Semarang, Soerabaja, Balikpapan, Manila en Amoy.
Ned. ms. „K. Inten" gez. v/d Meer, naar Cheribon, Tegal, Semarang, Soerabaja, Balikpapan en Makasser.
Eng. ms. „Eurymedon" gez. Francis, naar Cheribon.

Rotterdamsche Lloyd.

ms. „Indrapoera" 9 dezer uit Singapore uitr.
ss. „Sitoebondo" 8 dezer pass. Suez id.
ss. „Slamat" 9 dezer te Marseille thuisr.
ms. „Kedoe" 9 dezer te Medan id.
ss. „Tambora" 9 dezer uit Colombo id.
ms. „K. Baroe" 9 dezer te London id.
ss. „Soekaboemi" 9 dezer te Semarang kustreis.
ss. „Merauke" 9 dezer uit Pekalongan kustreis.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Saleier" 9 dezer te Padang uitreis.
ss. „Borneo" 9 dezer uit Cheribon kustr.
ss. „Moena" 9 dezer te Soerabaja id.
ss. „Manoeran" 10 dezer te Priok id.
ss. „Mapia" 9 dezer te Genua thuisreis.
ss. „Riouw" 9 dezer te Hamburg id.

Java New-York Lijn.

ss. „Salawati" 8 dezer uit Soerabaja.
ss. „Kangean" 9 dezer te Belawan.

Java Bengalen Lijn.

ss. „Bondowoso" 9 dezer uit Belawan 12 dezer verw. Priok 5 u. n.m.

Stoomvaart Mij. „Oceaan".

ss. „Eurylochus" vertr. 8 dezer van Port Said verw. 24 dezer te Sabang (uitr.).

Java China Japan-Lijn.

ss. „Modjokerto" vertr. 8 dezer van Balikpapan naar Los Angeles.
ss. „Tjipondok" vertr. 9 dezer van Balikpapan naar Japan.

Radioverbindingen.

„P. C. Hooft" Singapore, „Joh. de Witt" Scheveningen, „J. P. Coen" Colombo, „Pr. der Ned." Bonifacio, „Pr. Juliana" Alexandria, „Insulinde" Portsudan, „Indrapoera" Welt., „Slamat" Bonifacio, „Tjerimai" Ouessant, „Tambora" Colombo.

De schepen zijn allen in verbinding met Sabang- en Scheveningenradio, uitgezonderd de „Tambora".

ADVERTENTIEN.

NED LLOYD VERZEKERINGEN

1964

WALLER VAN AVETO

De nieuwste modellen Buick, Dodge, Plymouth en Fiat 520.

BEL OP WELT. 1960

1795

BOESON'S VRUCHTENZOUT

is goedkooper dan bronwateren en aangenamer van smaak.

Overal verkrijgbaar à f 2.10 p. flc.

Import:

Apotheken Rathkamp & Co.

1967

Telefoon 770 Batavia

EET MEER BROOD

Electrische & Machinale Broodbereiding

GOUW HWAT KING

Molenvliet Oost 84, Weltevreden.

VERF

Voor elk doel een passende soort.

1979

Lindesto.

OP DE WARME DAGEN DRINKT MEN UITSLUITEND

SINASIA

(UIT VERSCHE SINAASAPPELEN GEPERST).

HEERLIJK!!! VERFRISSCHEND!!!

OEVRAL VERKRIJGBAAR. 1113

Voor *Europeesche Vrouwen* in de Tropen

IN gevallen van bloedarmoede, als gevolg van onregelmatigheden in de functioneering der inwendige organen, heeft Kalzan, het kalkvoedsel, bewezen, krachtig mede te werken tot herstel van den normalen toestand.

De gunstige werking van Kalzan openbaart zich in:

1e **Een normaal verloop der periodieke functies.**

De kalk vermindert de bloedingen en oefent een regulee-rende werking uit op de functioneering der inwendige organen.

2e **Verminderen der pijnen,**

doordat Kalzan het geheele zenuwgestel versterkt en zoodoende overgevoeligheid bestrijdt.

3e **Het krachtiger worden van het bloed.**

Kalzan sterkt de cellen van het bloed waardoor het tevens een gunstigen invloed op den geheelen gezondheidstoestand uitoefent.

Koop nog heden Kalzan. Ge zult dan spoedig een merkbare verbetering in Uw gezondheid constateeren.

Kalzan is volkomen onschadelijk en kan te allen tijde zonder eenig bezwaar genomen worden.

KALZAN

Het Kalkvoedsel

Verkrijgbaar in alle Apotheken en Toko's

1961

"Worth Hunting for"

GILBEY'S SPEY-ROYAL WHISKY

2000

Borsalino Grand Prix-Paris 1900

ANTICA CASA FONDATA NEL 1857

ZON of REGEN

hebben geen invloed op den vorm of de kleur van een echte Borsalino.

Iedere echte Borsalino draagt het stempel

ANTICA CASA

1936

MODEL „Expres" ½ ton.

Maximum- Draagvermogen 1091 K.G. incl. Carrosseriegewicht.

MODEL „Commercial" I ton.

Maximum Draagvermogen 1501 K.G. incl. Carrosseriegewicht.

AUTOBUSSEN **AUTOBUSSEN**

MODEL 1½ ton

Maxim. Draagvermogen 1892 K.G. en 1929 K.G. incl. Carrosseriegewicht.

MODEL 2 ton

Maxim. Draagvermogen 2697 K.G. en 2721 K.G. incl. Carrosseriegewicht.

DODGE BROTHERS

MODEL 2½ ton

Maxim. Draagvermogen 3460 K.G. en 3493 K.G. incl. Carrosseriegewicht.

MODEL 4 ton

Maxim. Draagvermogen 4402 K.G. en 4537 K.G. incl. Carrosseriegewicht.

VRACHTWAGENS **VRACHTWAGENS**

6 Cylinders.
4 Versnellingen.
Vierwielremmen.
Krukas op Zeven Lagers.

N. V. „VELODROME"

Soerabaia — Weltevreden — Semarang — Bandoeng — Medan — Djocja — Tegal — Kediri — Djember — Padang.

SUB-AGENTSCHAPPEN o.a. te:

Malang —	Autohandel SMELT.	Pontianak	—	Firma LEE LAM.
Makasser —	„ LIENHARDT.	Den Passer (Bali)	—	„ SING BIE.
Menado —	„ SCHMIDT.	Verder op alle belangrijke plaatsen.		

2001

Noem bij het bestellen den naam Tieleman & Dros en overtuigt U, dat deze op de blikken staat.

SPRUITJES

Als de inkoopers van Tieleman & Dros op de veiling verschijnen weten de veilinghouders reeds, dat de beste partijen voor hen bestemd zijn. Daar moet dan ook dikwijls naar betaald worden. Doch nog nooit zijn Tieleman & Dros teruggeschrokken voor een hoogen prijs om altijd het fijnste en het beste in te slaan. Want alleen door de combinatie van goede grondstoffen en superieure behandeling wordt een volwaardig product verkregen. Wie het beste weet te waardeeren vraagt uitsluitend naar deze spruitjes, zooals zij verkrijgbaar zijn in de bekende blikken van Tieleman & Dros.

Tieleman & Dros

TIELEMAN & DROS GEDEPONEERD LEIDEN

1969

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN DERDE BLAD Directeur G. MOLENAAR

Het Geheim van Beernem.

Nog steeds een onopgelost drama. — Nieuwe feiten die een onderzoek wettigen.

(Van onzen bijzonderen correspondent.)

BRUSSEL, 9 Dec. 1929.

Men is hier nog steeds niet uitgepraat over de beruchte moordzaak van Beernem, het dorpje dat ligt in het Noorden van de provincie West-Vlaanderen, aan de spoorlijn tusschen Gent en Brugge. Over een groote crimineele zaak geraakt men niet licht uitgepraat, vooral wanneer men met een ongezonde belangstelling van het publiek te doen heeft, dat toch steeds nieuwe bijzonderheden weet te ontdekken, die de „chronique scandaleuse" van elken dag moeten vullen. Maar in dit geval betreft het geen nieuwe détails over de zaak die door het assisenhof van Antwerpen in Juli j.l. is gevonnist. Het gaat over een van de drie zaken van moord, die Beernem berucht hebben gemaakt en die, van de drie de eenige is, welke nog een bestraffing heeft gevonden.

Tevens is het niet zoo'n banaal geval als men wel zou kunnen denken, want het wijst op toestanden op den Vlaamschen buiten die het uitvloeisel zijn van treurige verknechting en karaktermisvorming, waarvan men zich bovendien geen goed denkbeeld vormen kon, toestanden ook die een schril licht werpen op de tyrannie van dorpsgrootheden, op de kleinhartigheid van dorpelingen, die zelfs de waarheid niet durven verklaren wanneer het de bestraffing van misdaden geldt, en een ideaal kader vormen voor een spannend dorpsdrama.

***

De zaak van Beernem, die het meeste stof heeft opgejaagd, is deze van den moord op Hector de Zutter, den boerenzoon, die werd doodgeslagen, tijdens een kermisnacht, onder een mesthoop verborgen, en daarna in het kanaal geworpen. Na een zeer lastig onderzoek, dat op ergerlijke wijze werd geleid en slechts na een hevige perscampagne tot de waarheid en de veroordeeling van de moordenaars: den planterkweeker Schepers en den veldwachter Hoste, door het reeds genoemde assisenhof hebben geleid, is in dit geval een zekere opluchting gekomen.

Maar dit wil nog niet zeggen, dat het geheim van Beernem, of de geheimen opgehelderd zijn. Wel integendeel. De moordenaarsbende van Beernem, die leden schijnt te tellen met een zeer langen arm, heeft zich nog niet volledig laten ontmaskeren en er blijft nog veel dat voor de buitenwereld een gesloten boek is. Degenen die van den moord op Hector de Zutter werden verdacht, zijn schuldig bevonden, zijn veroordeeld, zitten thans in de gevangenis. Zij hebben tot het laatste oogenblik ondanks de verpletterende bewijzen tegen hen, geloochend. De openbare meening houdt hen voor schuldig, maar het geheim van hun leven dragen zij nog steeds alleen met zich rond in hun cel. Het geheim dat ook den sleutel zou moeten zijn van de andere geheimen die op het dorp drukkend wegen en die het gerecht nu weer tracht op te helderen. Het geheim dat ook de debatten voor het assisenhof niet hebben kunnen oplossen en dat het antwoord zou moeten zijn op de vraag: waarom hebben de moordenaars van Hector de Zutter hun daad gepleegd?

De veroordeelden hebben steeds gezegd: wij hebben niets gepleegd van wat men ons ten laste legt. Wij zijn volkomen onschuldig. De Zutter was dronken, toen hij van ons is weggegaan en in zijn dronkenschap is hij in het water neer gekomen. Wij hebben met dit geval niets te maken en bijgevolg zouden wij nog moeilijker kunnen verklaren waarom wij zooiets zouden hebben gedaan. Wij zouden geen reden kunnen vinden...

De drijfveer is steeds in het duister gebleven. Slechts gissingen bleven mogelijk, al staat de schuld vast. Maar nu is de kwestie weer gesteld samen met alles wat er te Beernem in de laatste jaren is gebeurd.

***

Om goed te begrijpen, moet men tot de oorlogsjaren terugkeeren.

Te Ruddervoorde, een gemeente die aan Beernem grenst, woonde, in 1914, de graaf en de gravin d'Udekem d'Acoz op het kasteel „De Munken". Het gezin was kinderloos en na den inval van de Duitschers werden enkele officieren van de Duitsche keizerlijke garde op het kasteel ingekwartierd, nl. prins August von Stollberg Rossla, met den kolonel van het 3e regiment kurassiers, en vier andere officieren, onder wie baron Rickolt von Gagern, kapitein der cavalerie.

Deze baron was spoedig zeer hartelijk voor mevr. d'Udekem d'Acoz en deze vertrouwelijke vriendschap werd even spoedig beantwoord op een wijze, waarover in de streek veel werd gepraat, maar waaromtrent nooit iets met zekerheid is komen vast te staan, dat laakbaar zou kunnen worden genoemd. Eenigen tijd na dien kwam het bevel, voor de Duitsche garde, naar het Russische front te vertrekken. Von Gagern moest het kasteel verlaten. Op 15 Mei, om 8 uur 's morgens, echter meldde zich op het kasteel een Duitsch militair aan, als chauffeur gekleed, die den graaf verzocht hem naar den kommandantur, te Tielt, te vergezellen. De graaf werd in een roode auto weggevoerd. Hij kwam nooit meer terug.

Enkele maanden nadien, op 28 Augustus 1915, verdween plots de jachtopziener Dierickx, in dienst op het kasteel van mevr. Lippens 't Serstevens te Beernem, waar ook garde-officieren waren ingekwartierd, onder wie prins von Wied, een boezemvriend van von Gagern, welke over de diensten van den jachtopziener naar goeddunken kon beschikken.

De jachtopziener had zich herhaaldelijk reeds uitgelaten over „het vele" dat hij wist, maar waarover hij slechts na den oorlog spreken zou. Stond zijn verdwijning in verband met de vermissing van den graaf? Men vermoedde het toen. Tot een maand later, begin September, enkele dorpelingen in een bosch te Beernem, het niet diep begraven stoffelijk overschot van den graaf ontdekten, met een schot in den rug. Had Dierickx den graaf vermoord? Neen. Het Duitsch gerecht dat het onderzoek uit de handen had genomen van het Brugsche parket, deelde een paar dagen nadien mede, dat de graaf in een tweegevecht met een Duitsch officier was gedood, iets waaraan niemand kon gelooven, daar het schot in den rug onmogelijk in een tweegevecht kon zijn gelost en eerder wees op een sluipmoord. De Duitschers beschouwden het z.g. tweegevecht tenslotte toch ook als moord, want in Juni 1916 verschenen baron Rickolt von Gagern en prins August von Stollberg Rossla voor een krijgsraad te Brussel, die hen veroordeelde den eerste tot 15 jaar dwangarbeid, den tweede tot 6 maanden vestingstraf wegens medeplichtigheid. Achteraf zijn bijzonderheden aan het licht gekomen, waaruit moest blijken dat baron van Gagern den graaf eenvoudig had vermoord om na den oorlog met zijn weduwe te kunnen trouwen, op grond waarvan de baron en zijn medeplichtige na den oorlog door het assisenhof van West-Vlaanderen, bij verstek, tot de doodstraf zijn veroordeeld.

***

Maar de verdwijning dan van den jachtopziener Dierickx? Als hij niets te zien had in den moord op den graaf, vermits anderen voor deze misdaad waren gestraft, waaraan was dan zijn vermissing te wijten? Hij werd om het leven gebracht, dit stond vast. In de troebele oorlogsjaren, toen niet veel gegeven werd om een menschenleven, twijfelde er niemand aan, dat de man het slachtoffer was geworden van een of anderen aanslag die niet was uitgelekt. Of wel was hij vermoord omdat hij over zekere zaken te veel wist, of wel om een andere reden. Maar welke?

De Zutter, die door de veroordeelden te Antwerpen, werd omgebracht, heeft berhaaldelijk verklaard over het einde van Dierickx meer te weten dan daaromtrent onder het volk bekend was, er bijvoegende dat hij niet spreken zou, want dat zulks zijn leven zou hebben kunnen kosten. Hij heeft gezwegen. Of zou het weinige dat hij heeft gezegd en het feit dat zijn geweten hem blijkbaar niet gerust liet en hij alles doen wou om deze knaging te doen verdwijnen, hem noodlottig zijn geworden?

De De Zutter-partij te Beernem beweert van ja en beschuldigt tevens een der veroordeelden, Hoste nl., van ook nog meer te weten over de vermissing en den moord op den jachtopziener Dierickx, dan hij aan het gerecht wel wil verklaren. De drijfveer van den moord op De Zutter, door Hoste, zou daar moeten gezocht worden. Maar waarom zou dan Dierickx uit den weg zijn geruimd? Het Brugsche parket heeft jaren geleden reeds daaromtrent een onderzoek ingesteld en de vele geruchten nagegaan, die over de vermissing van den opziener de ronde deden. Vruchtelooze moeite, want te Beernem schijnen er wel veel herbergkletsers te worden gevonden, maar slechts weinigen die hun gepraat onder eede voor de jury durven bevestigen, of die den noodigen moed bezitten om, luisterend naar de stem van hun geweten, en ondanks de dorpspotentaten die de lakens, d. i. werk voor het dagelijksch brood, uitdeelen, te trotseeren.

Dierickx is vermoord, zoo wilden deze geruchten, omdat hij een smokkelaarsbende had verrast en hij zich tegen hun handelingen op de eigendommen van mevr. Lippens 't Serstevens wou verzetten. De bewijzen ontbraken echter en terwijl de zaak haar oplossing kreeg, die men vermoedde als een gevolg te zijn van den doodslag op den jachtopziener, bleef deze doodslag onopgehelderd en dus ook ongestraft.

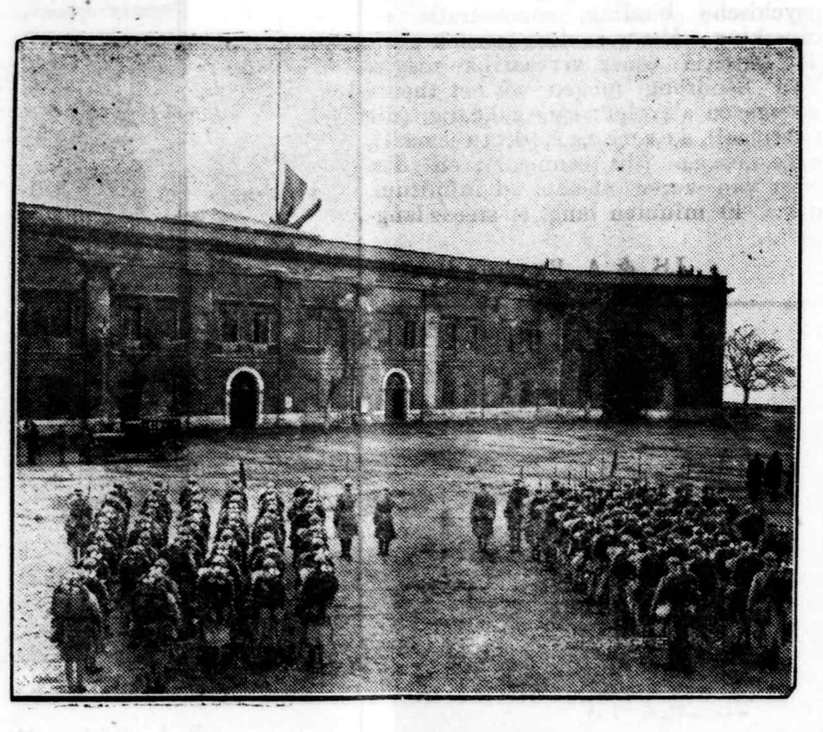
***

Sedert dien is er echter een nieuw feit gebeurd, dat misschien meer licht brengen zal. Het Brugsche parket heeft nl. een brief in handen gekregen, die door een naar Amerika uitgeweken Vlaming aan een familielid van Dierickx werd gestuurd en waarin wordt gezegd, dat de jachtopziener inderdaad een bende heeft verrast, die er een specialiteit van maakte 's nachts te smokkelen, speciaal koeien, welke werden geslacht, om daarna te worden verkocht. De briefschrijver, die onbekend is, zegt dan dat hij zich schrap stelde tegen de smokkelaars en hij daarom is omgebracht. Hoste was ook onder de bende, wat door Hector de Zutter zou gezien zijn, waarom deze dan met zijn leven tol heeft moeten betalen.

De man noemt den naam van een persoon die Dierickx van kant zou gemaakt hebben, met een jachtgeweer. De aanwijzingen in den brief zijn zoo duidelijk, dat het parket er aanleiding in heeft gevonden om het onderzoek te hervatten in de zaak, ten einde wellicht nieuwe aanknoopingspunten te vinden. Nog andere brieven heeft het parket ontvangen, ook met beschuldigingen ten laste van zekere personen te Beernem.

Maar deze brief is wel de belangrijkste. Het parket heeft er echter slechts weinig steun aan voor een beschuldiging, daar niemand van de briefschrijvers zich tot dusver heeft doen kennen. Het blijft overigens ook de vraag, of deze lezing van den dood van Dierickx wel degelijk de juiste is.

De aandacht van het publiek wordt intusschen in spanning gehouden in verband met de resultaten van het nieuwe onderzoek, dat nogmaals Beernem in rep en roer heeft gebracht. Men schijnt in elk geval een belangrijke stap in de richting van de waarheid te hebben gedaan en waren er in de gemeenten geen plaatselijke invloeden, die dwang zouden kunnen uitoefenen op getuigen, welke aldus hun mond gesnoerd voelen, dan ware wellicht reeds sedert lang gerechtigheid geschied.

Het einde der Fransche bezetting van de tweede Rijnland-zône. Het oogenblik waarop de Fransche driekleur op de vesting Ehrenbreitstein wordt gestreken.

BUITENLAND.

Kinderzorg in Engeland.

Onze Londensche correspondent schrijft ons:

De kinderen van de volksscholen voor lager onderwijs in Engeland staan onder geneeskundig toezicht van hun vijfde jaar af, dat is wanneer zij op die scholen komen. Dit toezicht duurt tot hun veertiende jaar, wanneer zij de scholen verlaten. Er bestaan echter geen voorzieningen voor hun medische behoeften van de geboorte af tot zij den schoolgaanden leeftijd bereiken. In het jaarrapport van het hoofd van den geneeskundigen dienst van het departement van Onderwijs wordt deze toestand ernstig afgekeurd. Het hoofd van dezen dienst is Sir George Newman, een man met een ongewoon frisschen en constructieven kijk op de dingen der samenleving, meer in het bijzonder voor zoo over het zijn eigen gebied, dat van de volksgezondheid, betreft. De droge, officiëele geest schittert waarlijk altijd door afwezigheid in zijn rapporten en ze worden dan ook steeds met levendige belangstelling tegenmoet gezien niet alleen door deskundigen van onderwijs en hygiëne maar ook door de gewone burgers en burgeressen.

Het rapport zegt ditmaal — het gaat over 1928 — dat bijna een derde deel van de kinderen, die voor het eerst op school komen terstond de aandacht van de dokters moeten hebben. Vaak is het dan reeds te laat deze kleine slachtoffers van een ongelukkig levensbegin te bevrijden van de lasten van kwalen, die hun heele verdere leven blijven bemoeilijken. Sir George Newman verklaart nadrukkelijk dat aan dezen stand van zaken onmiddellijk een einde moet worden gemaakt omdat de kinderen „de bouwers van de nieuwe wereld" zijn.

Men behoeft slechts zijn oogen open te houden in een stad als Londen (die van de groote steden in Brittannië in dit opzicht nog niet de ergste is) om te kunnen zien dat een kind hier in het algemeen minder goede kansen heeft voor een gezond jeugdbestaan dan b.v. in Nederland. En een slecht begin is bij het voortschrijden der levensjaren niet gemakkelijk goed te maken. Het kan niemand verbazen in dit rapport te lezen dat bijna een derde deel der schoolkinderen geneeskundige behandeling noodig heeft.

Het effect van zulke eerste levensjaren evenals trouwens van de maanden die aan de geboorte voorafgaan, met hun duffe bewoning en onkunde bij ouders, het is geenszins altijd armoede die de slechte eerste levensomstandigheden kweekt, hoe zeer deze een bijkomende omstandigheid kan zijn, is te zien aan de massa's menschen van armelijke physiek, die men b.v. in Londen ontmoet.

Het genoemde rapport wijdt ook eenige belangrijke woorden aan de rusteloosheid en de gehaastheid van het moderne leven, met de gevolgen daarvan. Newman stelt vast dat dit leven een toemend aantal zwakzinnige kinderen in de wereld brengt. Hij verwerpt de notie — vooral de laatste jaren en in het bijzonder in Amerika als effect en nuttig aangeprezen en zelfs reeds toegepast — dat sterilisatie van zwakzinnigen een aanmerkelijke vermindering van zwakzinnigheid en krankzinnigheid zou brengen. Zijn ongeloof in deze methode komt voort uit het door hem waargenomen feit dat de meerderheid van zwakzinnige kinderen niet is geboren uit zwakzinnige ouders. Volgens deze gezaghebbenden sociologmedicus wordt zwakzinnigheid gekweekt door bedenkelijke levensomstandigheden in de eerste levensjaren, bijgestaan door de onredelijke vaart van het moderne leven, die de zenuwen en verstandskracht van ouders slijt. Het middel is medisch toezicht op het kind in de jaren dat het nog niet op school is, en methodische en de gansche prille jeugd omvattende lichamelijke oefeningen.

FEUILLETON.

DOODEMANS ROTS.

Naar het Engelsch van
A. T. QUILLER-COUCH.

32)

Maar laat mij voortgaan. Alsof die misdaad niet gemeen genoeg was, noodzaakte hij den ouden priester, die heel mooi kon beeldhouwen, dat leelijk, verwrongen, gemeene gezicht te houwen van zijn dooden vriend, uit een kolossalen steen die daar lag. En toen de oude man dit gedaan had, vermoordde hij hem eveneens ter wille van den Robijn en gooide hun beider lijken in den kuil. Dat deed Amos Trenoweth. Ben je trotsch op je grootvader?

Ik heb mijn vader nooit gezien. Ik werd drie maanden, nadat dit alles gebeurde, geboren en mijn moeder vertelde het mij pas toen ik tien jaar oud was.

Je grootvader was een dwaas, Jasper Trenoweth, om haar te minachten; want ze was toen jong en ze kon wachten. En ze was mooi. Amos Trenoweth was zelf verliefd op haar geweest. En wat is ze nu? Spreek, want je hebt haar gezien."

Terwijl hij dit zei scheen ik weer voor mijn oogen te zien dat gele gezicht, die akelige ziellooze oogen en ik hoorde nog haar lach toen zij naar omlaag keek uit haar loge naar mijn stervende geliefde.

„Ach! Schoonheid is vergankelijk. Die schoonheid verdween op dien dag toen Amos Trenoweth haar in het gezicht spuwde en haar bespotte toen zij zich vastklemde aan het doode lichaam van haar man. Ja, schoonheid is vergankelijk, maar wraak kan wachten; vannacht is die wraak gekomen, vannacht zullen de geesten van duizenden dooden zich verheugen en wijzen op uw lijk wanneer het door de golven heen en weer wordt geslingerd. Vannacht — maar laat mij de rest met een paar woorden vertellen, want het wordt tijd. Hoe ik opgevoed werd, hoe mijn krankzinnige moeder — want zij is krankzinnig behalve op één punt — mij liet opleiden tot het zeemansbedrijf, hoe ik daarmee ophield en klerk werd op een notariskantoor, bij dat alles behoef ik niet te blijven stilstaan. Maar nooit heeft de dorst naar wraak mij met rust gelaten en was dat niet het geval geweest, mijn moeder zou er mij wel aan hebben herinnerd.

Wij vestigden ons te Plymouth en ik kwam bij den notaris die ook de notaris geweest was van je grootvader. Daar hoorde ik wel iets van de zaken van Amos Trenoweth maar toch niet veel; want van den rijkdom dien hij verworven had ten koste van zooveel bloed kon ik niets ontdekken en toch wist ik dat hij rijkdommen bezat waar je van zou duizelen als je er maar aan dacht. Want alles wat ik kon ontdekken was dat hij een landbouwer was, die zijn best moest doen om er te komen. Eens op een dag was ik de wanhoop hem te vinden al bijna nabij toen een lange stevige oude man het kantoor binnentrad; hij vroeg naar mijn chef en noemde zijn naam: Amos Trenoweth. O! hoe verlangde ik hem dood te slaan toen hij daar tegenover mij stond. En hoe weinig vermoedde hij dat de klerk waar hij hoegenaamd geen notitie van nam éénmaal zijn nakomelingen van de aarde zou wegvagen en de schatten waarvoor hij zijn ziel had verkocht: den Grooten Robijn van Ceylon!

Mijn stem beefde van haat toen ik ik hem aankondigde en in de binnenkamer liet. Toen deed ik de deur dicht en luisterde. Hij was niet op zijn gemak omtrent zijn testament — die dwaas — en wist niet dat al zijn bezittingen noodwendig geërfd werden door zijn zoon. Ik lachte inwendig om zijn domheid, maar ik had genoeg gehoord — genoeg om jaren lang te kunnen wachten en Ezechiël Trenoweth eindelijk na zijn dood te kunnen opsporen.

Omstreeks dien tijd werd ik verliefd. Hierin zoowel als in alles mijn geheele leven door, was ik ongelukkig, alles liep mij altijd tegen; maar ook hierin, zooals in alle andere gevallen, heb ik door geduld toch mijn zin gekregen. Lucy Luttrell was verliefd op een anderen man, Railton genaamd — John Railton. Hij was ook een dwaas — jullie bent allemaal onwijs — maar zij trouwde met hem en kreeg een dochter. Ik wou wel eens weten of je kunt raden wie die dochter was".

Hij zweeg even en keek mij aan, kwaadaardig als een duivel.

„Hond!" riep ik uit, „het was Janet Railton — Claire Railton en jij vermoordde haar vader zooals je zegt dat Amos Trenoweth jou vader doodde".

„Juist zoo", antwoordde hij koelbloedig. „Juist zoo. O, de kunsten die ik aanwendde om dien man tot drinken te krijgen en daarna tot misdaden. Nu nog zou ik er uren om kunnen lachen! Ach, weet je, er zat geen greintje bedrog in dien kerel, toen ik hem in handen kreeg en toch heb ik hem zoo ver gekregen, dat hij eindelijk je vader vermoord heeft. Hij probeerde het al eens in Bombay, maar bracht het er treurig af; maar op den kluiverboom van de „Belle Fortune" ging het beter. Ik leende hem het mes; ik zou het zelf wel gedaan hebben, maar Railton stond er dichter bij en daarenboven is het altijd beter getuige te zijn."

Wat was dat ritselend geluid toch achter mij? Colliver hoorde het in ieder geval niet, maar ging voort met zijn verhaal en ofschoon zijn oogen aan dansende vlammen van haat gelijk waren, zijn stem was altijd even kalm.

„Ik had de helft van den gesp al gestolen van den grond in de hut waar die ezel van een Ezechiel Trenoweth het ding had laten vallen. Railton pakte hem op voordat hij neerviel, maar ik wist niet of hij tijd gehad had om hem de trommel af te nemen, want we kregen juist een kolossale golf over ons heen en voordat de tweede kwam, sprongen wij beiden naar de Rots toe. Ik dacht zeker dat Railton meegesleurd was, want ik was ter nauwernood zoo gelukkig mij vast te grijpen aan iets. Het was pikdonker, dus onmogelijk iets te zien. Ik riep hem bij zijn naam, maar hij hoorde het niet door het geweld van den storm, of hij wou misschien niet antwoorden, daarom hield ik mij weldra stil. Ik dacht dat hij dood was, en hij dacht dat zeker ook van mij, totdat wij elkaar ontmoetten op de Doodemans Rots.

Zal ik nu maar ophouden? O ja, je zult de geheele geschiedenis hooren. Na het gerechtelijk onderzoek ben ik ontsnapt naar Plymouth; ik vertelde aan Lucy dat haar man verdronken was en haalde haar eindelijk over Plymouth te verlaten en met mij te trouwen. Dus daarin heb ik ook overwonnen; o ja, ik heb een volledige overwinning in alles behaald".

„Jou hond!" riep ik uit.

Hij lachte: een zacht welluidend lachje.

„Ach ja, je bent natuurlijk boos; maar daar zal ik maar niets van zeggen. Ik heb één rekening met je af te sluiten, Trenoweth, en dat is genoeg voor mij. Driemaal heb ik je in mijn macht gehad, mijnheer Jasper Trenoweth, drie of vier maal, dat is mij ontgaan. Eens onderaan de Doodemans Rots, toen ik mijn vingers al aan je jeugdige luchtpijp had en werd verhinderd door die ellendige visschers. De idioten dachten dat de jongen van angst voor mij flauw gevallen was. Flauw! in minder dan een halve minuut zou je dood geweest zijn. Ik lachte in mijn vuistje toen die oom van jou trachtte mij te doen begrijpen — mij!! — hoe heette ik toen ook weer? O ja, Georgio Rhodojani. Maar je ontsnapte dien keer; en nog eenmaal, toen heb je zeker niet beseft hoe je den dood nabij bent geweest, toen ik door het raam keek, weet je nog wel, dien avond na het gerechtelijk onderzoek. Ik dacht er over na of ik je al of niet zou dooden, jou en die moeder van jou met haar witte gezicht. Ik zou het wel gedaan hebben, maar ik dacht dat je misschien wat wist van het geheim na je ontmoeting met Railton, zoodat het verstandiger leek mijn tijd af te wachten".

„Indien het eenige satisfactie voor je is", viel ik hem in de rede, „te weten dat als je mij toen gedood hadt, je nooit

Het Congres van het Java-Instituut.

Een Nabeschouwing.

I.

Bij de discussies over het eenige punt van beraadslaging op dit jongste congres van het J.I. deed zich het zelfde verschijnsel voor, dat we op sommige zijner eerdere congressen hadden waargenomen: er was geen principiëele oppositie.

Principiëele opponenten tegen het scheppen van een Oostersche Letterkundig Hooger Onderwijs hier te lande, moet men natuurlijk niet zoeken onder hen, wier organisatie het J.I. is, en die zijn congressen bijwonen. Trouwens, waar elders vindt men ze? De meer incidenteele oppositie, welke de oprichting van academische instellingen hier in het land indertijd praematuur achtte, schijnt ons aan kracht zeer verloren te hebben: Er zijn nu al drie kogels door de kerk: een technische, een juridische en een medische. Haar thans te willen behoeden voor de vierde (en vijfde), voor de litteraire (en de natuurwetenschappelijke), lijkt geen dankbaar werk.

Zoo juist heeft dr. van Blankenstein in de *N.R.C.* betoogd, dat het studeeren van Inlandsche jongelieden aan de Hollandsche universiteiten niet bevorderlijk is voor hun eigen toekomst en geluk en ook om zijn politieke gevolgen bedenkelijk moet heeten. Zij, die een agressief Inlandsch nationalisme zien als een gevaarlijk verschijnsel, mogen dus in geen geval bevorderen, dat het ontbreken van studiegelegenheid hier te lande deze jongelieden naar Europa drijft.

Hoe dit nu zij, we bedoelen maar, dat de plannen tot het scheppen van academisch onderwijs in de literaire vakken vermoedelijk zoomin van rechts als van links ernstige tegenkanting zullen vinden. Gegeven de mededeeling der regeering in den Volksraad, dat zij zulk onderwijs wil creëeren, had het dus wel eenigszins den schijn, dat dit congres open deuren intrapte. Maar we erkennen, er is een belangrijk novum in de constellatie gekomen: de nieuwe minister van Koloniën. (We willen, dit constateerende, niet zoo ver gaan te veronderstellen, dat deze bepaaldelijk recalcitrante gevoelens ten aanzien der aangekondigde faculteit koestert.)

Een kwestie, die een belangrijk punt van actueele politiek kan worden, heeft de heer Soejono geopperd in zijn praeadvies en inleiding. Antwoordend op de vraag, naar welk practisch doel het nieuwe onderwijs zich dient te richten, betoogde hij, dat de literaire faculteit evenals in Holland, onder meer, met de juridische faculteit tezamen dienstbaar moet worden gemaakt aan de z.g. Indologische studiën. Dat wil i.c. zeggen: aan de academische opleiding der a.s. regenten. Bij dit deel zijner inleiding kwamen er teekenen van instemming los uit de vergadering, (o.a. gaf de gouverneur van Soerakarta daar blijk van).

Ook heeft geen der debaters zich tegen het bedoelde denkbeeld verzet. Toch is het niet opgenomen in de motie, die tenslotte de *communis opinio* van het congres resumeerde. Bij toeval schrijft ook over deze kwestie dr. van Blankenstein in een der jongste nummers van de *N.R.C.*, gewagende van plannen „in zekeren uiterst invloedrijken kring" om een afzonderlijke „bestuursacademie" voor de opleiding der regenten te stichten, deze dus te houden buiten de eigenlijke universitaire sfeer. Had de heer Soejono daar wellicht ook iets van vernomen?

Eenigszins tot *hors-d'oeuvres* of *entremets* van het congres behoorde een discussie over de Javaansche taalsoorten. Om plaats te winnen voor een differentiatie, die het Javaansch geschikt moet maken voor modern wetenschappelijk gebruik, wilde de heer Soejono het aan den anderen kant simplificeeren en òf het kromo („hoog-Javaansch") òf het ngoko („laag-Javaansch") opgeven. De volkomen mislukking van de oude prongoko-beweging (de z.g. „Djawa-dipo"-actie), schijnt te leeren, dat unificatie alléén in de richting van het kromo mogelijk is.

De heer Soewardi Soerianingrat kenmerkte de oude anti-kromo-beweging als een democratisch verzet tegen de gevoelens van onzelfstandigheid, afhankelijkheid, onderdanigheid die van het naast-elkander-gebruiken der twee taalsoorten onafscheidelijk schijnen. De nieuwe anti-ngoko-actie (welke hij de „Kromo-déwo"-beweging wilde noemen) achtte hij een welwillend-aristocratische parallel dier oudere democratische actie. Op zich zelf genomen, had ze z.i. evenmin veel kansen als de oudere. Het talenvraagstuk kan slechts worden opgelost samen met het veel ruimere van de verouderde hormatvormen in het algemeen. (Door de maatschappelijke omzettingen dus.) Overigens gaf hij den heer Soejono toe, dat de evolutie feitelijk naar het kromo gaat, er in allerlei relaties thans wederzijds kromo gesproken wordt, waar dit voeger ondenkbaar geweest ware. De heer Radjiman bepleitte het behoud beider taalsoorten Hij zou het verlies dezer tegenstelling een wezenlijke verarming en vergroving achten. Ze zijn onafscheidelijk van de „toto-kromo" (de Javaansche wèl-levendheid, die voor den echten Javaan veel meer dan dat, nl. de in wezen onveranderlijke kosmische ordening is). Inderdaad mag men hem toegeven: in de twee Javaansche taalsoorten met hun vele andere nuances zou niet slechts iets vormelijks, doch iets zeer wezenlijks van de oude Javaansche cultuur verloren gaan. Maar of dit te redden is...?

Ligt in de voorzichtige wensch, door het congres geuit, dat de nieuwe faculteit zich vooral op het levende heden moge richten, mede het desideratum van den heer Soejono e.a. opgesloten, die aan de studie der inheemsche talen te Batavia hetzelfde karakter wilden geven als de studie van het Nederlandsch (en de moderne talen) thans in Holland heeft, waardoor een behoorlijke praktische beheersching dier talen, zoo mondeling als schriftelijk, geëischt zal worden? Dit zou den Inlandschen studenten ongetwijfeld een voorsprong verschaffen. Maar wie acht dit onnatuurlijk of onbillijk?

Merkwaardig was het moment, toen een der laatste debaters, de heer Karsten, vermoedelijk gewacht hebbende, of niet een der Oostersche sprekers die kwestie opperen zou, eindelijk (niet zonder naïveteit, — of was het malice?) de vraag stelde: welke plaats de nieuwe universiteit zou toebedeelen aan de Wijsheid (Boedi)? Ook het Westen, zoo zei hij, gelooft feitelijk nog aan een noodzakelijke hiërarchie, waarbij de Wijsheid het hoogst, de zuivere, abstracte wetenschap daaronder, en de practische vaardigheden op de derde plaats worden gesteld.

Maar het Oosten zeer zeker. Er was eerder nogal gesold met de philosophie als vak van studie. Dr. Schrieke had, meenen we, indertijd de illusie, dat een verplicht college in de formeele logica archaïsche denkgewoonten der Inlandsche studenten zon kunnen uitroeien. Pastoor van Rijckevorsel wil voorloopig alléén philosophie-geschiedenis, eventueel te geven door een niet specialist. Dr. Brugman zou vooreerst niet-verder willen gaan dan de partieele philosophieën, die van het recht, der historie, der taalwetenschap. De heer Soejono kwam thans ons, het Westen, op beleefde wijze onbevoegd verklaren tot de pretentie, dat onze universiteiten scholen der Wijsheid zijn, of zouden kunnen zijn. De vorming tot wijsheid wil hij overlaten aan het huisgezin, de kerken, de pesantrèns.

— Welke practische mogelijkheden stonden den heer Karsten eigenlijk voor den geest? Zou het Hollandsche instituut der bizondere hoogleeraarschappen hier niet van nut kunnen zijn, waardoor iedere religieuze of philosophische groep bevoegd zou worden in universitair verband juist zooveel wijsheid toegankelijk te stellen, als waarover ze beschikt?

***

De hoeveelheid der Inlandsche kunst, die de congressen van het J.I. siert, gaat het absorptievermogen van menigeen te boven, ook al is hij, de praeadviezen gelezen hebbende, en rekenend op de verslagen, voorzichtig genoeg om de discussies zelf te verzuimen. Een áánmerking wil deze opmerking niet zijn: men kan kiezen, en ieder moet zijn maat kennen.

Vooral in hun onderling verband waren de demonstraties van muziek, tooneelkunst en dans ditmaal belangrijk. We zijn geneigd, den kelonodans van den eersten avond, in de Koesoemojoedan, het allerbelangwekkendst te achten. (We zeggen niet: het schóónst!) Wanneer iemand bepaalde dingen daaruit drastisch, of ook grotesk mocht gevonden hebben, we zullen hem niet tegenspreken. En óók niet, zoo hem bij oogenblikken de plastiek der gebaren van het zich tooien te plomp duidelijk heeft geleken en maar nauwelijks gestyleerd. Toch zouden we dien dans niet ànders willen. We verhelen ons niet, dat hij niet heelemaal oud, niet werkelijk authentiek was. Dr. Pigeaud heeft den vorm, waarin hij werd gegeven, als een archaiseerende reconstructie gekenmerkt, want er waren sinds tientallen jaren geen topèngdansen in den Soloschen kraton vertoond. Volkomen continuiteit der traditie is er dus niet, maar toch blijkt die traditie sterk genoeg. Aanvankelijk immers zou een meer dan 70-jarig man den kelono gedanst hebben.

Zijn physieke krachten bleken weliswaar ontoereikend, maar niettemin was er in hem een levende schakel met die vroegere periode gegeven. En voorts moeten er uitvoerige aanteekeningen uit dien tijd bestaan. Vergelijkend met den geraffineerden vorm die de Kelonodans in Jogja vertoont, mag men dezen archaïschen Soloschen vorm betrekkelijk barbaarsch achten. Mits men maar beseft, dat hij wezenlijk grootscher is dan de andere, verfijndere, tammere, die voortdurend blijk schijnt te geven van zorgvuldige aesthetische overweging, waar de oude niet aan toe komt, of liever, die hij verre beneden zich laat. In Jogja wordt het tafereel der zinsverbijstering, van het zich-hallucineeren der tegenwoordigheid van de geliefde, uitvoerig en tamelijk naturalistisch gedanst. Hier in Solo echter werd de verdwazing symbolisch verbeeld door de reeksen van infantiele spelen, waarin de danser zich verliest. Met dien Jogjaschen dans kan men meeleven als met de vertooning van een menschelijk, individueel lotgeval.

De Solosche dans echter is iets geheel onpersoonlijks, bovenmenschelijks. Dat de ageerende danser hier in laatste instantie niet een mensch maar een kosmisch principe verbeeldt, gelooven we gaarne. Zeven kwartier durend, bekommert deze dans zich onbarmhartig weinig om de physieke vermogens van den danser, maar even weinig om het psychische opnemingsvermogen van den toeschouwer. Hij voltrekt zich met een elementaire, onstuitbare noodwendigheid. De gestadige herhaling van een simpel gamelan-thema, dat den gemiddelden, ongedurigen modernen mensch slaperig verstrooid maakt, heeft op den voor deze eigenaardige kunst ontvankelijke een merkwaardigen invloed van psychische binding, concentratie en inperking. M.a.w.: deze muziek geeft de sensatie eener vervaarlijke magie. Van Béndrong mogen we het thema weergeven alsvolgt: e,g,e,g,d,g,d,g, (dit tweemaal), a,c,a,c,g,c,g,c, (dit tweemaal), a,d,e,d,c,a,g,e (dit eenmaal); en dan weer van voren af aan, ad infinitum, d.w.z. 40 minuten lang, en steeds langzaam.

J.S. & A. BRANDTS BUYS.

— Nu moet ik nog een auto hebben, om te zien, of deze japon er bij past . . .

(*Lustige Kiste, Leipzig*)

NEDERLAND.

De beste Menschen aan de beste Machines.

In een beschouwing over de handelsluchtvloot van Engeland vraagt de *Sunday Dispatch* welke natie de beste piloten voortbrengt. „In oorlog zou ik zonder twijfel deze eerepalm aan Engeland toedeelen; maar in vredestijd komt het niet op enkele sterren aan, maar op de gemiddelde graad van de totale luchtmarkt.

Wanneer men betrouwbaarheid als maatstaf neemt, doet de Hollander een goede gooi naar de eereplaats. Ongelukkigerwijze gaat het zoeklicht der publiciteit alleen naar een luchtlijn ten tijde van ongevallen. Een ongeluk krijgt meer aandacht, dan een millioen mijlen, welke gevlogen worden. Dit is de reden, waarom men weinig hoort van de Hollandsche luchtlijnen, welke een wonderlijken dienst van Croydon dagelijks naar Holland onderhouden en van hieruit aansluitend naar Scandinavië. De Hollandsche piloot is niet als regel een bezienswaardigheid, maar men verlangt geen bezienswaardigheden op een transportdienst. Als hij niet metterdaad in de lucht is, kan men altijd weten waar hem te vinden niet in een club of café maar rond zijn eigen haard te Croydon of Amsterdam, te midden van vrouw en kinderen. Hij is een zakenman par excellence.

Consul-generaal gearesteerd.

Naar *Het Volk* verneemt is de zedenafdeeling der Centrale Recherche te Amsterdam overgegaan tot de arrestatie van een in de hoofdstad gevestigden consul-generaal van een der Zuid-Amerikaansche republieken.

Aanleiding tot deze opzienbarende aanhouding is het feit, dat deze consulaire ambtenaar onder ernstige verdenking staat, zich aan een zedenmisdrijf met minderjarigen te hebben schuldig gemaakt. Reeds eenige maanden geleden waren te dier zake van de ouders der bij het treurige geval betrokken jongens, klachten bij de recherche ingekomen.

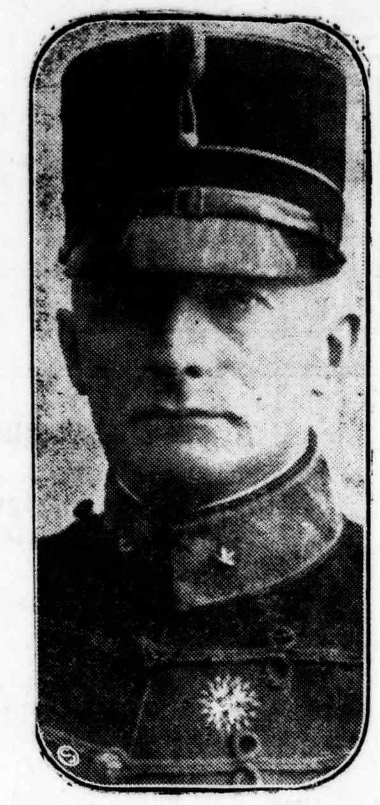
De betrokken consul-generaal, die ongeveer dertig jaren oud, Spanjaard van nationaliteit en ongehuwd is, bleek destijds echter naar het buitenland te zijn vertrokken. Vandaar dat de zaak toen in onderzoek bleef, zonder dat van de zijde der politie eenige stap kon worden gedaan.

Vrijdag 6 Dec. echter werd bekend, dat de verdachte in de stad teruggekeerd was, en het consulaat, hetwelk in het Concertgebouwkwartier gevestigd is, weder betrokken had.

De Justitie, die inmiddels door de politie van een en ander op de hoogte was gesteld, oordeelde toen dat ingegrepen diende te worden en gaf der Centrale Recherche opdracht tot arrestatie over te gaan. De arrestant werd naar het hoofdbureau van politie overgebracht, aldaar voorloopig in arrest gesteld en later voor den officier van Justitie geleid.

Een Schade van ongeveer vier Millioen Gulden.

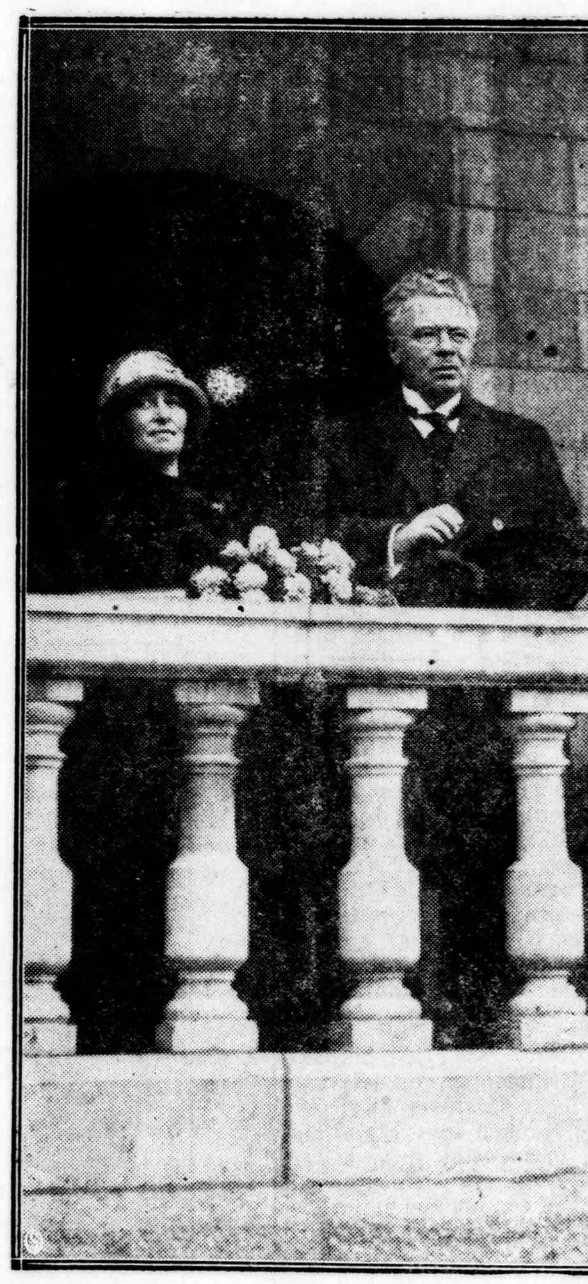
Voor de burgerlijke kamer van de rechtbank te Middelburg is begin December gepleit in een door de reederij van het Engelsche stoomschip *Clan Grehan* en eenige Engelsche assuradeuren ingestelde vordering tot schadevergoeding tegen de Kon. Maatschappij de Schelde te Vlissingen, wegens veroorzaakte brandschade aan schip en lading in November 1920, toen de *Clan Grehan*, die door een aanvaring een groot gat aan stuurboordzijde had opgeloopen, wegens gevaar voor zinken te Rammekens aan den grond was gezet, teneinde aldaar het gat voorloopig te dichten om daarna de reis naar Antwerpen te kunnen vervolgen.

Majoor B. W. F. van Slobbe, de nieuwe gouverneur van Curaçao.

Bij het branden van gaten in den scheepsromp ter weerszijden van het door de aanvaring ontstane gat, door snijbranders van de Maatschappij de de Schelde, zou door het spatten van vonken op de lading in het schip brand zijn ontstaan, tengevolge waarvan aan schip en lading een schade zou zijn toegebracht van ongeveer vier millioen gulden.

Procureurs voor de assuradeuren waren mr. J. Adriaanse te Middelburg en mr. O.B. de Kat te Rotterdam en voor de Maatschappij de Schelde mr. J.J. van Walsum te Rotterdam.

Oud-minister Waszink werd als Burgemeester van Roermond geïnstalleerd. De heer en mevrouw Waszink op het bordes van het raadhuis.

KUNST EN LETTEREN.

Yehudi Menuhin.

De veertienjarige violist Yehudi Menuhin heeft te Amsterdam en 's-Gravenhage geconcerteerd.

Wij hebben de persstemmen over zijn debuut nagelezen en er voor onze lezers die van den bezadigden Herman Rutters uit het *Alg. Hbl.* uitgekozen. Hier volgt zijn meening:

Drie weken geleden voor den wonderman Pablo Casals een ternauwernood voor de helft bezette groote zaal. En gisteravond, voor Menuhin . . . Maar Yehudi Menuhin is ook een wonderkind, en Amsterdam had den Nederlandschen primeur van deze sensatie.

Onze stad heeft met een opkomst, waar het podium aan te pas moest komen en met overweldigende ovaties getoond, die onderscheiding ook op hoogen prijs te stellen. Het is een stellige triomf voor den knaap geweest, een triomf, waartoe zijn jongensachtige verschijning en zijn grappig-onwennige buigingen ook het hunne hebben bijgedragen.

Het uitzonderlijke, het wonderbaarlijke van het phenomeen-Menuhin staat ongetwijfeld buiten alle discussie. Het is wonderbaarlijk, omdat verband tusschen oorzaak en gevolg hier aan onze waarneming ontsnapt, omdat het inderdaad buiten alles staat, hetgeen de ervaring ons als norm heeft leeren kennen.

Men kan zelfs beweren, dat Menuhin een uitzondering is van het buitengewone. Daar staat een kind van twaalf jaar, die de zwaarste technische problemen oplost met een gemak en met een volmaakte rust, alsof er van problemen geen sprake is; die, alsof het geen physieke inspanning kost, zijn subliemen Stradivarius laat zingen met een gloed en een teerheid van schoonen klank — technisch gesproken, het resultaat van een begenadigde stokvoering; die ... enfin, die alles laat hooren, wat men gewoon is, te beschouwen als prestaties

---

dien gesp in handen had gekregen, dan zal het je genoegen doen".

„Ja, dat is zoo", antwoordde hij, „ik ben blij dat ik je niet allebei gedood heb: je moeder kon het lijk van haar man nog even zien en nu heb ik het genoegen nog je hier te kunnen dooden: het pretje is er op vooruitgegaan. Maar laat mij voortgaan. Daarna was ik wel genoodzaakt het land te verlaten —"

„Voor een andere boevenstreek, die door je vrouw ontdekt werd."

„Hoe weet je dat? O, van Claire, denk ik, maar dat doet er ook niet toe. Toen ik terugkwam vond ik je: ik vond je: en ik stak weer toe. Maar weer stond dat vervloekte geluk mij in den weg en die vervloekte vriend van je sloeg mij zoo, dat ik mijn bewustzijn verloor. Kijk, dit litteeken op mijn gezicht."

„Kijk maar naar den gesp en je zult zien waar de slag is terecht gekomen."

„O, was het daardoor?" zei hij, terwijl hij den gesp attent bekeek. „Ik denk dat je het toen een gelukje vond. Dat was het ook — voor mij. Want ofschoon ik op dien mistigen avond weer een vergissing beging, ik had in ieder geval met je vriend afgerekend. Hij kreeg zijn verdiende loon. Ik heb mij dikwijls genoeg geschaamd voor die fouten, maar het is per slot van rekening toch goed terecht gekomen. Ik had je vader op den Adams Piek, maar hij was een zware man en ik had geen revolver bij mij en ik kon het er niet op wagen. Als je maar afwacht dan komt alles terecht, zeggen ze. Je vader is mij niet ontsnapt en dat zal u ook niet, mijnheertje! Wat een vreugde was dat voor mij toen ik hoorde dat u en Claire —"

Maar nu kon ik het niet langer aanhooren. Van schaamte en afschuw over mijn grootvader's wreedheid wist ik niet wat ik doen zou; ik wist dat deze man, niettegenstaande zijn praatjes over wraak, een gemeene, verraderlijke schavuit was. Dus toen hij over Claire begon te spreken, barstte ik los:

„Schavuit! nu is 't genoeg! Ik heb geluisterd naar je verhaal. Maar als je over Claire begint te spreken, Claire die je vanavond gedood hebt, dan verafschuw ik je: dood mij, ik hoop dat op den schat een vloek voor je zal rusten, zooals die schat een vloek voor mij is geweest; dood mij, gebruik je mes, want ik zal gillen —"

Met een afschuwelijken lach had hij zich op mij geworpen en sloeg mij in mijn gezicht. En toen ik voortging met roepen en gillen, gaf hij mij een vreeselijken slag achter mijn oor. Ik herinner mij, dat de flauwe lamp ineens een bloedroode vlam verspreidde, de hut was een oogenblik hel verlicht, ik zag duizend lichten voor mijn oogen en toen — toen volgde er niets dan duisternis — een vaag gevoel opgenomen te worden en gedragen, naar beneden geworpen, in de diepte.

ELFDE EN LAATSTE HOOFDSTUK.

Hoe ik mij eindelijk kon wreken en hoe ik den Grooten Robijn vond.

„Spreek — ach spreek tot mij! O sla de oogen op en zeg, dat je niet dood bent!"

Door de nevelen en schaduwen des Doods kwamen deze woorden zeer zachtjes tot mij alsof ze heel in de verte werden uitgesproken. Zij schenen van zoo ver verwijderd tot mij te komen, dat ik mijn oogen opende en verwachtte te ontwaken in een andere wereld; ik opende ze, maar sloot ze dadelijk weer.

Want het eerste wat mijn oogen aanschouwden was een donkergrijze lucht, een kleurlooze ruimte met een schaduw er tusschen. Nog eens sloeg ik de oogen op en de schaduw trok mijn aandacht. Wat was dat? En wie was ik en waarom staarde ik zoo naar boven? Ik dacht niet verder over dit vraagstuk na en viel weer terug in een toestand van bewusteloosheid.

Weder begon de stem te spreken. „Hij leeft nog," sprak de stem. „Ach! als hij maar spreken wou!"

Nu begon ik duidelijker te onderscheiden. Twee oogen waren op mij gevestigd — de oogen van een vrouw. Waar had ik dat gezicht meer gezien? Ik wist zeker dat ik het eens gekend had in een andere wereld.

Toen begon er eenig licht te dagen in mijn verwarden geest, nu wist ik dat het mevrouw Luttrell was — of was het Claire? Neen, Claire was dood.

„Claire dood!" scheen ik steeds te herhalen; maar hoe en waar zij gestorven was kon ik mij niet herinneren. „Claire — dood!" Dan moest dit haar moeder zijn en ik, Jasper Trenoweth, lag hier en Claire's moeder boog zich over mij heen. Hoe kwamen wij hier en wat was er gebeurd? En weder was mijn geheugen weg, ik herinnerde mij niets.

Zij knielde nog steeds naast mij en wreef mijn handen en sprak telkens woorden van teedere bezorgdheid. Hoe kwam haar haar zoo wit? Zij had nooit zulk wit haar gehad! En waar was ik? Ik lag in een bootje. Wat deed mijn hoofd mij pijn.

Nu kwam mijn geheugen terug. Vreemd nietwaar, het begon met Claire's dood in den schouwburg en zoo langzamerhand herinnerde ik mij alles, toen ik het gezicht van Colliver vlak voor mij zag.

Ik richtte mij op mijn elleboog op. Alles klopte in mijn hoofd en iedere polsslag scheen vuur in mijn hoofd te doen ontbranden. Het was of er banden van gloeiend ijzer om mijn armen en polsen zaten. Zoo fel brandden zij, dat ik kermende achterover viel en mevrouw Luttrell wanhopig aanzag.

Ofschoon het gesneeuwd had, hing haar hoed aan de linten om haar kin op haar rug. De wind speelde in haar verwarde haren — die nu zoo wit waren als de sneeuw, terwijl ik ze vroeger grijs gekend had. Toen zij zich over mij heenboog, om haar shawl onder mijn hoofd te leggen, zag ik dat haar oogen zonderling groot en schitterend waren.

„Goddank, je leeft! Doet het verband je pijn? Kan je je bewegen?"

Ik bracht mijn hand met moeite omhoog en voelde, dat er een doek om mijn hoofd gebonden was.

„Ik was bang, o ik was zoo bang, dat ik te laat kwam. God alleen weet hoe ik in je bootje kwam — bijtijds — en zonder door hem gezien te worden. Ik wist wat hij doen wou — ik luisterde achter het scherm, al dien tijd; maar ik was zoo bang, dat hij je eerst zou dooden."

„Hoorde u het dan?"

„Ik heb alles gehoord. O! als ik maar een man geweest was. — Maar kun je opstaan? Ben je wat beter? Want wij hebben geen tijd te verliezen."

Ik keek haar tot eenig antwoord heel zwakjes aan.

„Begrijp je me? Als je staan kan en loopen — ik bid God dat je dat kunt — dan mogen we geen tijd verloren laten gaan. De dag breekt al aan en voor vanavond moet je hem vangen".

„Hem vangen?"

„Ja, ja. Hij is weggeloopen om den eersten trein te pakken naar Cornwallis en hij zal van avond bij de Doodemans Rots zijn. Gauw! Probeer of je kunt opstaan!"

Ik zat overeind. Het water was van mij afgedropen, er stond een groote plas in de boot. Zij lag daar in geknield en naast haar lag een stevig mes en de touwen waarmee Colliver mij had vastgebonden.

„Ja," zei ik, „ik zal hem volgen. Wanneer vertrekt de eerste trein uit Paddington?"

„Om kwartier over negenen", antwoordde zij, „en het is nu bijna halfzes. Je hebt dus tijd om den trein te halen, maar je moet je eerst vermommen. Hij moet ook met die trein gaan; er is geen eerdere. Kom aan, ik zal je wel naar den oever roeien."

Zij maakte de riemen los, ging op het roeibankje zitten en roeide met kracht naar den oever. Het verbaasde mij hoe krachtig en behendig zij met de roeiriemen omging.

„Ach!" zei ze, „ik zie wel dat het je verbaast. Maar bedenk dat ik de vrouw van een zeeman geweest ben en als ik niet sterk was hoe zou ik je dan in de boot gekregen hebben?"

„Hoe hebt u dat gedaan gekregen?"

„Dat zou ik je niet kunnen zeggen Ik weet alleen dat ik een plof hoorde toen ik daar stond te wachten en toen heb ik met mijn handen het bootje aan den anderen kant van het schip gekregen.

(*Wordt vervolgd*).

van moeizaam veroverd en gerijpt kunnen.

Maar — en ik zou zeggen: menschelijkerwijze gesproken gelukkig — er is in dit spel ook veel normaals, veel, wat ontegenzeggelijk verraadt, dat daar geen volwassen en innerlijk gerijpt man speelt.

Daar zijn technische en artistieke onvolmaaktheden, welke men in een nog geen dertienjarige zoo goed kan verklaren. Fouten, die men eensdeels moet toeschrijven aan een natuurlijk tekort van physieke kracht, andersdeels aan een onvoldragenheid van psychische ontwikkeling. Lijkt het niet meer dan natuurlijk dat een twaalfjarige jongen zware werken als een volledige solo-sonate van Bach en het vlootconcert van Dworsjak niet aan kan.

Dat blijkt voor zelfs een Menuhin te veel en het gevolg is dan ook een zekere vlakheid van voordracht, die ten slotte iets mechanisch krijgt. En dan ook momenten van niet volslagen zuivere intonatie en niet gave duidelijkheid; absoluut natuurlijke verschijnselen van physieke inzinking.

En dan de interpretatie. Menuhin speelde vóór de pauze uitsluitend kamer-muziek, en dan van wie!—Sonates van Beethoven en Bach. Het wezen van de Kamermuziek in het algemeen, de geest van Beethoven en vooral van Bach.... dat alles is voor den jongen Menuhin nog een gesloten boek.

Hij volgt alleen den drang van zijn wonderlijk muzikale intuïtie, hij speelt zijn miraculeus violistisch genie uit zonder de diepere bezinning van het hoe en waarom; de emoties van een Bach en een Beethoven zijn voor hem nog vreemde, nauw-vermoede mysteries.

En dat is misschien ook maar goed zoo. Na de pauze heeft men het beste van Menuhin kunnen bewonderen.

Een physiek tekort bij Dworsjak voorbehouden, was de voordracht van het concert boeiende manifestatie eener zeldzame natuurgave. Gelijk ook de kleinere stukken van Bloch — hier bloeide en brandde zelfs iets van een ontroerend innerlijk —, van Francoeur en Wieniafski.

De rest is... stilte. De geheimzinnige stilte van iets, wat voor ons ook een volstrekt mysterie lijkt. Hoe zal zich het innerlijke van dezen knaap ontwikkelen. Men moet wat hij thans geeft, als een wonder eerbiedig aanvaarden. En overigens vurig hopen dat verstand en inzicht hun die voor de verdere leiding van deze begaafdheid de angstige verantwoordelijkheid dragen, daarbij den rechten weg zal wijzen.

VAN ALLE ZIJDEN

Een Drama van Jaloezie.

Het echtpaar Chamard te Parijs was vier jaar getrouwd. Hoewel mevrouw alles eerder dan een opvallend mooie verschijning was en buiten haar huishouden en haar drie kinderen heel weinig interesse heeft, meende de man, een zijdehandelaar, reden tot jarloerschheid te hebben en bewaakte haar bij elken stap, lezen wij in het *Vad.* Hij sloot haar in de woning op en verbood haar in zijn afwezigheid op straat te komen. Om den huiselijken vrede te bewaren, voegde de vrouw zich naar dit gebod. Eenige maanden geleden moest Chamard voor zaken naar Lyon. Al eenige dagen voor zijn vertrek toonde hij zich jaloersch en enkele uren voor hij ging werd zijn vrouw plotseling onwel. Ze moest naar bed en viel in diepen slaap. Toen hij zich overtuigd had dat ze niet op geluid reageerde, vertrok hij zichtbaar opgelucht uit de woning en spoorde naar Lyon. Mevr. Chamard sliep acht-en-veertig uur aan een stuk en moest daarna nog twee dagen het bed houden.

Toen de man na een afwezigheid van vier dagen terugkeerde en zijn vrouw nog steeds onwel vond, legde hij de bekentenis af, dat hij voor zijn vertrek veronal in haar koffie had gedaan, opdat ze eenige dagen zou slapen en niet in de mogelijkheid verkeeren de woning te verlaten. Van dit oogenblik af vreesde de ongelukkige vrouw steeds voor haar leven. Ze was bang dat Chamard op een goeden dag weer veronal of een ander vergif in haar koffie zou doen, te meer daar hij haar voortdurend met zijn jaloezie kwelde.

De verdenking van Chamard richtte zich op twee mannen, met wie hij bevrind was. De een was de wijnhandelaar Bertier, de ander de negentienjarige student Patou. Hij besloot zich zekerheid te verschaffen of hij bedrogen was en zijn vrouw met haar twee minnaars, of liever wat hij er voor aanzag, te confronteeren.

Hij noodigde zich met haar telefonisch voor het avondeten bij Bertier, dien hij verzocht ook Patou te vragen. Nadat Chamard een paar liter wijn had gedronken begon hij met Patou af te rekenen; die maar weg ging.

Nu kwam de vrouw aan de beurt, die hij voor Bertler's oogen bar afranselde. Toen deze de vrouw ter hulp wilde komen, werd ook hij geattakeerd. Toen eindelijk Chamard met zijn vrouw de woning verliet, herhaalde de scène zich op straat; hij sloeg zoo lang op haar los tot ze bewusteloos op straat viel. Er kwamen twee agenten, maar toen die zich hadden overtuigd, dat 't een echtpaar was, verklaarden ze zich niet te willen mengen in 'n familieaangelenheid, tilden de vrouw in een auto en lieten haar aan haar lot over. Twee uur later was het drama gebeurd en had mevrouw Chamard haar man met twee revolverschoten gedood, terwijl hij sliep. Ik heb een onmensch gedood, zei ze bij haar arrestatie.

Postzegelnieuws.

De bestaande Oostenrijksche postzegels van 20, 45, 50 en 30 groschen zullen 31 December a.s. buiten gebruik worden gesteld. De postzegels van de oudere serie, van 10, 15, 16, 18, 24, 30, 40 gr. en 1 en 2 schilling behouden voorloopig hun geldigheid. De bestaande postzegels van 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8 groschen blijven in onveranderde uitvoering in het verkeer.

De regeering van Sénégal heeft een wedstrijd uitgeschreven voor een serie luchtpostzegels van 1, 2, 3, 4, 5, 6, 50, 7, 10, 15 en 20 francs.

Op de Pro-Juventutepostzegels van Zwitserland van dit jaar zal ook prijken het portret van Nicolas de Flue, kluizenaar en patriot, behoorende onder de burgers waaraan Zwitserland zijn onafhankelijkheid en zijn tegenwoordige constitutie dankt. Het was door zijn bezielend woord, dat de tweedracht tusschen de kantons werd bezworen en op 22 December 1481 het „Convenant de Stans" door hen werd aanvaard.

*

De Tapling-medaille van de Royal Philatical Society te Londen is dit jaar toegekend aan dr. Emillo Diena voor zijn merkwaardige studie over de dagbladzegels van het hertogdom Parma.

*

60 staten zijn thans voorzien van bijzondere postzegels vóór de luchtpost, Fransch Guyana zal binnenkort voor zijn luchtpostdienst een officiëele serie uitgeven.

ADVERTENTIEN.

Cadena

's Morgens
's Middags
's Avonds

1973

VERF

Voor elk doel een passende soort.

1979 *Lindeteves.*

ROTTING MAKERIJ

FEN TONG & C°.

Postweg Noord 55 — Weltevreden

Levert uitstekende rottan meubels etc. tegen scherp concurreerende prijzen.

110v

OEIJ BOEN PIN

KLEERMAKER

Petjenongan 23. Telf. 3747 Welt.

Het goedkoopste adres ter plaatse voor het aanmaken van Heerenkleeding.

Prima Coupe

WITTE PAKKEN 12v

No. 1 f 13.—, No. 2 f 12.—, No. 3 f 11.—

Voorhanden stoffen in alle soorten.

1962

SEN-SEN AROMATIC TABLETTEN voor mond en keel. Onmisbaar bij 't Dansen, voor rookers, zangers en redenaars per pakje . . . . f 0.15.

CRAWFORDS COUGH GUM voor de verzachting van de hoest, verkoudheid, heeschheid, keelpijn, keelontsteking en bronchitische aandoeningen . f 0.20.

ADAMS CHICLETS en TUTTI FRUTTI the original candy coated Chewing gum. Aids digestion and preserves the teeth . . . . f 0.06 en f 0.20.

Manufactured by:

THE AMERICAN CHICLE Co., New-York.

Imp: FIRMA AUW PIT SENG - MEDAN, Bijkantoor SOERABAIA Telf. 2572N. Java-Agents: N.V. .NG TET FO, Weltevreden.

KLEERMAKER

LIE KIOEN BOEN

SENEN 121 Telefoon 822, t/o Gouv. Pandhuis Welt.

Billijke prijzen. Prima snit en afwerking. 1e Klasse coupeur.

Steeds voorhanden:

GABARDINE, PALMBEACH in alle mode-kleuren.

TRICOT, in diverse soorten.

ZWARTE PAKKEN, gegarandeerd de allernieuwste coupe.

WITTE PAKKEN in prijzen 48v 1e, 2e, 3e en 4 vanaf **f 11.—**

FOTOGRAFISCH ATELIER EN KUNSTHANDEL

F. v. FELDE,

Rijswijkstraat 12 — t/o Harmonie — Telefoon 2712

Atelier dagelijks geopend

van 7½ 's morgens tot 7½ 's avonds, des ZONDAGS TOT 12 UUR

Groote Sorteering:

ETSEN VAN HOLLANDSCHE MEESTERS
o.a. VAN TOON DE JONG
PASTELLA'S IN LIJST
KUNSTGLASWERK LEERDAM en
IT MAJOLIKA AARDEWERK

Zeer geschikt voor Cadeaux

Ruime sorteering Lijsten, Rond, Ovaal enz., enz.

Zendingen naar buiten onder **REMBOURS**. 72V

Bloemenhandel „Bogoriana"

Mevr. de Wed. Ch. H. PESCH,

GANGPASSAR BAROE 29, Tel. 3544 WELTEVREDEN. 1886

Levert franco huis

Allerlei soorten bloemenwerken, ook grafkransen en losse bloemen

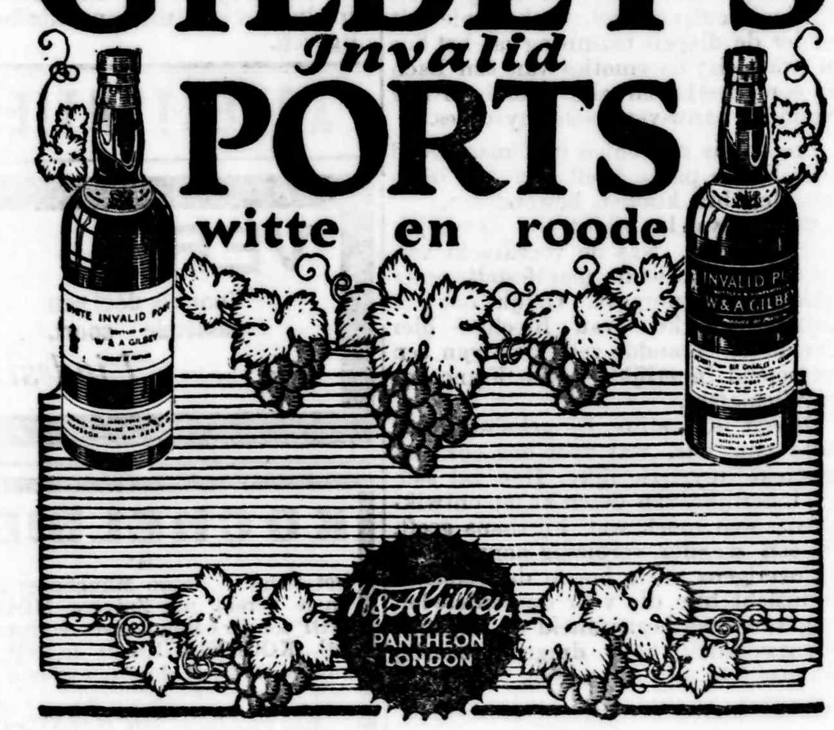

„Neem me niet kwalijk mevrouw, maar-eh-u heeft die eend nog niet betaald die U een poosje geleden gehad hebt".

Nee, m'n man heeft z'n pols zoo erg verstuikt toen hij probeerde hem voor te snijden, dat hij nog niet in staat is geweest, een chèque voor U te schrijven".

(Passing Show)

GILBEY'S
Invalid
PORTS
witte en roode

Importeurs: 1996

JACOBSON VAN DEN BERG & Co.

HOFLEVERANCIER

M. DE KONING

HEEREN-KLEEDING EN MODE-ARTIKELEN

NOORDWIJK 17.
WELTEVREDEN

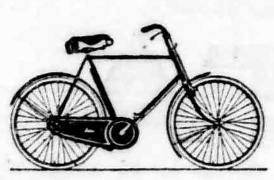
Ruime Sorteering in:

PALM-BEACH & TROPICALS

Onze kleeding munt uit in SNIT & AFWERKING.

120v

Ruilt Uwe oude rijwielen in. — per maand. —

Snel-Rijwielen	f	7.50
Fongers	„	10.—
Raleigh	„	12.50
Gazelle	„	10.—
Burgers	„	10.—

Jongens- en meisjes-Transport- en race-Rijwielen.

Melba Salon Gramofoons.

Luxe Kinderwagens.

Rijwielhandel H. J. SNEEP

Noordwijk 14 G. — Welt. Telef. 3945.

1963

KENNISGEVING.

Ondergeteekende deelt hierbij mede, dat haar bedrijf per 1 Januari 1930 is overgenomen en vanaf dien datum zal worden voortgezet door: **LINDETEVES-STOKVIS. AFDEELING AUTOZAKEN.**

N.V. Automobiel Maatschappij „WEST-JAVA"

in liquidatie

Bandoeng Cheribon.

Ondergeteekende heeft op 1 Januari 1930 het bedrijf

OVERGENOMEN

van de N.V. AUTOMOBIEL MAATSCHAPPIJ „WEST-JAVA" te Bandoeng en Cheribon

LINDETEVES-STOKVIS

Afdeeling Autozaken.

Importeurs voor Nederlandsch Indië van:

HUDSON SUPER-SIX
ESSEX SUPER-SIX
RUGBY
THORNYCROFT VRACHTWAGENS
BROCKWAY VRACHTWAGENS
en OMNIBUSSEN
DOVER COMMERCIAL SUPER-SIX
RUGBY VRACHTAUTO'S.

1974

WARENHUIS NEPTUNUS.

Groote Weg Tandjong Priok.

Bij Uw gaan naar Priok kunt U, als U iets hebt vergeten, altijd terecht bij bovenstaand adres.

v212

MOPPEN.

— Hoe komt 't toch, dat je vrouw zoo'n erbarmelijk gezicht trekt?

— Moet je weten, ze ergert zich zoo verschrikkelijk. Ze heeft een heeleboel nieuwtjes en ze kan van keelpijn niet praten.

***

Palmolive bedak: evengoed als de zeep.

***

— Heb jij moeite om geld van je man los te krijgen?

— O, neen. Ik zeg hem heel eenvoudig, dat ik naar mijn moeder terug ga, als hij mij niet genoeg geeft. En dan krijg ik altijd direct reisgeld!

***

Palmolive creams: niet goedkoop, maar prima.

***

— Kent U Smit? Een zeer eenzijdig man, niet waar?

— Heelemaal niet eenzijdig. Ik ken hem pas veertien dagen en heb reeds een dozijn slechte zijden aan hem ontdekt.

***

Palmolive creams: even prima als de zeep.

***

Regisseur: Wanneer hij u een kus wil geven, moet u zeggen: Neen, neen...

Filmactrice: Maar dat is toch al te gek! Dat heb ik nog nooit in mijn leven gezegd...

(Bum Humor, Madrid).